

MEZUNİYET ÖNCESİ
VETERİNER HEKİMLİK EĞİTİMİ
ULUSAL ÇEKİRDEK EĞİTİM PROGRAMI
(VUÇEP)-2021

VUÇEP-2021

ÖNSÖZ

Modern veteriner hekimliği eğitim-öğretimi, Türkiye'de 1842 yılında başlamış ve 1970 yılına kadar tek bir fakültede sürdürülmüştür. Günümüzde Yükseköğretim Kurulu (YÖK) resmi kayıtlarına göre 1'i vakıf diğerleri devlet olmak üzere toplam 33 veteriner fakültesi açılmış durumdadır. Bunların 31'inde aktif olarak eğitim-öğretim sürdürülmektedir. Ancak bu fakültelerin alt yapıları birbirinden ciddi farklılıklar göstermektedir. Buna bağlı olarak eğitim-öğretimde, farklı model ve programlar uygulanmaktadır. Halbuki Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED); teorik ve pratik edinilen bilgi, beceri ve yeterliliklerin doğrulanması anlayışıyla eğitim-öğretimin yürütülmesini istemektedir. Bologna süreciyle ortaya konulan Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) kapsamında YÖK Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2 Şubat 2008 tarih ve 26775 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren profesyonel mesleklerle ilgili yönetmelikte veteriner fakültelerinin çekirdek eğitim programlarında yer vermeleri gereken zorunlu dersler ve mezun olan veteriner hekimlerin sahip olması gereken özellikler tanımlanmıştır. Bu bağlamda veteriner fakülteleri dekanları, fakülte eğitim programlarını hazırlarken esas alacakları asgari koşulların ortaya konulması, sorgulayan, araştırmacı, girişimci etik değerlere sahip, hayat boyu öğrenme bilincini kazanmış mezun veteriner hekimlerin koruyucu hekimlik, hayvan hastalıklarının tanı ve tedavisi, hayvan refahı, hayvan ıslahı, hayvan besleme ve yetiştirme, hayvansal gıda üretimi ile kontrolü ve veteriner halk sağlığı gibi hizmetleri nitelikli bir şekilde ortaya koyabilecekleri bir eğitim verilmesi ve bunu da ilgili yönetmelik çerçevesinde hazırlanacak bir çekirdek eğitim programıyla sağlamak amacıyla Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin ev sahipliğinde 06-09 Eylül 2018 tarihinde toplantı yapmışlardır. Bu toplantıda Veteriner Hekimlik Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (VUÇEP) oluşturulması için bir çalışma grubu kurulmasına karar verilmiştir. Takiben Veteriner Fakülteleri Dekanları 19 Kasım 2018'de Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin ev sahipliğinde bir çalışma toplantısı yapmış ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin ev sahipliğinde çalışma grubunun faaliyetlerini yürütmelerini kararlaştırmışlardır. VUÇEP Hazırlama Komisyonu, farklı tarihlerde yaptığı yedi toplantı sonrasında oluşturduğu VUÇEP taslağını bütün Veteriner Fakülteleri Dekanlıklarına Anabilim Dalları ve öğretim elemanlarının görüşlerine açılmak üzere sunmuştur. Buradan gelen görüşlerle çalışma grupları tarafından revize edilen VUÇEP taslağı, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyi katkısıyla resmi kurum ve kuruluşlar ile özel sektörde çalışan veteriner hekimler ve sivil toplum örgütleriyle gerçekleştirilen bir dış paydaş toplantısında ortaya konulan görüşlerle son olarak revize edilmiştir. Veteriner Fakülteleri Dekanlar Konseyi tarafından olumlu olarak değerlendirilen VUÇEP, Yükseköğretim Kuruluna sunulmuştur. VUÇEP, veteriner fakültelerinin kuruluş, öğrenci alma, eğitim-öğretim müfredatlarının hazırlanması süreçleri ve mesleğin icrası aşamalarında yol gösterici olacaktır. VUÇEP'in Yükseköğretim Kurulu, veteriner fakülteleri, öğrenciler, anabilim dalları ve eğiticiler, ÖSYM, ilgili dernekler ve meslek örgütleri ile diğer sivil toplum kuruluşlarına önemli kazanımlar sağlayacağına inancım tamdır. VUÇEP-2021'un hazırlanmasında ve son gelişim evresine ulaşmasında emeği geçenlere, VUÇEP hazırlama komisyonu üyelerine, toplantılara ev sahipliği yapan Üniversitelerin sayın rektörlerine ve veteriner fakültelerinin sayın dekanlarına, öğretim elemanlarına ve tüm dış paydaşlarımıza katkılarından dolayı şükranlarımı saygılarımı sunarım. 07/06/2021

Prof. Dr. Abdullah İNCİ

VEFDEK Yürütme Kurulu Dönem Başkanı

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	6
2. VUÇEP AMACI, HEDEFLERİ VE İLKELERİ	8
2.1. Amaç	8
2.2. VUÇEP Yaklaşımı, Hedefleri ve İlkeleri	8
3. VUÇEP NE DEĞİLDİR	9
4. VUÇEP TANIMLARI	9
4.1. Ulusal Çekirdek Eğitim Programı	9
4.2. Fakülte Genişletilmiş Eğitim Programı	10
4.3. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi	10
4.4. Veteriner Hekimlik Temel Alanı Yeterlilikler Çerçevesi	10
4.5. Veteriner Hekimlik Temel Alan Tanımı	10
4.6. Mezun (Program)Yeterlilikler Çerçevesi	12
4.7. Semptom ve Durumlar Listesi	12
4.8. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Öğrenme Düzeyleri	12
4.9. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Listesi	13
4.10.Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar Eşleştirme Tablosu	13
4.11. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi	13
4.12. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri	13
4.13. VUÇEP ve Yeterlilikler Çerçevesi İlişkisi	14
4.14. VUÇEP ve Akreditasyon İlişkisi	14
5. VUÇEP YAPILANDIRMA SÜRECİ	15
6. VUÇEP BİLEŞENLERİ	18
6.1. Mezun (Program) Yeterlilikler Çerçevesi	18
6.2. Semptom/Durumlar Tablosu	24
6.3. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Tablosu	36
6.4. Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar Eşleştirme Tablosu	62
6.5. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi	63
7. VETERİNER FAKÜLTELERİNİN EĞİTİM İÇERİĞİNİN OLUŞTURULMASI	73
8. VETERİNER HEKİMLİK EĞİTİMİNDE SOSYAL- BEŞERİ, TEMEL, KLİNİK ÖNCESİ, KLİNİK, ZOOTEKNİ VE HAYVAN BESLEME, GIDA HİJYENİ BİLİMLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ	74
9. VUÇEP NASIL KULLANILMALI?	77

10. EĞİTİM YÖNTEMLERİ	79
11. ÖLÇME DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ	84
12.VETERİNER FAKÜLTELERİNİN MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME SÜRECİ	89
13. PROGRAM DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ	92
14. TERMİNOLOJİK AÇIKLAMALAR	95
15. KAYNAKLAR	97
16. EKLER	
16.1. EK-1 TABLO LİSTESİ (Tablo 12-27)	98
16.2. EK-2 YAZIŞMALAR, TUTANAKLAR, TOPLANTI DAVETİYELERİ VE TOPLANTI KATILIM ÇİZELGELERİ, PAYDAŞ KATILIM ÇİZELGELERİ, FAKÜLTELER VE ANABİLİM DALLARININ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ, DIŞ PAYDAŞ TOPLANTILARI VE TUTANAKLARI	99

1. GİRİŞ

Türkiye'de veteriner hekimlik eğitimi ilk defa 1842 yılında İstanbul'da askeri birliklerin veteriner hekim ihtiyacını karşılamak için başlatılmış, 1849'da askeri Veteriner Okulu ve 1889'da ilk Sivil Veteriner Okulu İstanbul'da açılmıştır. Askeri ve sivil veteriner okulları 1921 yılında Baytar Mekteb-i Âlisi adı altında birleştirilmiş, 1937 yılında "Veteriner Fakültesi" adını almış ve 1946 yılından 1970 yılına kadar Ankara Üniversitesi'nde Türkiye'nin tek veteriner fakültesi olarak eğitimi sürdürmüştür. Tarım Bakanlığı, Üniversiteler, DPT, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyi gibi kurum ve kuruluşların görüşü alınarak 1970'de Elazığ, 1972'de İstanbul, 1978'de Bursa'da olmak üzere üç fakülte daha açılmıştır. 1980 sonrası 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye (KHK) dayanılarak, yukarıda sayılan kuruluşların görüşleri alınmadan, veteriner fakülteleri açılmıştır. Türkiye'de eğitim-öğretim etkinliklerini sürdüren 31'i aktif olmak üzere toplam 33 veteriner fakültesi bulunmaktadır.

Veteriner hekimlik eğitiminde günümüzde üzerinde anlaşılan görüş; temel bilimler, klinik öncesi bilimler, klinik bilimler, zootekni ve hayvan besleme ile gıda hijyeni ve teknolojisi konularında tam bir entegrasyonun sağlanması, öğrencilerin eğitimin ilk dönemlerinden itibaren laboratuvar, klinik, çiftlik, gıda uygulamalarına katılması ve hayvan ile temas etmesi, klinik becerilerini geliştirmesi, okul içi ve okul dışı uygulamaların arttırılması, eğitim-öğretim ve bilimsel araştırmalara katılımlarının sağlanması, yaşam boyu öğrenmenin özendirilmesi, eğitimde hayvan sağlığının biyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik bileşenlerini birlikte kazanabilmesi, meslek nosyonuna sahip, doğru teşhis ve tedavi yapabilen hekimler yetiştirilmesidir.

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED), bir eğitim yeterliliğini, genellikle bir eğitim programının veya bir programın bir aşamasının başarıyla tamamlanmasını teorik ve pratik edinilen bilgi, beceri ve yeterliliklerin doğrulanması olarak kabul etmektedir. Bu bağlamda Veteriner Hekimlik öğretiminin standardizasyonu konusunda pek çok uluslararası kuruluş [örn., World Veterinary Association (WVA), American Veterinary Medical Association (AVMA), European Association of Establishments of Veterinary Education (EAEVE), Federation of Veterinarians in Europe (FVE)] tüm paydaşların (öğrenciler, eğitim kuruluşları, bakanlıklar, birlikler vd) katılımı ile sürekli ve dinamik bir yol haritası oluşturmaktadır. Ayrıca, Dünya ve AB ülkelerinde eğitim-öğretim müfredatı kadar önem verilen; fakültelerin bina, araç gereç durumu, alt yapısı, öğretim üyesi varlığı, öğrenci sayısı, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı ile ilk gün yeterlikleri gibi birçok konuyu bir arada

irdeleyerek veteriner hekimlik eğitiminin ulusal ve uluslararası kalitesini sürekli gelişime açık hale getirmeye çalışmaktadırlar.

Türkiye’de veteriner hekimlik eğitiminin ve mesleğin mevcut durumunun görüşüldüğü Türk Veteriner Hekimlik Kurultaylarının 1998, 2002 ve 2010 tarihlerinde düzenlenen I., II. ve III toplantılarında, lisans ve lisansüstü eğitimin amacı; ulusal ve uluslararası kültürü bütünleyen bir kültür ile; temel bilgi, bilimsel yaklaşım ve becerilerle donatılmış; alanındaki derinliğin yanı sıra çeşitli yan dallarda zenginlik kazanmış, grup ve/veya bireysel olarak düşünebilme, çalışabilme ve üretebilme yetileri kazanmış; analiz, sentez ve üretme yeteneklerine sahip; yaşam boyu öğrenme, yaratıcı ve üretici olma güdüsü ve alışkanlığı sergileyebilen; gelecek yılların ileri teknolojisine uyum sağlayabilen bilgi çağının insanını yetiştirmek şeklinde sıklıkla ifade edilmiştir.

Bologna süreci ve Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) kapsamında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2 Şubat 2008 tarih ve 26775 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veteriner Hekimliği, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik” kapsamında Türkiye’de veteriner fakültelerinin çekirdek eğitim programlarında yer vermeleri gereken zorunlu dersler belirlenmiş olup, aynı Yönetmelik’in yedinci maddesi, üçüncü fıkrasında; eğitimleri sonunda, mezun olan veteriner hekimlerin sahip olması gereken özellikler tanımlanmıştır. Dünya ve Türkiye’de veteriner hekimlik eğitiminde yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda, Veteriner Fakülteleri Dekanlar Konseyi’nin 6-8 Eylül 2018 tarihinde yapılan Toplantısı’nda, Veteriner Ulusal Çekirdek Eğitim Programı’nın (VUÇEP) yapılması için bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma Grubu farklı zamanlarda altı kez toplanarak hazırladıkları taslağı önce veteriner fakültelerinin görüşlerine sunmuş, fakültelerden gelen görüşler doğrultusunda yapılan düzenlemeleri takiben, bütün paydaşların katıldığı bir çalıştay ile taslağı tartışmaya açmışlardır. Çalıştay sonrası tekrar düzenlenen taslak 07/06/2021 tarihinde yapılan Veteriner Fakülteleri Dekanlar Konseyi Yürütme Kurulunda tartışıldıktan sonra kabul edilerek YÖK’e gönderilmiştir. YÖK’ün **** tarihinde onayını takiben fakültelerin gerekli hazırlıkları yapmaları da dikkate alınarak 2021-2022 eğitim-öğretim yılında uygulamaya başlanması planlanmıştır.

VUÇEP’in yürürlüğe girmesi, kaliteli, sürdürülebilir, sürekli gelişime açık eğitim-öğretim politikası için fakültelerin genişletilmiş eğitim programlarını hazırlamasına vesile olacaktır. Öğrencilerin veteriner hekimlik mesleğini tercih etmesinde, buna ek olarak Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi ile de mezun veteriner hekimlerde ilk gün yeterliklerinin eksiksiz

oluşturulmasında farkındalık yaratılacaktır. Ayrıca, Veteriner Hekimlikte Uzmanlık Sınavı'nın hazırlanmasına da çok büyük katkı sağlayacaktır.

2. VUÇEP AMACI, HEDEFLERİ VE İLKELERİ

2.1. Amaç

Ulusal Veteriner Çekirdek Eğitim Programı ile Türkiye'deki veteriner fakültelerinde verilen eğitimin temel dayanaklarının ve esaslarının belirlendiği bir çerçeve oluşturulması; bu çerçeve ile ulusal düzeydeki fakültelerin eğitim standartlarının belirli bir düzeyde uyumlu hale getirilmesi; ülkemizdeki veteriner fakültelerinden yeni mezun olan veteriner hekimlerin asgari yetkinliklerinin belirlenmesi; uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan veteriner hizmetlerini sağlayacak nitelikte hekim yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, uygulama esnasındaki geri dönüşler, bilimsel gelişmeler ve sektör ihtiyaçları doğrultusunda VUÇEP'in dekanlar konseyi kararıyla güncellenmesi planlanmıştır.

2.2. VUÇEP Yaklaşımı, Hedefleri ve İlkeleri

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2 Şubat 2008 tarih ve 26775 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veteriner Hekimliği, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik" kapsamında Türkiye'de veteriner fakültelerinin çekirdek eğitim programlarında yer vermeleri gereken asgari konular belirlenmiş olup, aynı Yönetmelik'in yedinci maddesi üçüncü fıkrasında, eğitimleri sonunda, mezun olan veteriner hekimlerin sahip olması gereken özellikler tanımlanmıştır.

Buna göre;

- 1- Veteriner fakültelerinin eğitim-öğretim müfredatlarının hazırlanması/oluşturulması sırasında çıktı odaklı (eğitim sonunda ulaşılmaması planlanan yeterlikler) yaklaşımların benimsenmesi,
- 2- Türkiye Yüksek Öğrenim Yeterlilikler Çerçevesi ve bir veteriner hekimin sahip olması gereken uluslararası nitelikler göz önünde bulundurularak, veteriner hekimlik mesleki/program yeterliklerinin tespit edilmesi suretiyle, eğitim sürecinin belirlenen bu yeterliklere uygun bir şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesi,
- 3- Veteriner hekimlik eğitiminde, mezunların bir veteriner hekimden beklenen görevleri üstlenebilecek yeterlikleri mezuniyet sonrasında uygulayabilir düzeyde olmaları,

- 4- Hayvan hastalıkları, hayvan yetiştiriciliği ile refahı ve gıda güvenliğiyle ilgili hususları ilişkilendirerek hayvan, insan ve çevre sağlığını korumayı amaçlayan veteriner hekim yetiştirilmesi,
- 5- Veteriner fakültelerinde mevcut eğitim programlarının, 2021 VUÇEP'e uygun olarak YÖK tarafından onaylanmasını takip eden akademik yılın başlangıcına kadar yeniden yapılandırılarak, söz konusu eğitim öğretim yılından itibaren uygulamaya geçilmesi. Bu süreç içerisinde;
 - a. Veteriner fakültelerinin mezun yeterliklerini tanımlamaları ve VUÇEP'e uygun olarak eğitim programlarını güncellemeleri,
 - b. Yeni açılacak fakültelerde ise oluşturulacak eğitim programlarının VUÇEP'te belirtilen asgari standartları karşılayacak nitelikte olması,
 - c. Veteriner fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin aldığı zorunlu programın %70'inin ortak, %30'luk kısmının ise her fakültenin misyonu, kurumsal gelişim hedefleri, sektörel hizmetleri ve öğrenci beklentileri göz önünde bulundurularak hazırlanması hedeflenmektedir.

3. VUÇEP NE DEĞİLDİR?

VUÇEP, veteriner fakültelerinin kendi eğitim programlarını geliştirirken esas alacakları asgari koşulların ve veteriner hekimlerin ilk gün yeterliklerinin belirlendiği bir çerçeve programı olup, bir eğitim programı veya müfredatı değildir. Bu nedenle ders ve konu listesi ile dersin hedefleri ve içerikleri ile sınav çeşitleri ve takvimi gibi ayrıntılı bilgileri içermemektedir. Bu belge ülkemizde veteriner hekimlik eğitimi veren tüm fakülteler için ortak bir müfredat oluşturmak amacıyla değil; veteriner hekimliği fakültelerinin kendi eğitim programlarını hazırlarken yol göstermesi amacıyla hazırlanmıştır.

4. VUÇEP TANIMLARI

4.1. Ulusal Çekirdek Eğitim Programı

Mezuniyet öncesi “Ulusal Çekirdek Eğitim Programı” ülkemizde uygulanması gereken mezuniyet öncesi Veteriner Hekimlik eğitiminin, ulusal ölçekte çerçevesini çizen ve temel dayanaklarını sıralayan ana programdır. Ulusal ÇEP'in beş ana bileşeni, dolayısıyla ülkemizde mezuniyet öncesi veteriner hekimlik eğitiminin beş temel dayanağı şunlardır:

1. Mezuniyet Öncesi Veteriner Hekimlik Eğitiminin Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi
2. Semptomlar ve Durumlar Listesi
3. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler Listesi
4. Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar Eşleştirmesi
5. Temel Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi

4.2. Fakülte Genişletilmiş Eğitim Programı (GEP)

GEP, veteriner fakültelerinde uygulanan hekimlik eğitiminin, ana yapısı ve bileşenlerinin dayandığı temel ilke, yöntem ve yaklaşımlarını içeren bir bütündür. Her bir fakülte tarafından oluşturulan GEP'in en az %70'i, VUÇEP'i kapsamalıdır. GEP, her bir veteriner fakültesinin eğitim hedeflerinden yeterliklerine, öğrenme içeriğinden ölçme ve değerlendirme yöntemlerine, uygulama süreçlerinden program ölçme ve değerlendirme süreçlerine kadar olan tüm aşamaları içermektedir.

4.3. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

Yeterlilikler Çerçevesi, bir eğitim sistemindeki yeterlikleri ve bunların birbirleriyle ilişkilerini açıklar. Diğer bir deyişle, Yeterlilikler Çerçevesi, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen yeterliklerin belirli bir düzen içerisinde yapılandırıldığı bir sistemdir. Bu sistem aracılığıyla, yükseköğretimde tüm yeterlikler ve diğer öğrenme kazanımları açıklanabilir ve tutarlı bir şekilde birbiri ile ilişkilendirilebilir [Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ)].

4.4. Veteriner Hekimlik Temel Alanı Yeterlilikler Çerçevesi

13 Ocak 2011 tarihinde TYYÇ ve Veteriner Hekimlik Temel Alan Yeterlilikler Raporunda, tanım olarak "Veteriner Hekimlik Yeterlilikler Çerçevesi, veteriner fakültesinden mezun olan bir veteriner hekiminin sahip olması gereken ulusal düzeyde yeterlikleri işaret etmektedir.

4.5. Veteriner Hekimlik Temel Alan Tanımı

Çiftlik hayvanları, pet hayvanları, yaban hayvanları, egzotik hayvanlar, su hayvanları, kümes hayvanları, arı ve ipek böceği gibi hayvanların ırklarının ıslahı, üretimi, yetiştirilmesi, beslenmesi, verimliliklerinin artırılması, sağlıklarının korunması, hastalıklarının tedavisi, salgın hastalıkların önlenmesi, insanların zoonotik hastalıklardan korunması, hayvansal üretimin artırılması, hayvansal gıdaların üretimi, güvenilirliği ve üretim teknolojileri konularında çalışacak, eğitim-öğretim, uygulama ve araştırma yapabilecek, bu alanlarda

çalışırken hayvan ve hayvan sahibi haklarını ve meslek etiğini gözetecek, eğitimi sırasında edindiği bilgiler ışığında hayvancılık ve hayvan sağlığı sektöründe başarıyla görev yapacak veteriner hekimleri yetiştirmektedir.

VUÇEP-2021 ile belirlenen temel dayanaklar, programın iki temel bileşeni şeklinde aşağıda listelenmiştir:

1. Program Yeterlilikleri

2. Veteriner Hekimlik Temel Alan Yetkinlikleri

Ülkemizdeki veteriner fakültelerinin, bu iki bileşeni temel alarak GEP'lerini geliştirmeleri ve eğitimle ilgili tüm uygulamaları, geliştirdikleri bu program çerçevesinde yürütmeleri önemlidir. Bu bağlamda veteriner hekimlik eğitiminde farklı bir yaklaşım sergilenerek, temel ve mesleki bilimlerin içeriklerinden/konu başlıklarından yola çıkarak bir eğitim programı geliştirmek yerine, yukarıda sıralanan iki ana bileşenden başlanması ve eğitim içerikleri ve yöntemleri dahil olmak üzere diğer tüm bileşenlerin bu ana bileşenlere göre çıktı odaklı olarak belirlenmesi gerekir.

1. Program Yeterlilikleri

Programdan mezun olan veteriner hekimin nitelikli bir hekimlik ve sağlık hizmeti sunabilmesi, karşı karşıya olduğu Hayvan sağlığı, hayvan refahı, veteriner halk sağlığı, çevre sağlığı, hayvan yetiştiriciliği ve ıslah, gıda güvenliği ve güvenilirliği ile ilgili durumları etkin bir şekilde anlayabilmesi, değerlendirebilmesi ve yönetebilmesi, sağlık alanında üstlendiği görevleri nitelikli bir şekilde yerine getirebilmesi için sahip olması gereken mesleki davranışlardır. Mezuniyet öncesi veteriner hekimlik eğitiminin eğitim çıktılarının yeterlikler şeklinde belirtilmesidir.

Program yeterlilikleri, veteriner hekimin mezun olurken fakültesi tarafından kazandırılması hedeflenen tutum ve özellikler olarak tanımlanmıştır. Bu özellikler hekimlik mesleğinin temel çalışma alanları göz önüne alınarak ve dünyadaki standart örnekleri incelenerek oluşturulmuştur.

2. Veteriner Hekimlik Temel Alan Yetkinlikleri

Yetkinlikler bir bireyin mesleği ile ilgili sahip olması gereken beceriler/yapması gereken görevler olarak tanımlanır. Bir diğer ifade ile veteriner hekimin, fakültesinden mezun olurken hangi görevleri hangi düzeyde yerine getirebileceğini gösterir.

4.6. Mezun (Program) Yeterlilikleri Çerçevesi

Mezuniyet öncesi veteriner hekimlik eğitiminin sonunda programdan mezun olan veteriner hekimin;

- i) nitelikli hayvan, insan ve çevre sağlığı hizmeti sunabilmesi,
- ii) karşılaştığı hayvan hastalıklarını ve bunların çevre ve insan sağlığı açısından önemini etkin bir şekilde anlayabilmesi, değerlendirebilmesi ve yönetebilmesi,
- iii) veteriner halk sağlığı, çevrenin korunması, hayvan refahı ve hayvancılık işletmelerinin verimli ve ekonomik anlamda etkin şekilde çalışması konularında üstlendiği görevleri etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için gereken bilgi, beceri, donanım ve/veya değerlerin sonunda ulaşacağı mesleki özelliklerin bütünüdür.

Bu çerçeve, öğrencilere öğrenme yolunda aktif bir rol almalarına ve alanlarında yetkin ve profesyonel hizmet veren birer veteriner hekim olmaları için planlı bir ilerleme sağlayabilmelerine yardımcı olacaktır. Temel yetkinlikler çerçevesinde sadece kazanılan beceriler değil, mesleğin icrasında tutum ve davranışların önemi de vurgulanmaktadır.

Mezunlardan ve öğrencilerden mesleğin icrasında veya eğitim sürecinde gözlemledikleri herhangi bir eksiklik veya yanlışlığı düzeltmeye yönelik aksiyon almaları, bilgi ve becerilerin güncellenmesine katkı sağlamaları da beklenmektedir.

4.7. Semptom ve Durumlar Listesi

Veteriner hekimlerin klinik/hastanelerde ve saha koşullarında karşılarına çıkabilecek durumları yönetebilme kabiliyetlerini belirleyen 'ilk karşılaşma durumlarını' içerir. Bu listede yer alan semptom ve bulgular, birden fazla hastalık nedeniyle oluşabilecek durumlardır. Veteriner hekimin, listede yer alan semptom ve bulguların ayırıcı tanısını yeterli ölçüde yapabilmesi beklenmektedir (Bkz., Tablo 1-5).

4.8. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Öğrenme Düzeyleri

Veteriner fakültesinden mezun olan veteriner hekimin bir hastalık veya klinik problem karşısında sergilemesi gereken tavır, tutum ve performansın asgari öğrenme düzeyini belirtir (Tablo 6). Asgari düzey çekirdek hastalık ve klinik problem listesindeki her bir hastalık ve problem için ayrı ayrı belirlenir. Bunlar aynı zamanda her bir hastalık ve klinik problemin öğrenme düzeyini gösterir ve her bir öğrenciye söz konusu hastalık veya klinik problem için belirlenen asgari düzeydeki kazanımı sağlamaya çalışır. Listede sıralanan her bir hastalık, durum ve semptoma yönelik bilgi düzeyleri; ön tanı, tanı, tanı-tedavi, bilgi, acil girişim ve korunma olarak belirlenmiştir.

4.9. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Listesi

Çekirdek hastalıklar ve durumlar listesi; bir veteriner hekimin hasta hayvandaki semptomları değerlendirdikten sonra ön tanı/tanısını koyduğu, tedavisini yaptığı hastalıkları veya tanımladığı diğer klinik problemleri içerir. Bir hastalık veya durumun ilk aşamada çok sık görülmesi, hayati önem arz ederek acil müdahale gerektirmesi, hayvan, çevre ve halk sağlığı üzerinde ciddi etkilerinin olması “çekirdek hastalık” olarak değerlendirilir (Bkz., Tablo 6 – 11).

4.10. Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar Eşleştirme Tablosu

Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar eşleştirilirken, bir hastalıkta veteriner hekime hangi semptom ve durumla geldiği ve bu semptom/durumlarda ilk akla gelen üç-dört hastalığın hangisi olduğu sorularına cevap aranmıştır. Bu eşleştirme listesinde amaç, ayırıcı tanı listesi oluşturmak değildir. Eşleştirme tablosu (Bkz., EK-1, Tablo 12-27) derslerin ve sınavların içeriği oluşturulurken bir rehber olarak kullanılabilir.

4.11. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi

Veteriner fakültesinden mezun olan hekimin yapması ve yönetmesi gereken temel veteriner hekimlik uygulamaları aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

1. Profesyonel Uygulamalar
2. Hayvanların Muayenesi
3. Klinik Tanı
4. Bakım ve Tedavi
5. Hayvan Besleme, Yetiştiricilik ve Hayvan Refahı
6. Gıda Hijyeni, Teknolojisi ve Veteriner Halk Sağlığı Uygulamaları

4.12. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri

Yeni mezun olan veteriner hekiminin, mesleğini icrasında karşı karşıya kaldığı temel hekimlik uygulamaları esnasında sergilemesi beklenen başarı seviyesini ifade eder. Diğer bir ifadeyle temel hekimlik uygulamaları sırasında sergilemesi gereken performansın asgari düzeyini belirtir. Asgari düzey, her bir uygulama için ayrı ayrı belirlenir. Fakülteler uyguladıkları eğitim süresi içinde, her bir öğrencinin mezun olduğunda söz konusu hekimlik uygulamasını belirlenen asgari düzeyde yapabilir duruma gelmesini sağlar.

İlk gün yeterlikleri çerçevesinde veteriner hekimlerin sahip olması gereken temel hekimlik uygulamalarına ilişkin öğrenme düzeyleri her bir beceri/uygulama için ayrı ayrı belirlenerek

verilmiştir (Bkz., Tablo 28-29). Bu düzeyler, VUÇEP kapsamında belirlenmiş olan asgari yetkinlikler göz önünde bulundurularak belirlenmiş olup fakültelerde oluşturulacak GEP'e bağlı olarak artabilecektir.

4.13. VUÇEP ve Yeterlilikler Çerçevesi İlişkisi

VUÇEP kapsamında Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ile veteriner hekimlerin mezuniyet sonrası ulaşması beklenen ilk gün yeterlikleri belirlenmiştir. Bu çerçevede Türkiye'de eğitim-öğretim faaliyeti gösteren her bir veteriner fakültesinin eğitim-öğretim programında sahip olması gereken asgari standartlar yer almaktadır. VUÇEP'te program yeterlikleri; *i)* genel mesleki bilgiler, *ii)* mesleki beceriler ile *iii)* mesleki ve sosyal değerler olmak üzere 3 temel başlıkta incelenmiştir. İlgili başlıklarda bulunan her bir yeterlik maddesi için fakültelerin belirtke tablosu hazırlayarak kendi müfredatlarını oluşturmaları beklenmektedir.

4.14. VUÇEP ve Akreditasyon İlişkisi

Akreditasyon, kurumlar veya programlar için belirlenen minimal gereksinimlerin karşılanması, kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi, uyumun ve kalite güvencesinin sağlanmasıdır. Veteriner Hekimlik eğitimi ve öğretiminin standardizasyonu konusunda pek çok uluslararası kuruluş bulunmaktadır. Eğitim öğretim ile ilgili akreditasyonlarda; European Association of Establishments of Veterinary Education (EAEVE), American Veterinary Medical Association (AVMA), Royal College of Veterinary Surgeons (RCVS), Federation of Veterinarians of Europe (FVE), World Organisation for Animal Health (OIE), The European Coordination Committee on Veterinary Training (ECCVT), European Board of Veterinary Specialisation (EBVS), Australasian Veterinary Board Council (AVBC), South African Veterinary Council (SAVC) ve ülkemizdeki ulusal akreditasyon kurumu Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları ve Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK) tarafından farklı standartlar belirlenmiştir. Gelecekte bu kuruluşların ortak bağlantılar ile tüm dünya veteriner hekimlik eğitimi için standartlar oluşturabileceği de düşünülmektedir.

Akreditasyon kuruluşları; program yeterlilikleri ve mezun yetkinlikleri konusunda standart bir eğitim verilebilmesinin asgari koşullarını belirleyen,

i) eğitim ve öğretim altyapısını oluşturmayı, sürdürülebilirliğini ve şeffaflığını, gelişmeye açıklığı ve öğrenci odaklı eğitim oluşturulmasını,

ii) katılımcı, kalite odaklı bir yönetim anlayışını

iii) hayvan ve halk sağlığını, koruyucu hekimliği önceleyen; uzman, profesyonel, ekip üyesi, işbirlikçi, danışman, yönetici, lider, bilim insanı ve iletişimci veteriner hekimler yetiştirmeyi hedeflemişlerdir.

Avrupa veteriner fakültelerinin eğitim programları arasında derslerin içerikleri yönünden farklılıklar bulunmaktadır. Mesleki niteliklerin tanınmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 2005/36/EC 2013/55/EU Sayılı Direktifi, veteriner hekimlik eğitimi için asgari gereksinimleri belirlemek için ortaya konulmuştur. Eğitim programında yer alan ders içeriklerinin konu bazında “Avrupa Birliği Ülkelerinde Temel Veteriner Hekimlik Eğitimi Düzenleyen ve Minimal Standartları Belirleyen Kanun’a” uyması ve Çekirdek Eğitim Programı’nın (ÇEP) uygulanması zorunludur.

Her veteriner fakültesi kendi özellik ve seçimine bağlı olarak ÇEP konularını geliştirebilir ve genişletebilir. Ancak ÇEP, tüm veteriner fakültelerinde uygulanacağından, farklı veteriner fakültelerinden mezun olanlar arasında meslek yaşamlarında gerekli temel bilgilerle donanım açısından fark kalmayacaktır. ÇEP ile veteriner eğitiminde “olmazsa olmaz” konular belirlenerek her veteriner fakültesinin eğitim programında zorunlu hale getirilmesi ve bu çerçevenin eğitim kurumlarının akreditasyon standartlarına uyum sürecinde de yol gösterici olması hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra, eğitim kurumlarının ÇEP dışına çıkan konularının, bu kurumları diğerlerinden ayıran özellikler olarak öne çıkması ve kurumların eğitime yönelik stratejik planlarının yapılması için bir zemin oluşturması da beklenmektedir.

5. VUÇEP YAPILANDIRMA SÜRECİ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nde 06-09.2018 tarihinde yapılan Veteriner Fakülteleri Dekanlar Konseyi Toplantısı’nda Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından 02.02.2008 tarihli ve 26775 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veteriner Hekimliği, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik” gereği VUÇEP oluşturulması için bir çalışma grubu kurulmasına ve başkanının Prof. Dr. Ahmet GÜNER olmasına karar verilmiştir (EK-2/1).

Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nde 19.11.2018 tarihinde EAEVE akreditasyon sürecinde bulunan veteriner fakültelerinin dekan ve temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen Veteriner Fakülteleri Müfredat Değerlendirme Çalıştay’ında öncelikle VUÇEP’in ele alınarak tamamlanmasına karar verilmiştir (EK-2/2). İlk toplantının Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi’nde yapılmasına karar verilmiş ve toplantı 26.12.2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Toplantıya 15 öğretim üyesi iştirak etmiştir (EK-2/3). Bu toplantıda VUÇEP Çalışma

Grubu'nun amaçları ve hedefleri belirlenmiş; VUÇEP çalışma gruplarına kaynak teşkil edecek dokümanlar değerlendirilmiştir

VUÇEP kapsamında oluşturulması planlanan hastalık- semptom, teşhis- tedavi, ilk gün yeterlikleri ve kazanımlar ile ilgili olarak; tür bazlı ya da hastalık-semptom bazlı yaklaşımlar konusunda görüş ve öneriler ile ilk gün yeterlikleri (Day One Competence) hakkında, VUÇEP'in kapsamında detaylandırma düzeyleri tartışılmıştır. EAEVE akreditasyon sürecini tamamlamış veteriner fakültelerinin oluşturdukları ilk gün yeterlikleri, kazanımlar ve benzeri dokümanlar incelenmiştir.

VUÇEP'in başlıkları ve içeriği konusunda hazırlanacak materyaller grup üyelerine uzmanlık alanlarına göre paylaştırılmıştır. VUÇEP çalışma grubuna her bölümden öğretim üyelerinin dahil edilmesine ve mümkünse farklı fakültelerden öğretim üyelerinin alınmasına, bir sonraki toplantının 04.02.2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

VUÇEP'in ikinci toplantısı yeni katılan üyelerle 04.02.2019 tarihinde 20 öğretim üyesi ile yapılmıştır (EK-2/4). Program yeterlikleri, Semptom ve Durumlar, Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Listesi ile Mesleki Uygulamalar ve Öğrenim Düzeyleri alt çalışma grupları (EK-2/5) oluşturulmuş, her alt grup kendi konu başlıkları çerçevesinde çalışmalarını sürdürmüştür. Bir sonraki toplantının 26-27 Şubat 2019 tarihlerinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde yapılmasına karar verilmiştir.

VUÇEP'in 26-27.02.2019 tarihinde yapılan üçüncü toplantısında ilk gün, alt çalışma gruplarının sunumlarını takiben, görüş ve öneriler değerlendirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır (EK-2/6). Toplantının ikinci gününde alt grup konuları ile ilgili başlıklar altında çalışmalara devam edilmiş, "VUÇEP Bölüm Yazımı" ile ilgili yeni görevlendirmeler yapılmış ve ilgililere tebliğ edilmiştir (EK-2/7). Bu çalışmaların ardından bir sonraki toplantının 21.03.2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nde yapılmasına karar verilmiştir.

VUÇEP'in dördüncü toplantısı, alt çalışma gruplarının katılımı ile 21.03.2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir (EK-2/8). Çalışma gruplarından birer kişi grup çalışmaları hakkında bilgi vermiştir. Sunumları sonrası, öneriler doğrultusunda bölüm metinleri üzerinde düzenlemeler yapılmak üzere, alp gruplar kendi aralarında çalışmalara devam etmiştir. "Semptomlar/Durumlar Listesi" ve "Çekirdek Hastalıklar Listesi" alt çalışma gruplarının "Semptomlar-Çekirdek Hastalıklar Eşleştirmeleri" için aktif ve interaktif görüşmelerle çalışmalarına devam ettirmelerine karar verilmiştir.

VUÇEP'in beşinci toplantısı 29.05.2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanlığı'nda gerçekleştirilmiştir (EK-2/9). Bu toplantıda "Semptomlar/Durumlar Listesi" ve "Çekirdek Hastalıklar Listesi" alt çalışma gruplarının "Semptomlar- Çekirdek Hastalıklar Eşleştirmeleri" çalışmaları ile ilgili bilgiler verilmiş, bu ana kadar hazırlanmış olan Semptomlar/Durumlar Listesi" ve "Çekirdek Hastalıklar Listesi" değerlendirmeye ve tartışmaya açılmıştır. Ayrıca Cornell Üniversitesi Veteriner Fakültesi web sitesinde detaylı bir şekilde yer alan "Semptom-Hastalık" eşleştirmeleri dikkate alınarak, ilgili metinlerdeki olası eksikliklerin giderilebileceği kanaatine varılmış ve çalışmalar bu yönde devam ettirilmiştir.

VUÇEP'in altıncı toplantısı 08.07.2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanlığı'nda gerçekleştirilmiştir (EK-2/10). Toplantıda Semptomlar/Durumlar Listesi", "Çekirdek Hastalıklar Listesi" ve "Semptomlar- Çekirdek Hastalıklar Eşleştirmeleri" listesi üzerinde yapılan çalışmalarla birlikte, yazılmış diğer bölümler üzerinde de tartışma ve değerlendirmeler yapılmıştır.

VUÇEP'in yedinci toplantısı 22-23.08.2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanlığı'nda gerçekleştirilmiştir (EK-2/11). Toplantıda Semptomlar/Durumlar Listesi", "Çekirdek Hastalıklar Listesi" ve "Semptomlar/Durumlar- Çekirdek Hastalıklar Eşleştirmeleri" listesi üzerinde çalışmalara devam edilmiştir.

VUÇEP taslağı bütün Veteriner Fakülteleri Dekanlıklarına öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmak üzere 30.09.2019 tarihinde gönderilmiştir (EK-2/12). VUÇEP taslağı dış paydaşların görüşlerini almak üzere Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konsey aracılığıyla bütün illerin Veteriner Hekimler Odasına, resmi kurum ve kuruluşlarda çalışan paydaşlara, özel sektör çalışanlarına, sivil toplum örgütlerine vd gönderilmiştir (EK-2/13).

Veteriner Fakülteleri tarafından VUÇEP taslağı üzerinde yapılan değerlendirmeleri (EK-2/14) görüşmek üzere VUÇEP Çalışma Grubu 4 Kasım 2019 tarihinde Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinde yapılacak toplantıya davet edilmiştir (EK-2/15). VUÇEP gurubu Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesinde 4 Kasım 2019 tarihinde yaptığı toplantıda (EK-2/16) VUÇEP taslağı üzerinde fakülte öğretim üyeleri (iç paydaşlar) tarafından yapılan öneri, eleştiri, ilave ve çıkarma talepleri değerlendirilerek taslak revize edilmiştir. Dış paydaşlarla VUÇEP hakkında değerlendirmeler yapmak üzere Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konsey aracılığıyla 12 Kasım 2019 tarihinde Tarım Orman Bakanlığı Uluslararası Tarımsal Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nde Tesislerinde dış paydaş toplantısı gerçekleştirilmiştir (EK-2/17). Toplantı sırasında oluşan görüşler tutanak altına alınmış (EK-2/18) ve görüşler doğrultusunda ÇEP taslağı üzerinde gerekli düzenleme ve düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan bütün çalışmalar

neticesinde oluşturulan VUÇEP Veteriner Fakülteleri Dekanlar Konseyi Dönem Başkanlığı'na bir üst yazı ile gönderilmiştir (EK-2/19).

6. VUÇEP BİLEŞENLERİ

VUÇEP'in aşağıda belirtilen beş temel bileşeni vardır:

- 1) Mezun (Program) Yeterlilikleri Çerçevesi
- 2) Semptom ve Durumlar Listeleri
- 3) Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Tablosu
- 4) Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar/Durumlar Eşleştirme Tablosu
- 5) Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi

6.1. Mezun (Program) Yeterlilikleri Çerçevesi

Yeterlilik; bilgi, beceri ve tutumları birleştiren bir kavramdır. Yeterlilik, teknik becerilerin kazanılmasını gerektirdiği gibi, ilgili bilginin uygulanmasını ve öğrenilenlerin çeşitli bağlamlara aktarılması konusunda güven ve yeteneğe sahip olunmasını da içerir. Program yeterlilikleri, bir veteriner hekimin mezun olurken, veteriner fakültesi tarafından, veteriner hekime kazandırılması hedeflenen tutum ve özellikler olarak tanımlanmıştır. Veteriner hekimlik eğitim kurumları program yeterlilikleri “ilk gün yeterlilikleri” olarak da adlandırılmaktadır. İlk gün yeterlilikleri, veteriner fakültesinden yeni mezun olmuş veteriner hekime, tüm istihdam alanları (kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, muayenehane, poliklinik ve hayvan hastaneleri, gıda işletmeleri, yem fabrikaları, yem katkı maddeleri üretim ve satış alanları, hayvancılık işletmeleri, ilaç sanayii, vb.) göz önünde tutularak, veteriner hekimlik mesleğinin icrası için kazandırılması planlanan asgari gerekliliklerdir.

Veteriner hekimlik programından mezun olan veteriner hekim; koruyucu hekimlik, hayvan hastalıklarının tanı ve tedavisi, hayvan refahı, hayvan ıslahı, hayvan besleme ve yetiştirme, hayvansal gıda üretimi ile kontrolü ve veteriner halk sağlığı gibi hizmetleri nitelikli bir şekilde sunabilmelidir. İlk gün yeterliliklerine sahip olan bir mezun, veteriner hekimlik mesleğinin başlangıç seviyesindeki görev ve sorumluluklarını bağımsız olarak yerine getirebilir. Veteriner hekimlik mesleğinin temel uygulamalarını tek başına uygulayabilecek öz güvene sahip olmakla birlikte daha deneyimli meslektaşlarının yönlendirmesini hangi durumlarda talep edeceğini de bilir. Yeni mezunların bazı uygulamaları yapmak için daha fazla zamana ihtiyaçları olabilir. Deneyim gerektiren hizmetlerin gerçekleştirilmesinde kendisinden daha deneyimli meslektaşlarından destek ve yönlendirme almalıdır.

Veteriner fakülteleri, öğrencilerinin ilk gün yeterliliğini geliştirmek ve mezun olduklarında yetkinliklerini yerine getirmelerini sağlayan bilgi ve beceriyi kazandırmaktan sorumludur. Fakülte dışı tüm diğer eğitim ve staj faaliyetleri de öğrencilere, eğitim kurumunda edindikleri yeterlikleri sahada uygulama pratiği yapabilme olanağı sağlamalıdır.

Bu program yeterlilikleri, veteriner hekimlik eğitimi ve mesleğin icrası ile ilgili ulusal ve uluslararası düzenlemelere uygun olarak hazırlanmıştır.

GENEL MESLEKİ BİLGİLER

- Veteriner Hekim; Veteriner hekimlik mevzuatına temel teşkil eden ulusal ve uluslararası düzenlemeleri bilir.
- Veteriner hekimlik ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar hakkında bilgi sahibidir.
- Hayvan sağlığı, refahı ve halk sağlığı hizmet kalitesinin artırılmasına katkıda bulunacak düzeyde bilgiye sahiptir.
- Hayvan türleri ve ırklarının, yapısal (anatomik, histolojik), işlevsel (fizyolojik, biyokimyasal, vb.) ve davranışsal özellikleri hakkında bilgi sahibidir.
- Klinik öncesi bilimler ile ilgili temel bilgilere sahip olmalıdır.
- Hastalıkların teşhisi, korunma ve tedavi amacıyla kullanılacak kimyasal ve biyolojik maddeler ile bunların üretim teknolojileri konusunda temel bilgilere sahiptir.
- Zoonoz hastalıklar hakkında yeterli bilgiye sahiptir
- Hayvan ırkları arasında verim değerlendirmeleri yapar, gerektiğinde ıslah çalışması yapabilecek düzeyde biyoistatistik, seleksiyon, melezleme, suni tohumlama bilgilerine sahiptir.
- Yetiştiricilikte hayvan refahı kurallarını bilir.
- Farklı hayvan türlerinin yetiştirme şekilleri, ihtiyaçları ve beklenen verim özellikleri doğrultusunda verimli ve sağlıklı yetiştiricilik için gerekli yöntemler konusunda bilgi sahibidir.
- Koruyucu hekimlik ve sürü sağlığı konuları da dâhil olmak üzere; hayvanların beslenmesi, beslenmeye bağlı hastalıkların tanımı, bu hastalıklardan korunma amaçlı özel besleme yöntemleri, özel yem hammaddeleri ve yem katkı maddelerini tanır. Ayrıca sağlığının korunması amacıyla yem hijyeni ve işleme teknolojisi ile ekonomik, sağlıklı, dengeli ve çevre dostu hayvan besleme bilgilerine sahiptir.
- Klinik işletme yönetim ilkelerini bilir.

- Kanıta dayalı veteriner hekimlik uygulamaları konusunda bilgi sahibidir.
- Hastalıkların tanı ve tedavi protokollerini bilir.
- Veteriner biyolojik ve tıbbi ürünlerinin yan etki ve reaksiyonlarını bilir.
- Hayvan ve hayvan sahiplerinin hakları konusunda bilgi sahibidir.
- İnsan tüketimi için üretilen hayvansal gıdaların ve/veya bileşiminde hayvansal ürün bulunan gıdaların üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarında hijyen ve teknoloji ve kontrol yöntemleri bilgisine sahiptir.
- Hayvancılık işletmeleri için en uygun yönetim ve işletmecilik stratejileri konusunda bilgi sahibidir.
- Deney hayvanları, hastalıkları ve uygulamaları hakkında temel bilgiye sahiptir

MESLEKİ BECERİLER

- Hayvan sağlığı, refahı ve halk sağlığı standartlarına uygun olarak, hayvan türüne uygun önleyici programlar önerir ve uygular.
- Tek veya sürü halindeki hayvanların ve bulunduğu çevrenin anamnezini doğru alır.
- Eksik bilgi ve durumlarla başa çıkma ve değişime uyum sağlama becerisini gösterir.
- Acil bir durumda tüm türlere müdahale eder ve ilk yardım gerçekleştirir.
- Hasta hayvanları güvenli bir şekilde zabturd altına alır ve müdahale eder. Bu işlemleri yaparken kendisine yardım edenleri yönlendirir.
- Tam bir klinik muayene yapar.
- Hayvanlarda olması muhtemel hastalıkları klinik olarak tanır, bu amaca yönelik olarak tanı yöntemlerini kullanır, gerektiğinde tanı materyallerini alır ve yetkili laboratuvarlara gönderir ve/veya test eder.
- Uygun tedavi planları geliştirir ve tedaviyi hastanın çıkarlarına ve mevcut kaynaklara göre uygular.
- Veteriner tıbbi ürünler ve ilgili mevzuat hakkında bilgi sahibidir. Akılcı ve sorumlu kullanımını göz önünde bulundurarak ilaçları reçetelendirir. İlaç etkileşimlerini ve zehirlenmeleri bilir ve tedavi uygulamalarını yapar.
- Adli veteriner hekimlik konusunda bilgi sahibidir.
- Uygun bilgi teknolojilerini kullanarak hasta ve numune kayıtlarını tutar, gerektiğinde hayvanların sağlık durumları ve verimleriyle ilgili raporları hazırlar.
- Bulaşıcı ve salgın hastalıkların kontrolü amacıyla, biyogüvenlik dâhil, gerekli önlemleri alır.

- İhbarı zorunlu ve zoonotik hastalıkların belirtilerini tespit eder ve ilgili makamlara bildirmek de dâhil olmak üzere uygun önlemleri alır.
- Ekipmanların sterilizasyonu ve giysilerin dezenfeksiyonu dâhil, biyogüvenlik prensiplerini doğru şekilde uygular.
- Gerektiğinde güvenli bir şekilde sedasyon ve/veya anestezi yöntemlerini uygular.
- Aseptik cerrahi prensiplerini uygular.
- Ağrıyı değerlendirir ve yönetir.
- Ötenazi gereken durumlarda uygun yöntemleri kullanır.
- Her türlü tıbbi, kimyasal ve tehlikeli atıkların uygun şekilde bertaraf edilmesini sağlar.
- Bir hayvanın veya hayvan grubunun fiziksel durumunu, refahını ve yetiştirme koşullarını değerlendirir. Hayvan sahiplerine yetiştirme ilkeleri hakkında bilgi verir.
- Irk ve yaş tayini yapar. Sürü yönetimi programlarını yapar ve uygular.
- Hayvan türüne özgü bakım-besleme programlarını (gerekli yem maddeleri, yem katkı maddeleri, üretim teknolojileri, rasyon formülasyonlar) hazırlar ve uygular.
- Gıda üretimi amacıyla yetiştirilen hayvanların kesim öncesi (ante-mortem) muayenesini yapar, sağlık durumlarını ve hayvan refahı ile ilgili hususları inceler. Gıda güvenliğini ve kalitesini etkileyen koşulları tanımlar, gıda zinciri için uygun olmayan hayvanları elimine eder.
- Gıda amacıyla yetiştiriciliği yapılan hayvanların ölüm sonrası (post-mortem) et muayenelerini yapar, gözlemlerini kaydeder, numune alır, saklar, taşır ve ilgili birimlere gönderir.
- İnsan tüketimi için üretilen hayvansal gıdaların ve/veya bileşiminde hayvansal ürün bulunan gıdaların üretim aşamalarında görev alır, üretimin hijyenik olarak yapılmasını ve/veya üretimi denetler ve tüketime sunulan nihai gıda maddelerinin sağlık kontrolünü yapar.
- Veteriner hekimlik eğitimi süresince edindiği bilgileri kullanarak ve temel hekimlik ilkelerini gözeterek, hayvancılık işletmeleri, hayvansal gıda üretimi yapan işletmeleri yönetir.
- İşletme ve bölge özelliklerini göz önünde bulundurarak, ekonomi prensiplerine uygun yetiştiricilik yapılmasını sağlar.
- İş güvenliği ve biyogüvenlik tedbirlerini alır ve uygular.

- Çevre sağlığı kurallarının bilincindedir ve doğayı korumaya yönelik uygulamaları yapar.
- Deneysel hayvanlarında temel manipülasyon tekniklerini uygular, hayvan deneylerinde güvenilirlik ve hayvan kullanım etiği konularında evrensel kuralları uygular.
- Gerekliğinde veteriner hekimlik mevzuatına temel teşkil eden yasalara ve bunlara bağlı olarak oluşturulmuş ikincil mevzuata ulaşma, bu düzenlemeleri yorumlama ve bu sayede hak, yetki ve sorumluluklarının sınırlarını öğrenebilme becerisine sahiptir.
- Karşılaşacağı etik problemlerin çözümünde nedenselleştirme ve karar verme becerilerini kullanır.

MESLEKİ VE SOSYAL DEĞERLER

Sorumluluk

- Yetki ve sorumluluklarının farkında olarak mesleğini icra etme bilincine sahiptir.
- Ülke ve bölge ihtiyaçlarının bilincinde olur, gerektiği takdirde bunları uygulamalarında rehber edinir.
- Veteriner hizmetlerinin verildiği alanlarda sağlık ve biyogüvenliği teşvik eder, izler ve sürdürür.
- Kalite güvence sistemleri hakkında bilgi sahibidir; risk yönetimi ilkelerini faaliyetlerinde uygular.
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk alır, aldığı görevi becerileri doğrultusunda yerine getirir.
- Uzmanlık alanı dışındaki problemlerde mesleki etik ve deontoloji kuralları çerçevesinde diğer uzmanlar ile iş birliği içinde çalışır.
- Mesleki deontolojiyi bilir ve uygular

Öğrenme

- Doğru mesleki bilgiye ulaşır ve bunları gerektiğinde uygular.
- Kazandığı bilgi ve becerileri eleştirel yolla değerlendirerek, alanı ile ilgili edinmesi gereken yeni bilgileri ve bilgi kaynaklarını belirler.
- Mesleki gelişim ve yetenekler kazanmak için, yaşam boyu öğrenme ve eğitimi taahhüt eder. Edindiği mesleki tecrübeyi kaydederek kendinden sonrakilere aktarır.
- Kullanacağı ilaçlarla ilgili uygun veri kaynaklarına erişir.

- Mesleki bilgilerini güncel tutacağı ve öğrenim gereksinimlerini gidereceği alanı ile ilgili kongre, sempozyum gibi mesleki etkinliklere katılır ve/veya güncel makalelerin yayınlandığı dergi ve kitapları takip eder.
- Makale ve sunumları eleştirel olarak yorumlayabilir ve değerlendirebilir.
- Performansını arttırmak için öz denetim ve akran grubu inceleme süreçlerine katılır.
- Ulusal veteriner hekimlik mevzuatının temel prensipleri hakkında genel bilgileri kavrar, bu konular hakkında güncel ve güvenilir düzenlemelere ulaşır.

İletişim

- Veteriner hekimin faaliyet gösterdiği ekonomik, sosyokültürel ve duygusal koşulları anlar.
- İlgili kitleye uygun dili kullanarak hayvan sahipleri, işletme sahipleri/çalışanları, toplum, meslektaşlar, sivil toplum kuruluşları ve yetkili makamlar gibi kişi ve kurumlarla etkili iletişim kurar.
- Mesleki paydaşlarla iletişimde olarak, bölgesel veya ulusal düzeydeki ortak sorunlara çözüm üretme çabasındadır.
- Halk ve hayvan sağlığı ile refahını ilgilendiren konularda ilgili kurullarda sorunun tanımlanması ve çözüm önerilerine ilişkin bilgiler verir ve etkinlikler düzenler.
- Mesleki yetenek ve yetkilerinden yola çıkarak toplum bilinciyle sosyal projeler planlar ve hayata geçirir.
- Mesleki kurul ve kuruluşlarda alanı ile ilgili görevler alır.
- Hayvanın ekonomik değeri, sağlığı, refahı ve halk sağlığı konularının ortak ele alınmasını gerektiren karmaşık problemlerde, ortaya çıkması olası gerilimlerin üstesinden gelebilme becerisine sahiptir.

Mevzuat ve Etik

- Hukukun üstünlüğü ve anayasanın bağlayıcılığına inanır ve mesleki faaliyetleri sırasında bu ilkenin gereklerini yerine getirir.
- Hekimlik mesleğinin gereği olan etik değerlere sahiptir, gerektiğinde bu değerleri savunur.
- İnsan, hayvan ve hayvan sahibinin haklarına saygılıdır.
- Tüm mesleki uygulamalarında hayvan refahını gözetir.
- Çevreye karşı saygılı ve çevre sorunları konusunda duyarlıdır.

- Çevre kirliliği, veteriner halk sağlığı, zoonozlar, antibiyotik dirençlilik, akılcı ilaç kullanımı ve farmakovijilans konularına duyarlı olur.
- Hastalık ve tedavi süreçlerini etik ve maliyet-etkin olarak planlar ve yönetir.
- Sahiplenilen ve/veya kullanılan hayvanlara ilişkin etik algının biçimlendirilmesinde topluma liderlik eder.
- Mesleki uygulamalar sırasında karşılaştığı problemlerin, ikilemlerin ahlaki niteliği olanlarını ayırt edebilir, bu ikilemin/problemin etik tartışma evreninin konusu olup olmadığını anlayabilir.

6.2. Semptom ve Durumlar Tablosu

Semptom ve durumlar listeleri evcil memeli hayvanlar, kümes hayvanları ve kafes kuşları, su hayvanları, bal arıları ve yaban hayvanlarında olmak üzere beş farklı Tablo halinde (Tablo 1-5) sunulmuştur.

Tablo 1. Evcil Memeli Hayvanlarda Semptom ve Durumlar Listesi

1.	Anormal Davranış, Agresyon, Davranış Değişikliği
2.	Abdomen Oskültasyonunda Sağ Tarafa Ping Sesi
3.	Abdomen Oskültasyonunda Sol Tarafa Ping Sesi
4.	Abdominal Distansiyon
5.	Abdominal Palpasyonda Ağrı
6.	Agalaksi, Disgalaksi
7.	Ağız Mukozası Kuruluğu
8.	Ağız Mukozasında Konjesyon, Eritem, Kızarıklık
9.	Ağız Mukozasında Ülser, Vezikül, Plak, Pustül, Erozyon, Yırtık
10.	Akciğer Perküsyonunda Patolojik Sesler
11.	Alopesi
12.	Anal, Rektal Striktür
13.	Anemi, Deri ve Mukozalarda Solgunluk
14.	Ani Ölüm, Ölü Bulunma
15.	Anizokori
16.	Anoreksi, İştahsızlık
17.	Anormal Alt Solunum Yolu Sesleri, Raller
18.	Anormal Diş Rengi
19.	Anormal Östrus Siklusu Uzunluğu, Düzensiz İnteröstrus Aralığı, Anormal Östrus Dönemi Uzunluğu
20.	Anormal Pupiller Şekil, İriste Defekt
21.	Anormal Retinal Yansıma, Refleksiyon
22.	Anormal Solunum Kokusu, Kötü Ağız Kokusu
23.	Anormal Testis, Skrotum Büyüklüğü
24.	Anormal Üst Solunum Yolu Sesleri, Hırıltılı Solunum
25.	Anöstrus, Reprodüktif Siklusun Olmaması, Östrusun Gözlenmemesi,
26.	Anüs, Rektumda Şişlik, Kitleler
27.	Aritmi
28.	Artmış Göz Yaşı, Lakrimasyon
29.	Artmış Pulzasyon Şiddeti
30.	Asites
31.	Aşırı Kıvrıkcık Kıl Örtüsü

32.	Aşırı Terleme, Hiperhidrozis
33.	Aşırı Uzamış Kıl Örtüsü
34.	Aşırı, Düzensiz Diş Aşınması
35.	Ataksi, İnkordinasyon, Sendeleme, Düşme
36.	Atrial Fibrilasyon
37.	Atrial Genişleme
38.	Atrial Taşikardi
39.	Atrial, Supraventriküler, Premature Atım
40.	Atrioventriküler Kalp Bloğu
41.	Atrofi
42.	Ayağa Kalkamama, Yatalaklık
43.	Azalmış EKG Amplitüdü
44.	Azalmış Göz Yaşı, Lakrimasyon
45.	Bağırsak Seslerinin Artması
46.	Bağırsak Seslerinin Azalması, İleus
47.	Baş Bölgesinde Ağrı
48.	Baş Bölgesinde Ağrı Hissinin Azalması, Hipoestezi
49.	Baş Bölgesinde Şişlik, Kitleler
50.	Baş, Boyun, Sırt Eklemlerinde Mobilitenin Azalması
51.	Baş, Yüzde Deviasyon, kurvatürü
52.	Beyaz Çizgi Ayrılması
53.	Bir Vücut Bölümünün Bulunmaması
54.	Blefarospazm
55.	Boyun Bölgesinde Şişlik, Kitleler
56.	Boyun Katılığı, Ekstensiyonu
57.	Boyun Zayıflığı, Parezis, Paralizis, Bükülme, Ventrofleksiyon
58.	Boyun, Servikal Bölge, Boğaz Ağrısı
59.	Bradikardi
60.	Buftalmus, Glakom
61.	Burundan Sindirim İçeriğinin Gelmesi
62.	Burun Mukozasında Ülser, Vezikül, Erozyon, Kesik, Yırtık, Papül, Pustüller
63.	Büyümenin Gecikmesi, Ağırlık Kazanımının Düşük Olması
64.	Çene Malformasyonu
65.	Çenenin, Ağızın Açılması, Kapanmasında yetersizlik
66.	Çiğneme Güçlüğü
67.	Dal Blokları
68.	Dehidrasyon
69.	Dehidre Deri
70.	Denge Bozukluğu, Propülsiyon, Amaçsız Hareketler
71.	Deri ve Deri Altı Dokularda Şişlik, Kitle, Yumru, Nodüller
72.	Deri, Kıl Örtüsünde Islaklık
73.	Deride Ağrı
74.	Deride Amfizem, Subkutan Krepitasyon
75.	Deride Çatlak, Yarıklar
76.	Deride Eritem, Yangı, Kızarıklık
77.	Deride Fistül
78.	Deride Isı Artışı
79.	Deride İncelme
80.	Deride Kabartı
81.	Deride Kabuklanma
82.	Deride Kalınlaşma
83.	Deride Kaşıntı
84.	Deride Kötü Koku
85.	Deride Kuruluk
86.	Deride Laserasyon, Kesik, Yırtık, Isırık Yaraları
87.	Deride Nekroz, Gangren
88.	Deride Ödem
89.	Deride Papül, Pustüller

90.	Deride Pigmentasyon Artışı, Hiperpigmentasyon
91.	Deride Pigmentasyon Azalması, Vitiligo, Hipopigmentasyon
92.	Deride Pullanma, Döküntü
93.	Deride Purulent Akıntı
94.	Deride Ülser, Erozyon, Ekskoriasyon
95.	Deride Vezikül, Bulla, Kabarcıklar
96.	Deride Yağlanma
97.	Dışkıda Farklı, Kötü Koku
98.	Dışkıda Parazit Görülmesi
99.	Dil Protrüzyonu
100.	Dil Zayıflığı, Parezis, Paralizis
101.	Dilde Ülser, Vezikül, Erozyon, Yara, Kabarcık, Kesik, Yırtıklar
102.	Disfaji, Yutma Güçlüğü
103.	Dispne
104.	Disüri, Strangüri, İdrar Yapmada Zorluk
105.	Diş Gıcırdatma, bruksizm, Odontoprizis
106.	Diş Kavimleri
107.	Diş Kırılması
108.	Dişi Genital Organlarda Nekroz
109.	Dişi Genital Organlarda Ödem, Hiperplazi, Prolapsus, Eversiyon
110.	Dişi Genital Organlarda Şişlik, Kitleler
111.	Dişi Genital Organlarda Ülser, Vezikül, Erozyon, Yırtık, Kesik, Pustül, Papüller
112.	Dişi İnfertilite
113.	Düşük Yavru Sayısı
114.	Egzersiz İntolerans, Çabuk Yorulma
115.	Eklemlerde luksasyon, laksite
116.	Ekstremitte Kontraktürü
117.	Ekstremitte, Kulak Ucu Derisinde Soğuma
118.	Ekstremitelerde -Katılık, Topallama
119.	Ekstremitelerde Ağrı
120.	Ekstremitelerde Ağrı Hissinin Azalması, Olmaması
121.	Ekstremitelerde Anormal Kurvatür, Angulasyon, Deviasyon
122.	Ekstremitelerde Anormal Refleksler, Reflekslerin Artması, Azalması
123.	Ekstremitelerde Eklem Dışı Anormal Mobilite
124.	Ekstremitelerde Göreceli Kısalık
125.	Ekstremitelerde Mobilitenin Azalması, Artrogripozis
126.	Ekstremitelerde Şişlik, Kitleler
127.	Ekstremitelerde Zayıflık, Parezis, Paralizis
128.	Ektropion, Göz Kapağı Eversiyonu
129.	Ekzofthalmus, Göz Protrüzyonu, Proptosis
130.	Enoftalmus
131.	Entropion, Göz Kapağı İversiyonu
132.	Epistaksis, Burun Kanaması
133.	Erkek Genital Organ Palpasyonunda Sıcaklık Artışı
134.	Erkek Genital Organda Kesik, Yırtık, Yaralanma, Papül, Pustül, Vezikül, Ülserler
135.	Erkek Genital Organlarda Ağrı
136.	Erkek Genital Organlarda Şişlik, Kitleler
137.	Erkek infertilite
138.	Farinks Ülser, Vezikül, Erozyon, Papül, Yaraları
139.	Farinkste Eritem, Kızarıklık
140.	Fazladan Diş, Artmış Diş Sayısı
141.	Fekal İnkontinens, Gaz Şişkinliği
142.	Fimozis, Parafimozis, Priapizm, Penis Retraksiyon Yetersizliği
143.	Fotofobi
144.	Galactorrhea, Uygun Olmayan Süt Yapımı
145.	Galop Ritim
146.	Gebeliğin Uzaması
147.	Geçici Dişlerin Düşmemesi

148.	Generalize Güçsüzlük, Durgunluk, Hareket Etme İsteksizliği, Hareket Etmeyi Reddetme
149.	Genişlemiş Akciğer Perküsyon Alanı
150.	Genişlemiş ovaryumlar
151.	Gevşek Dişler
152.	Glikozüri
153.	Göbek Kordonu Ağrısı
154.	Göğüs Ağrısı
155.	Göğüs Malformasyonu
156.	Gözde Parazit Bulunması
157.	Güç Doğum
158.	Hapşırık
159.	Hematemesis, Kan Kusma
160.	Hematuri
161.	Hemoglobinuri veya Myoglobinuri
162.	Hemoptizi, Kan Öksürme
163.	Hemospermi
164.	Hepatosplenomegali, Splenomegali, Hepatomegali
165.	Heyecanlanma, Delirium, Mania
166.	Hifema
167.	Hiperestezi, İrritasyon, Hiperpaktivite
168.	Hiperkeratoz
169.	Hipertermi
170.	Hipertrikozis
171.	Hipodipsi, Adipsi
172.	Hipopion
173.	Hipotermi
174.	İdrar Kesesi Genişlemesi, Şişkinlik
175.	İdrar Kesesinde Krepitasyon
176.	İdrar Kesesinde Palpe Edilebilir Taş, Şişkinlik, Kitle
177.	İkterus, Sarılık
178.	İriste Anormal Pigmentasyon, Renk Değişimi
179.	İshal
180.	Jugular Distansiyon
181.	Jugular Pulzasyon
182.	Kaba, Mat Kıl Örtüsü
183.	Kafa Sallama
184.	Kafa, Yüz, Kulak, Çene Zayıflığı, Kulakların Düşmesi, Parezis, Paralizis
185.	Kafanın Bir Yana Eğik Tutulması, Head tilt
186.	Kafayı Bir Yere Dayama, Head Pressing
187.	Kanama, Pıhtılaşma Yetersizliği
188.	Kanlı Dışkı
189.	Karın Boşluğunda Şişlik, Kitle, Yapışmalar
190.	Karın Duvarında Şişlik, Kitleler
191.	Kas Hipertonisi
192.	Kas Hipotonisi
193.	Kas Spazmı, Myoklonus
194.	Katarakt, Lens Opasitesi
195.	Kemik Dokunun Açığa Çıkması
196.	Kendi Etrafında Dönme
197.	Ketonüri, İdrar, Sütte Keton Cisimcikleri
198.	Kırmızı, Pembe, Kahverengi İdrar
199.	Kifozis
200.	Kirli, Keçeleşmiş Kıl Örtüsü
201.	Kirpik Anomalileri
202.	Kolik
203.	Koma, Yarı Koma
204.	Konjuktival, Skleral Papüller
205.	Konstipasyon

206.	Korneal Damarlaşma, Pannus
207.	Korneal Ödem, Opasite
208.	Korneal Pigmentasyon
209.	Korneal Şişlik, Kitle, Nodül, Plak
210.	Korneal Ülser, Erozyon
211.	Koyu Renkli Dışkı
212.	Körlük
213.	Krepitasyon
214.	Kriptorsidizm
215.	Kulak Akıntısı, Kulak Kiri, Kötü Koku
216.	Kulak Kaşıntısı
217.	Kulakta Akar, Parazit
218.	Kusma, Regürjitasyon
219.	Kuyruk Zayıflığı, Parezis, Paralizis
220.	Kuyruk, Anal, Perianal, Reflekslerin Artması, Azalması
221.	Kuyruk, Anal, Perineal Bölgede Ağrı
222.	Kuyruk, Anal, Perineal Bölgede Ağrı Hissinin Azalması, Olmaması
223.	Kuyrukta Şişlik, Kitleler
224.	Lenfadenopati
225.	Lens Lukzasyonu
226.	Libido, Ereksiyon Eksikliği
227.	Lordozis
228.	Maloklüzyon, Dişlerin Düzgün Kapanmaması
229.	Maskelenmiş Akciğer Sesleri
230.	Maskelenmiş Kalp Sesleri
231.	Mastitis, Anormal Süt
232.	Melena, Dışkıda Gizli Kan
233.	Meme Başı Tıkanıklıkları
234.	Meme Başı Yaralanma, Kesik, Yırtıkları
235.	Meme Bezi Ağrısı
236.	Meme Bezinde Şişlik, Kitleler
237.	Meme Bezinin Isı Değişiklikleri
238.	Meme Derisinde Kabuklanma
239.	Meme Ödemi
240.	Midriyazis, Göz Bebeği Dilatasyonu
241.	Mikroftalmi
242.	Miyosis-, Pupillar Konstrüksiyon, Göz Bebeği Daralması
243.	Mukoid Burun Akıntısı
244.	Mukozalarda Kahverengi Renk Değişikliği
245.	Muköz, Mukoid dışkı
246.	Mumifiye fetus
247.	Nazolakrimal Kanal Tıkanıklığı
248.	Nistagmus
249.	Nöbet, Senkop, Konvülsiyon, Kollaps
250.	Obezite
251.	Oligüri, Anüri, İdrar Retensiyonu
252.	Opistotonus
253.	Optik Sinir Atrofisi
254.	Öğürme
255.	Öksürük
256.	Özefagus Obstrüksiyonu
257.	P Dalgalarının Olmaması
258.	Palpasyonda Böbrek Ağrısı
259.	Palpe Edilebilir Dilate Bağırsak
260.	Palpe Edilebilir Küçük Böbrek
261.	Pannikulus Refleksinin Artması, Azalması
262.	Pelvik Ağrı
263.	Penis Deviasyonu

264.	Perikardiyal Sesler
265.	Peteşi, Ekimoz
266.	Pika, Gıda Olmayan Maddeleri Yeme
267.	Pityalizm, Ağız Köpürmesi
268.	Plasental Retensiyon
269.	Pnömatüri, İdrara Hava Geçmesi
270.	Polidipsi
271.	Polifaji, Aşırı İştah
272.	Poliüri, Diürezis, İdrar Çıktısında Artma
273.	Pollakuri, İdrar Sıklığının Artması
274.	Prepisyum prolapsusu
275.	Prolapsus Rekti, Rektal Eversiyon
276.	Prostat Genişlemesi, Şişlik, Kitleler
277.	Proteinuri
278.	Ptozis, Göz Kapağının Düşmesi
279.	Pulzasyon Yetmezliği
280.	Purulent Burun Akıntısı
281.	Purulent Göz Akıntısı
282.	Purulent Penis, Prepisyum Akıntısı
283.	Renomegali
284.	Retina Dekolmanı
285.	Retina Kanaması
286.	Rumen Hipermotilitesi
287.	Rumen Hipomotilite, Atonisi
288.	Rumen Timpanisi
289.	Sağırılık
290.	Sert Meme Bezi, Sert Meme
291.	Ses Değişikliği
292.	Sırt Ağrısı
293.	Sırt Bölgesinde Şişlik, Kitleler
294.	Sineşi
295.	Sinus Perküsyonunda Mat Ses
296.	Sinüs Aritmi
297.	Sinüs Arrest
298.	Sinüs Taşikardi
299.	Siyanoz
300.	Skolyozis
301.	Solunum Sayısının Artması
302.	Solunum sayısının azalması
303.	Steatorrhea, Yağlı Dışkı
304.	Strabismus, Şaşılık
305.	Sürekli, Artmış Vokalizasyon
306.	Sütte Kan Bulunması, Kırmızı, Pembe, Kahverengi Süt
307.	Şemozis, Konjunktival, Skleral Ödem, Şişlik, Kızarıklık, Anormal Damarlaşma
308.	Taban, Ayak, Ökçe, Tırnak Altına İlerleyen Apse, Ülserler
309.	Taban, Ayak, Ökçe, Tırnak Gelişim Bozuklukları
310.	Taban, Ayak, Ökçe, Tırnak Isı Değişiklikleri
311.	Taban, Ökçe, Tırnak Ayrılması, Düşmesi
312.	Taşikardi
313.	Tenesmus, İkınma
314.	Tetani
315.	Titreme, Kas Seyirmeleri
316.	Toraks Bölgesinde Şişlik, Kitleler
317.	Toraks Perküsyonunda Ping Sesi
318.	Toraks, Abdomen, Sırt Bölgesinde Ağrı Hissinin Azalması, Olmaması
319.	Tortikollis
320.	Tremor
321.	Uterus Genişlemesi

322.	Uterus, Ovaryumların Bulunmaması, Boyutlarının Küçük Olması
323.	Uterus, Serviks, Ovaryum Yapışmaları
324.	Uterus, Serviks, Vajinada Krepitasyon
325.	Uyku Süresinin Artması, Azalması
326.	Uzamış Kapiller Dolu Zamanı
327.	Üçüncü Göz Kapağı Prolapsusu, Niktitan membran Protrüzyonu
328.	Üfürüm
329.	Üreter Genişlemesi
330.	Üriner İnkontinens, İdrar Tutamama
331.	Ventriküler Fibrilasyon
332.	Ventriküler Genişleme
333.	Ventriküler Premature Atım
334.	Ventriküler Taşikardi
335.	Vitröz Opazite
336.	Vulvovajinal Ağrı
337.	Vulvovajinal Akıntı
338.	Yarık Damak, Dudak
339.	Yavru Atma, Zayıf Yavru Doğumu, Ölü Doğum
340.	Yutkunma Sıklığının Artması
341.	Zayıf Nabız
342.	Zayıflama, Zayıflık

Tablo 2. Kümes Hayvanları ve Kafes Kuşlarında Semptom ve Durumlar Listesi

1.	Abdomen İçi Şişlik, Kitle, Yapışmalar
2.	Anemi, Muköz Mebranlarda Solgunluk
3.	Ani Ölüm, Ölü Bulunma
4.	Anoreksi, Zayıflama, Zayıflık
5.	Anormal Üst Solunum Sesleri, Hava Yolu Tıkanıklığı
6.	Asites, Abdomende Sıvı
7.	Ataksi, İnkordinasyon, Ayağa Kalkamama, Yatalaklık
8.	Baş ve Yüz Bölgesinde Şişlik, Kitle
9.	Baş, Boyun, Yüz, Çene ve Kulaklarda Parazis, Paralizis
10.	Blefarospazm, Fotofobi
11.	Boyun, Servikal Bölgede Şişlik, Kitle
12.	Büyümenin, Ağırlık Artışının Yavaş Olması, Büyümenin Gecikmesi, Bodurluk
13.	Deri Eritemi, Yangısı
14.	Deri Hiperpigmentasyonu
15.	Deri Ödemi
16.	Deri Papül, Vezilük, Bulla, Pustülleri
17.	Deri ve Deri Altı Dokularda Şişlik, Kitle, Yumru, Nodül
18.	Deri ve Tüylerde Parazit Görülmesi
19.	Deri, Kulak, Ekstremitelerde Soğuma, Hipotermi
20.	Deride Ülser, Erozyon, Kabuklanma
21.	Dilde Zayıflık, Parezis, Paralizis, Disfaji, Yutma Güçlüğü
22.	Dispne
23.	Egzersiz İntolerans, Çabuk Yorulma
24.	Ekstremitelerde Eğrilik, Açılanma, Deviasyon
25.	Ekstremitelerde Kontraktür
26.	Ekstremitelerde Şişlik, Kitle
27.	Ekzoftalmus, Proptozis
28.	Enoftalmus
29.	Epistaksis, Burun Kanaması
30.	Erkek Infertilite
31.	Gaga Malformasyonu, Gaga Şişliği, Gaga Çatlak, Kırığı, Anormal Gaga Rengi
32.	Göz Akıntısı, Şemozis, Konjunktival, Skleral Ödem, Şişlik
33.	Hapşırma

34.	Head Tilt, Kafanın Bir Yana Eğik Tutulması
35.	Hemoptizi
36.	Hemoraji, Pıhtılaşma Bozukluğu
37.	Hepatosplenomegali, Splenomegali, Hepatomegali
38.	Hifema
39.	Hiperestezi, İrritasyon, Hipereaktivite Anormal Davranış, Agresyon, Davranış Değişikliği, Vokalizasyon
40.	Hiperkeratozis
41.	Hipodispi, Adipsi
42.	İshal
43.	Kanatlarda Parezis, Paralizis
44.	Kanatlarda Şişlik, Kitle
45.	Kanibalizm
46.	Katarakt, Lens Opasitesi
47.	Kemik Dokunun Açığa Çıkması
48.	Kendi Etrafında Dönme
49.	Kloakada Şişlik, Kitle, Prolapsus
50.	Koma, Yarı Koma, Denge Bozukluğu, Hafıza Kaybı
51.	Korneal Ödem, Opasite
52.	Korneal Ülser, Erozyon
53.	Körlük
54.	Kusma, Regürgitasyon
55.	Kuş Sürülerinde Artan Ölüm
56.	Kuşlarda Anormal Dışkı Rengi, Beyazı Yeşil, Sarı Dışkı Melena, Dışkıda Gizli Kan
57.	Letarji, Depresyon, Durgunluk
58.	Midriazis, Pupilla Genişmemesi
59.	Muköz, Purulent Burun Akıntısı
60.	Niktitans Bezinde Büyüme, Genişleme
61.	Opistotonus
62.	Oral Mukoza ve Dilde Ülser, Vezikül, Plak, Pustül, Erozyon, Yarıkları
63.	Öksürük
64.	Peteşi, Ekimoz
65.	Pityalizm
66.	Poiüri, Diürezis
67.	Polidipsi, Aşırı Sıvı Tüketimi, Aşırı Susama
68.	Puritis, Deride Kaşıntı
69.	Ses Değişikliği
70.	Siyanoz
71.	Solunum Sayısının Artması
72.	Tenesmus
73.	Titreme, Kas Seyirmeleri
74.	Topallık, Sertlik Ve Yürüyüş Bozukluğu
75.	Toraks ve Sırt Bölgesinde Şişlik, Kitle
76.	Tortikollis
77.	Tremor
78.	Tüy Dökülmesi
79.	Tüylerde Karışıklık
80.	Tüylerde Lekelenme, Kirlenme
81.	Yumurta Kabuğunda İncelme, Yumuşaklık, Şekil ve Renk Bozukluğu, Eksiklik
82.	Yumurta Veriminde Azalma
83.	Yumurta, Kuluçka Çıkış Gücünün Azalması

Tablo 3. Su Hayvanlarında Semptom ve Durumlar Listesi

1.	Akut Ölüm
2.	Anüste Peteşiyal Kanamalar
3.	Anüste Prolapsus

4.	Beyaz Renkli Dışkı
5.	Deri Renginde Değişme
6.	Deri/Yüzgeç/Solungaçlarda Beneklenme/Nodül
7.	Deride Erozyon/Nekroz/Ülser/ Lekelenme
8.	Deride Kanama/ Yaralanma
9.	Deride/Solungaçlarda Fibroblast
10.	Diskolorasyon
11.	Dönerek Yüzme
12.	Gözün Çökmesi (Endoftalmi)
13.	Gözün Yerinden Çıkması (Ekzoftalmi)
14.	Halsizlik (Letarji) / Hareketsizlik / Genel Halsizlik
15.	Hipoksi
16.	İç Organlarda Nodüller
17.	Kanama, Eksternal
18.	Kanama, İnternal
19.	Karnın Anormal Şekli / Şişkinlik
20.	Kaşınma, Kaşıntı/ Huzursuzluk
21.	Kornea Ülseri
22.	Kuyruk Yüzgecinin Siyahlaşması
23.	Mukoid Dışkılama
24.	Operculum Açılması/Nekrozu
25.	Sinirsel Belirtiler
26.	Solungaç Nekrozu
27.	Solungaç Filamentlerinin Yapışması/Oksijensiz Kalma
28.	Solungaçlarda Kanama/Yaralanma/Zedenlenme
29.	Solungaçlarda Lekelenme
30.	Sporadik Hiperaktivite
31.	Vertebra ve Çenelerde Deformasyon
32.	Vücut Yan Yüzeyinde Derin Kötü Kokulu Ülser
33.	Vücut Yüzeyinde Açık Mavimsi-Grimsi Tabaka
34.	Vücut Yüzeyinde Altın Tozu Benzeri Leke/Parıltı
35.	Yüzgeçlerde Erozyon
36.	Yüzgeçlerde Hemoraji

Tablo 4. Bal Arılarında Semptom ve Durumlar Listesi

1.	Abdomen Kısılgığı
2.	Abdomen Sertleşmesi
3.	Abdomen Şişkinliği
4.	Arı Popülasyonundaki Zayıflama
5.	Ataksi/Etrafında Dönme/Refleks Kaybı
6.	Bal Veriminde Düşüş
7.	Deforme Pupa ve Pupa Ölümü
8.	Diyare
9.	Düzensiz, Dağınık ve Bozuk Yavru Gözleri
10.	Erişkin Arılarda Kıl Dökülmesi
11.	Erişkin Arılarda Ömür Kısılgığı
12.	Erişkin Arılarda Renk Değişikliği
13.	Kanat Deformiteleri
14.	Kanibalizm
15.	Koloni Faaliyetlerinde Aksama/İsteksizlik
16.	Koloni Sönmesi
17.	Kovanda Kötü Koku
18.	Larva Ölümü
19.	Larvada Kıvam Değişikliği (Tutkal Benzeri Yapı Kazanması)
20.	Larvada Renk Değişimi
21.	Paralizi

22.	Polen ve Nektar Akışının Azalması
23.	Sarkık/Asimetrik Kanatlar
24.	Uçma Zorluğu/Uçma Yeteneğinin Kaybolması
25.	Yavru Gözünde Sıvı Birikimi
26.	Yavru Gözünde Tulum Benzeri Yapının Oluşumu

Tablo 5. Yaban Hayvanlarında Semptom ve Durumlar Listesi

1.	Abdominal Distansiyon
2.	Agalaksi, Disgalaksi
3.	Ağız Mukozasında Konjesyon, Eritem, Kızarıklık
4.	Ağız Mukozasında Ülser, Vezikül, Plak, Pustül, Erozyon, Yırtık
5.	Alopesi
6.	Anemi, Deri ve Mukozalarda Solgunluk
7.	Ani Ölüm, Ölü Bulunma
8.	Anoreksi, İştahsızlık
9.	Anormal Alt Solunum Yolu Sesleri, Raller
10.	Anormal Davranış, Agresyon, Davranış Değişikliği
11.	Anormal Testis, Skrotum Büyüklüğü
12.	Anormal Üst Solunum Yolu Sesleri, Hırıltılı Solunum
13.	Aritmi
14.	Artmış Göz Yaşı, Lakrimasyon
15.	Aşırı Terleme, Hiperhidrozis
16.	Ataksi, İnkoordinasyon, Sendeleme, Düşme
17.	Atrofi
18.	Ayağa Kalkamama, Yatalaklık
19.	Baş Bölgesinde Ağrı
20.	Baş Bölgesinde Ağrı Hissinin Azalması, Hipoestezi
21.	Baş Bölgesinde Şişlik, Kitleler
22.	Blefarospazm
23.	Boyun Bölgesinde Şişlik, Kitleler
24.	Boyun Katılığı, Ekstensiyonu
25.	Boyun Zayıflığı, Parezis, Paralizis, Bükülme, Ventrofleksiyon
26.	Burun Mukozasında Ülser, Vezikül, Erozyon, Kesik, Yırtık, Papül, Pustüller
27.	Çenenin, Ağızın Açılması, Kapanmasında yetersizlik
28.	Çiğneme Güçlüğü
29.	Dehidrasyon
30.	Deri ve Deri Altı Dokularda Şişlik, Kitle, Yumru, Nodüller
31.	Deride Ağrı
32.	Deride Amfizem, Subkutan Krepitasyon
33.	Deride Çatlak, Yarıklar
34.	Deride Eritem, Yangı, Kızarıklık
35.	Deride Fistül
36.	Deride Kabuklanma
37.	Deride Kaşıntı
38.	Deride Kötü Koku
39.	Deride Laserasyon, Kesik, Yırtık, Isırık Yaraları
40.	Deride Nekroz, Gangren
41.	Deride Ödem
42.	Deride Pullanma, Döküntü
43.	Deride Purulent Akıntı
44.	Deride Ülser, Erozyon, Ekskoriasyon
45.	Deride Vezikül, Bulla, Kabarcıklar
46.	Dışkıda Farklı, Kötü Koku
47.	Dil Protrüzyonu
48.	Dil Zayıflığı, Parezis, Paralizis
49.	Dilde Ülser, Vezikül, Erozyon, Yara, Kabarcık, Kesik, Yırtıklar

50.	Disfaji, Yutma Güçlüğü
51.	Dispne
52.	Diş Gıcırdatma, bruksizm, Odontoprizis
53.	Dişi Genital Organlarda Şişlik, Kitleler
54.	Dişi Genital Organlarda Ülser, Vezikül, Erozyon, Yırtık, Kesik, Pustül, Papüller
55.	Ekstremitte, Kulak Ucu Derisinde Soğuma
56.	Ekstremitelerde -Katılık, Topallama
57.	Ekstremitelerde Ağrı
58.	Ekstremitelerde Ağrı Hissinin Azalması, Olmaması
59.	Ekstremitelerde Anormal Refleksler, Reflekslerin Artması, Azalması
60.	Ekstremitelerde Zayıflık, Parezis, Paralizis
61.	Epistaksis, Burun Kanaması
62.	Erkek Genital Organda Kesik, Yırtık, Yaralanma, Papül, Pustül, Vezikül, Ülserler
63.	Erkek Genital Organlarda Ağrı
64.	Erkek Genital Organlarda Şişlik, Kitleler
65.	Fimozis, Parafimozis, Priapizm, Penis Retraksiyon Yetersizliği
66.	Fotofobi
67.	Generalize Güçsüzlük, Durgunluk, Hareket Etme İsteksizliği, Hareket Etmeyi Reddetme
68.	Hematemesis, Kan Kusma
69.	Hematuri
70.	Hemoglobinuri veya Myoglobinuri
71.	Hemoptizi, Kan Öksürme
72.	Hepatosplenomegali, Splenomegali, Hepatomegali
73.	Heyecanlanma, Delirium, Mania
74.	Hiperestezi, İrritasyon, Hiperpaktivite
75.	Hiperkeratoz
76.	Hipertermi
77.	Hipodispi, Adipsi
78.	Hipotermi
79.	İkterus, Sarılık
80.	İshal
81.	Kafa Sallama
82.	Kafa, Yüz, Kulak, Çene Zayıflığı, Kulakların Düşmesi, Parezis, Paralizis
83.	Kafanın Bir Yana Eğik Tutulması, Head tilt
84.	Kafayı Bir Yere Dayama, Head Pressing
85.	Kanama, Pıhtılaşma Yetersizliği
86.	Kanatlarda parezis ve paralizis
87.	Kanlı Dışkı
88.	Kas Hipertonisi
89.	Kas Spazmı, Myoklonus
90.	Kendi Etrafında Dönme
91.	Kırmızı, Pembe, Kahverengi İdrar
92.	Kolik
93.	Koma, Yarı Koma
94.	Konstipasyon
95.	Korneal Ödem, Opasite
96.	Korneal Şişlik, Kitle, Nodül, Plak
97.	Korneal Ülser, Erozyon
98.	Koyu Renkli Dışkı
99.	Körlük
100.	Kusma, Regürjitasyon
101.	Kuş Sürülerinde Artan Ölüm
102.	Kuşlarda Anormal Dışkı Rengi, Beyazı Yeşil, Sarı Dışkı-, Melena veya Dışkıda Gizli Kan
103.	Kuyruk, Anal, Perianal, Reflekslerin Artması, Azalması
104.	Lenfadenopati
105.	Mastitis, Anormal Süt
106.	Melena, Dışkıda Gizli Kan
107.	Meme Bezi Ağrısı

108.	Meme Bezinde Şişlik, Kitleler
109.	Meme Derisinde Kabuklanma
110.	Meme Ödemi
111.	Midriyazis, Göz Bebeği Dilatasyonu
112.	Miyosis-, Pupillar Konstrüksiyon, Göz Bebeği Daralması
113.	Mukoid Burun Akıntısı
114.	Muköz, Mukoid dışkı
115.	Nistagmus
116.	Nöbet, Senkop, Konvülziyon, Kollaps
117.	Opistotonus
118.	Öksürük
119.	Peteşi, Ekimoz
120.	Pika, Gıda Olmayan Maddeleri Yeme
121.	Pityalizm, Ağız Köpürmesi
122.	Polidipsi
123.	Poliüri, Diürezis, İdrar Çıktısında Artma
124.	Ptozis, Göz Kapağının Düşmesi
125.	Purulent Burun Akıntısı
126.	Purulent Göz Akıntısı
127.	Retina Kanaması
128.	Rumen Hipomotilite, Atonisi
129.	Rumen Timpanisi
130.	Ses Değişikliği
131.	Sırt Ağrısı
132.	Sırt Bölgesinde Şişlik, Kitleler
133.	Siyanoz
134.	Solunum Sayısının Artması
135.	Solunum Sayısının Azalması
136.	Strabismus, Şaşılık
137.	Sürekli, Artmış Vokalizasyon
138.	Şemozis, Konjunktival, Skleral Ödem, Şişlik, Kızarıklık, Anormal Damarlaşma
139.	Taban, Ayak, Ökçe, Tırnak Altına İlerleyen Apse, Ülserler
140.	Taban, Ökçe, Tırnak Ayrılması, Düşmesi
141.	Taşikardi
142.	Tenesmus, İkinma
143.	Tetani
144.	Titreme, Kas Seyirmeleri
145.	Toraks Bölgesinde Şişlik, Kitleler
146.	Tortikollis
147.	Tremor
148.	Tüy Dökülmesi
149.	Tüylerde Karışıklık
150.	Üçüncü Göz Kapağı Prolapsusu, Niktitan membran Protrüzyonu
151.	Yavru Atma, Zayıf Yavru Doğumu, Ölü Doğum
152.	Yumurta Kuluçka Çıkış Gücünün Azalması
153.	Yumurta Kabuğunda İncelme, Yumuşaklık, Şekil ve Renk Bozuklukları
154.	Yumurta Veriminde Azalma
155.	Zayıf Nabız
156.	Zayıflama, Zayıflık

6.3. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Tablosu

Veteriner hekim hasta hayvanın semptomlarını/bulgularını değerlendirdikten sonra tanısını / ön tanısını koyduğu, tedavisini yaptığı ya da yönlendirdiği hastalıkları ya da klinik problemleri içerir.

Bir hastalık ya da klinik problemi “çekirdek” olarak niteleyen ve bu listeye girmesini belirleyen ölçütler şunlardır:

1. En az bir hayvan türünde sık karşılaşılmaması.
2. Hayvanlarda sık karşılaşılmamakla birlikte bir hayvan ya da sürü için yaşamsal önem arz etmesi, acil önlem alınmasını gerektirmesi.
3. Bir hayvanda ya da sürüde ve/veya küresel bazda hayvanlarda ve zoonotik özelliğinden dolayı insan sağlığı üzerinde ciddi sonuçları / etkilerinin olması.
4. Şu anda olmasa da yakın gelecekte ilk üç ölçütten birisini karşılayacak olması.

Bu ölçütler doğrultusunda Veteriner Ulusal ÇEP’te çekirdek hastalıklar ve klinik problemler aşağıda sıralanmış ve her bir hastalık ya da klinik problemin öğrenme düzeyi belirtilmiştir. Tablo 6’da görüldüğü gibi öğrenme düzeyleri acil durumda tedavi, ön tanı, tanı, tanı ve tedavi, izlem ve koruma olarak belirlenmiştir.

Tanım ve Açıklama

Semptom-Durum Listesindeki “Klinik Durumlar” hekimin hasta hayvan ile karşılaşması sırasında hayvan sahibinin ifade ettiği şikayetler ve hekimin gözlemlediği bulguları belirtirken Çekirdek Hastalık/ Klinik Problem Listesindeki “Klinik Problemler” hekimin hastanın öyküsünü, fizik muayenesini, tetkiklerini değerlendirdikten sonra tanımladığı ve tedavi edilmesi / çözülmesi gereken kliniği tanımlar.

Öğrenme Düzeyi

Öğrenme düzeyi veteriner fakültesinden mezun olan hekimin bir hastalık ya da klinik durum karşısında sergilemesi gereken performansın asgari düzeyini belirtir. Asgari düzey çekirdek hastalık ve klinik problem listesindeki her bir hastalık ve klinik problem için ayrı ayrı belirlenir. Bunlar aynı zamanda her bir hastalık ve klinik problemin öğrenme düzeyini gösterir ve veteriner fakültelerinde geçirdikleri eğitim süresi içinde, söz konusu hastalık ya da klinik problem için belirlenen asgari düzeydeki kazanımı her bir öğrenci için sağlamaya çalışırlar.

Acil tedavi, ön tanı, tanı, tanı-tedavi ve koruyucu uygulamaların tanımı ve açıklamaları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Çekirdek Hastalıklar ve Durumlar Öğrenme (Performans) Düzeyleri

	Mezunlar
A	Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli (Bir durumda bir hastalığın kalıcı tedavisi dışında, hastalık kaynaklı oluşan ve hayatı tehdit eden veya normal yaşam şeklinin sürdürülmesini engelleyen durumun, ivedilikle ortadan kaldırılarak veya kontrol altına alınarak ilgili bir dala gönderilmesi A kodlaması için uygundur)
Ön T	Ön tanı koyarak, kesin tanı için uzmana yönlendirebilmeli (Bir durumda hastanın risk faktörleri, semptomları ve bulgularının ışığında, bir hastalığın veya bir sağlık sorununun varlığından şüphe edilmesi ÖnT kodlaması için uygundur)
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli (Bir durumda; anamnez, klinik muayene, klinik patoloji, laboratuvar ve görüntüleme dâhil, gereken tüm tanı araçlarını kullanarak tanıya ulaşılması ve tedavinin herhangi bir bölümüne hiç müdahale etmeden, farklı bir dala gönderilerek, tedavinin karşı tarafın kontrolüne bırakılması T kodlaması için uygundur)
TT	Tanı koyabilmeli ve tedavi edebilmeli (Bir durumda tedavinin bir bölümün kendisi tarafından yapılıp, gereken noktalarda farklı dallardan konsültasyon isteniyor olması TT kodlaması için uygundur)
K	Korunma önlemlerini (primordial, birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli (Primordial: Risk yok, hastalık yok, riskin oluşmasını önlemek Birincil koruma: Risk var, hastalık yok, riski bertaraf etmek İkincil koruma: Risk/hastalık var veya yok, hastalığın erken tanısını koymak Üçüncül koruma: Risk ve hastalık var, komplikasyonun oluşmasını engellemek)
R	Rehabilitasyon (R1: Tedaviye rağmen, bir durum veya hastalık sonucu oluşacak fonksiyon kaybının önlenmesi R2: Oluşan fonksiyon kaybının giderilmesi R3: Fonksiyon kaybı var, yaşam kalitesinin yükseltilmesi)

Çekirdek hastalıklar ve klinik durumlar listeleri evcil memeli hayvanlar, kümes hayvanları ve kafes kuşları, su hayvanları, bal arıları ve yabani hayvanlarda olmak üzere beş farklı tablo (Tablo 7-11) halinde aşağıda sunulmuştur:

Tablo 7. Evcil Memeli Hayvanlarda Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Durumlar Listesi

	Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1.	A Vitamini Eksikliği	ÖnT, T-, K	Multisistemik
2.	A Vitamini Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
3.	Abdominal Fisür, Yırtık, Fıtıklar, Ventral Herni	TT	Deri
4.	Abdominal Organ Tümörleri	T	Multisistemik
5.	Abdominal, İntraabdominal Adezyon, Striktür, Yabancı Cisimler	T	Multisistemik
6.	Abomasum Torsiyonu	TT	Sindirim
7.	Abomasumun Sağa Deplasmanı	TT	Sindirim
8.	Abomasumun Sola Deplasmanı	TT, K	Sindirim
9.	Abomazum Timpanisi, Abomazitis	TT	Sindirim
10.	Abortun Uyarılması, Gebeliğin Sonlandırılması	TT	Reproduktif
11.	Absolut, Relatif Yavru Büyüklüğü	TT, K	Reproduktif

12.	Açısal Ekstremitte Deformiteleri	TT	Lokomotor
13.	Adenovirus Enfeksiyonu	T	Multisistemik
14.	Aflatoksikozis	A, ÖnT, K	Multisistemik
15.	Afrika Domuz Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
16.	Agresyon	TT	Sinir
17.	Ağız, Orofarinks, Farinks, Retrofarinks Apse, Hematom, Travma, Yaralanma, Yabancı Cisim, Laserasyonları	T	Sindirim
18.	Akantolitik Dermatitisi	TT	Deri
19.	Akantomoeba, Amip Enfeksiyonu	TT	Multisistemik
20.	Akciğer Kıl Kurdu Enfeksiyonu	TT, K	Solunum
21.	Akciğer, Toraks, Timus, Mediastinum Neoplazi, Kist, Apse, Granulom, Kitleleri	T	Solunum
22.	Akral Kaşıntı Dermatitisi, Granulomu	TT	Deri
23.	Akromegali, Hipersomatotropizm	T	Endokrin
24.	Aktinik, Solar Dermatitisi, Dermatozlar, Keratozlar	TT, K	Deri
25.	Aktinobasillozis, Actinobacillus Lignieresii	TT	Multisistemik
26.	Aktinomikozis, Yumrulu Çene	TT	Multisistemik
27.	Akut Akciğer Ödemi ve Amfizem, Fog Fever	T	Solunum
28.	Akut Böbrek Hasarı, Kronik Böbrek Yetmezliği	TT	Üriner
29.	Akut Hemorajik İshal Sendromu	A, TT	Sindirim
30.	Akut Hemorajik Kusma Sendromu	A, TT	Sindirim
31.	Akut İdiyopatik Kolitis	T	Sindirim
32.	Akut İdiyopatik Vestibular Hastalık	T	Sinir
33.	Akut Poliradiküloneüritis, İdiyopatik Poliradiküloneuropati	T	Sinir
34.	Akut Respiratorik Distres Sendromu	TT	Solunum
35.	Albinizm	ÖnT, K	Deri
36.	Alg, Siyanobakter Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
37.	Allium Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
38.	Amelogenezis İmperfekta	ÖnT	Sindirim
39.	Amfizematöz Nekrotizan Özafagitis Gastritis	TT, K	Sindirim
40.	Amiloidozis	ÖnT	Multisistemik
41.	Amitraz Zehirlenmesi	A, K	Multisistemik
42.	Amonyak, Nitrojen Dioksit, İrritan Gaz Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Solunum
43.	Anabolik Steroid, Androjen, Testosteron Zehirlenmesi, Egzojen Steroid Uygulaması	ÖnT, K	Reprodüktif
44.	Anaflaksi, İlaç, Aşı Reaksiyonları	A, TT, K	Multisistemik
45.	Anal Kese, Perianal Bez Tıkanma, Enfeksiyon, Apse, Tümörleri	TT	Deri
46.	Anal, Rektal Striktür	TT	Sindirim
47.	Anaplazmozis	TT, K	Multisistemik
48.	Anhidrozis, Terleme Bozukluğu	ÖnT, K	Deri
49.	Ani Kazanılmış Retina Dejenerasyon Sendromu (Aka, Sardis)	T	Duyu
50.	Anjiyomatosis, Hemanjiyomatosis, Hemanjiyoma, Hemanjiyosarkoma, Anjiyosarkoma, Vasküler Hamartomlar	T	Dolaşım
51.	Anjiyonötik Ödem	ÖnT	Dolaşım
52.	Ankilostomiazis, Kancalı Kurt Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
53.	Anodonti, Oligodonti, Eksik Diş	T	Sindirim
54.	Anormal Sabesöz Bez Farklılaşması, Displazisi	ÖnT, K	Deri
55.	Anterior Enteritis, Duodenitis, Jejunitis	TT	Sindirim
56.	Antibiyotik İlişkili Diyare, Kolitis	ÖnT, T	Sindirim
57.	Antihistamin Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik
58.	Antikoagulant, Rodentisit Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik
59.	Antraks	ÖnT, K	Multisistemik
60.	Aort Aneurizması, Aort Rupturu	A, Önt	Dolaşım
61.	Aort Yetmezliği, Regürjitasyonu	T	Dolaşım
62.	Aort, İliak, Femoral, Arteriyel Tromboz, Embolizm, Tromboembolizm	TT	Dolaşım

63.	Aplastik Anemi, Kemik İliği Aplazisi, Pansitopeni, Hemorajik Diyatez	TT	Hematopoetik
64.	Apokrin Ter Bezi Tümör, Kisti	TT	Deri
65.	Arı Sokması, Karınca, Örümcek Isırması	A, TT	Multisistemik
66.	Aritenoid Kondropati	TT	Solunum
67.	Aritmojenik Sağ Ventrikül Kardiyomiyopatisi	ÖnT	Dolaşım
68.	Arsenik Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik
69.	Arteriyovenöz Fistül, Anevrizma, Psödoanevrizma, Malformasyon, Varis, Şant, Hamartom	T	Dolaşım
70.	Aseptik, Avasküler Kaput Femoris Nekrozu	T	Lokomotor
71.	Asidozis	TT, K	Sindirim
72.	Askaridiozis	TT, K	Sindirim
73.	Aspergillozis	TT	Solunum
74.	Aspirasyon, Yabancı Cisim, İnhalasyon Pnömonisi	TT	Solunum
75.	Aşırı Tahıl, Karbonhidrat Yükleme	A, T, K	Sindirim
76.	Aşırı, Düzensiz Tırnak Uzaması	TT, K	Lokomotor
77.	At Kestanesi Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
78.	Ateşli Silah Yaralanmaları	A	Multisistemik
79.	Atipik Mikobakteriozis, Nodüler Thelitis	TT	Deri
80.	Atlantoaksiyel Subluksasyon, Luksasyon, Oksipitoatlantoaksiyel Malformasyon	T	Lokomotor
81.	Korneal, Stromal, İris Apseler, Keratitis	T	Duyu
82.	Atlarda Bulaşıcı Metritisi, Cem, <i>Taylorella Equigenitalis</i>	TT, K	Reproduktif
83.	Atlarda Enfeksiyöz Anemisi	T, K	Multisistemik
84.	Atlarda Viral Arteritisi	ÖnT, K	Multisistemik
85.	Atopik Dermatit	TT	Deri
86.	Atresia Ani, Recti, Koli, Jejuni	TT	Sindirim
87.	Atriyal Fibrilasyon	T	Dolaşım
88.	Atriyal Septal Defekt	T	Dolaşım
89.	Atriyal Standstil	T	Dolaşım
90.	Atriyovenriküler Kalp Bloğu	A, T	Dolaşım
91.	Atrofik Rinitis	T	Solunum
92.	Auriküler Kondropati, Kondrozis, Kondritis	TT	Duyu
93.	Ayak Çürüğü, Footrot, Piyeten	TT, K	Lokomotor
94.	Ayır Benzeri Davranışlar	ÖnT	Reproduktif
95.	Ayrılık Anksiyetesi	TT, K	Davranış
96.	Babesiozis	TT, K	Hematopoetik
97.	Bağırsak Tıkanıklığı	T	Sindirim
98.	Bakır Eksikliği	TT, K	Multisistemik
99.	Bakır Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik
100.	Bakteriyel, Viral, Maya, Mantar, Küflere Bağlı Mastitler	TT, K	Deri
101.	Bakteriyel, Viral, Paraziter, Fungal Abort, Plasentitis	TT, K	Reproduktif
102.	Bakteriyemi, Septisemi, Sepsis	TT	Multisistemik
103.	Balanopostitis, Postitis	TT	Reproduktif
104.	Baldıran Otu Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
105.	Barbitürat Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
106.	Bartonellozis	TT, K	Multisistemik
107.	Bası Yarası, Nekrozu, Dekübit Ülserleri	TT	Deri
108.	Basiller Hemoglobülinuri	TT, K	Multisistemik
109.	Basit İndigestyon	TT	Sindirim
110.	Baş Bölgesi Kırık, Travmaları	A, T	Multisistemik
111.	Batı At Ensefalomyelitisi	ÖnT, K	Sinir
112.	Batı Nil Virüsü Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
113.	Benign Malignant Melanoma, Melanositoma	T	Multisistemik
114.	Benign Prostat Hiperplazisi	T	Reproduktif
115.	Besnoitiozis	T, K	Multisistemik

116.	Beyaz Çizgi Hastalığı, Apsesi	T	Lokomotor
117.	Bezoarlar, Fitobezoarlar, Trichophytobezoarlar, Enterolitler, Fekalitler	TT	Sindirim
118.	Bilothoraks, Biliothoraks	T	Sindirim
119.	Bit Enfestasyonu	TT, K	Deri
120.	Blastomikozis	TT, K	Multisistemik
121.	Blefaritis, Göz Kapağı Yangısı, Semblefaron, Dakriyoadenitis	TT	Duyu
122.	Boğulma, Hipoksi, Anoksi, Asfeksi	A	Solunum
123.	Border Disease, Sınır Hastalığı	TT, K	Multisistemik
124.	Bordetellozis	TT	Solunum
125.	Borna Hastalığı	ÖnT, K	Sinir
126.	Borreliazis, Lyme Hastalığı	TT, K	Multisistemik
127.	Botulismus	ÖnT, K	Multisistemik
128.	Bovine Ephemeral Fever, Üç Gün Hastalığı	TT, K	Multisistemik
129.	Bovine Respiratorik Sinsityal Virus Pnömonisi-Brsv	TT, K	Solunum
130.	Böbrek Tümörleri	T	Üriner
131.	Böbrek, İdrar Kesesi Parazitleri, Dioctophyma, Capillaria	TT	Üriner
132.	Böbrek, Üretra Travma, Rupturu	T	Üriner
133.	Brahisefalik Obstrüktif Havayolu Sendromu	T	Solunum
134.	Brahisefalik Sendrom	T	Solunum
135.	Brahiyal Pleksus Yaralanma, Avülsiyon, Tümörleri	T	Sinir
136.	Bronşiyal Hastalık, Kedi Astımı, Kronik Alerjik Bronşitis	TT	Solunum
137.	Bronşözefageal, Trakeoözefageal, Gastrobronşiyal Fistül	TT	Solunum
138.	Brusellozis	TT, K	Multisistemik
139.	Bukağılık Dermatitisi, Kronik Progresif Lenfödem	TT	Deri
140.	Bulaşıcı Digital Dermatitisi, Contagious Ovine/Caprine Digital Dermatitisi	TT, K	Lokomotor
141.	Bulaşıcı Sığır Plöropnömonisi, Contagious Bovine Pleuropneumonia	TT, K	Solunum
142.	Bulaşıcı Venereal Tümör, Transmissible Venereal Tumor	TT	Reproduktif
143.	Bullöz Keratopati, Kornea Hidropsu	T	Duyu
144.	Bullöz Pemfigoid	TT	Multisistemik
145.	Burkulma, Gerilme, Kontüzyon	TT	Lokomotor
146.	Burun ve Paranasal Sinusların Tümörleri	ÖnT	Solunum
147.	Burun, Nazofarinks, Farinks Yangısal Polip, Osseöz Hiperplazisi	T	Solunum
148.	Cache Vadisi Virus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Sinir
149.	Cardiovirus A Enfeksiyonu, Encephalomyocarditis	ÖnT, K	Multisistemik
150.	Chediak-Higashi Sendromu	ÖnT	Hematopoetik
151.	Chlamydia felis Konjonktivitisi, Pnömonitisi	TT	Multisistemik
152.	Chlamydia pecorum Poliartritisi, Konjonktivitisi	TT	Multisistemik
153.	Circovirus 2-3 Enfeksiyonları	ÖnT, K	Multisistemik
154.	Clostridium Difficile Enfeksiyonları	TT, K	Sindirim
155.	Clostridium perfringens Enfeksiyonları	TT, K	Sindirim
156.	Cücelik	T	Lokomotor
157.	Çapraz Bağ, Menisküs Ruptur, Ayrılması	TT	Lokomotor
158.	Çikolata, Kakao, Kafein, Metilksantin, Teobromin, Teofilin Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
159.	Çinko Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
160.	Çinkoya Yanıt Veren Dermatozlar, Çinko Eksikliği	TT	Deri
161.	D Vitamini Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
162.	Damak, Dudak, Burun, Orofasial Yarık, Hipoplazi	T	Sindirim
163.	Damar İçi Sıvı, Aşı, İlaç Tedavisi Komplikasyonları	A, TT	Multisistemik
164.	Datura Türleri ile Zehirlenme	A, ÖnT, K	Multisistemik
165.	Dejeneratif Lumbosakral Stenoz	T	Lokomotor
166.	Dejeneratif Myelopati	T	Sinir
167.	Deltakoronavirus, Koronavirus Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
168.	Demir Eksikliği Anemisi	TT	Hematopoetik

169.	Demir Zehirlenmesi, Hemokromatozis	A, ÖnT, K	Hematopoetik
170.	Demodikozis, Demodeks Uyuzu	TT, K	Deri
171.	Deri Laserasyonu Abrazyon, Ülserasyon, Yara, Travması	TT	Deri
172.	Deri, Deri Altı Kistler	TT	Deri
173.	Dermatofilozis	TT, K	Deri
174.	Dermatofitozis, Dermatomikozis, Fungal Dermatit, Ringworm	TT, K	Deri
175.	Dermatomyozitis	TT	Deri
176.	Dermoid Sinus	TT	Deri
177.	Dermoid, Sebasöz Kist	TT	Deri
178.	Diabetes İnsipidus	TT	Endokrin
179.	Diabetes Mellitus	TT	Endokrin
180.	Dicrocoeliosis	TT, K	Sindirim
181.	Digital Dermatit	TT, K	Lokomotor
182.	Dil Anomalileri, Macroglossia, Ankyloglossia, Microglossia	T	Sindirim
183.	Dil Yaralanma, Travma, Yabancı Cisim, Apse, Granulom, Neoplazileri	TT	Sindirim
184.	Dilate Kardiyomyopati	T	Dolaşım
185.	Dinamik Larinks, Farinks Kollapsı	A	Solunum
186.	Dirofilariasis	TT, K	Dolaşım
187.	Dirsek Displazisi	T	Lokomotor
188.	Disotonomi	T	Sinir
189.	Dissemine İntravasküler Koagülasyon, DİC	TT	Dolaşım
190.	Distal Ekstremitelerde Osteitis, Osteomyelitis, Bursitis, Artrit	TT	Lokomotor
191.	Distemper	TT, K	Multisistemik
192.	Distikiazis, Ektopik Silia, Trikiiazis	T	Duyu
193.	Distozis, Hemimelia, Amelia, Meromelia, Ectromelia, Ectrodactyly, Apodia, Micromelia, Phocomelia	ÖnT	Lokomotor
194.	Diş Çürüğü, Apsesi	TT	Sindirim
195.	Diş Kırık, Luksasyon, Travması	T	Sindirim
196.	Diş Rezorpsiyonları	T	Sindirim
197.	Dişi Genital Organların -Polip, Kist, Tümörleri	TT	Reproduktif
198.	Dişi Genital Organların Aplazi, Hipoplazisi	ÖnT, K	Reproduktif
199.	Dişi Genital Organların Ödem, Hiperplazi, Prolapsus, Eversiyonları	TT	Reproduktif
200.	Dişi Genital Organların Travma, Ruptur, Nekroz, Yırtık, Yabancı Cisimleri	TT	Reproduktif
201.	Diyafram Fıtığı, Ruptur, Eventrasyon, Divertikülü	T	Solunum
202.	Diyafram Paralizi	ÖnT	Solunum
203.	Doğal Aşım, Suni Tohumlama Yönetim, Zamanlama Hataları	ÖnT, K	Reproduktif
204.	Doğu At Ensefalomyelitis Virus Enfeksiyonu, Madariaga Virus	ÖnT, K	Sinir
205.	Domuz Çiçeği	ÖnT	Multisistemik
206.	Domuz Dizanterisi	TT, K	Sindirim
207.	Domuz Gribi	ÖnT, K	Multisistemik
208.	Domuzların Enterik Alphacoronavirus Enfeksiyonu	ÖnT	Sindirim
209.	Domuzların Reprodüktif ve Respiratorik Sendrom Virus Enfeksiyonu, PRRSV	TT, K	Multisistemik
210.	Domuzların Solunum Hastalığı Kompleksi	TT, K	Solunum
211.	Domuzların Veziküler Hastalığı	ÖnT	Sindirim
212.	Donma, Soğuk Isırığı	TT	Deri
213.	Duodenum, Jejunum, İleum, Kolon Divertikül, Malformasyonu	A, ÖnT	Sindirim
214.	Düşük Konsepsiyon Oranı, Spermiyogenezis, Spermatogenezis Anormallikleri	ÖnT	Reproduktif
215.	Düve Mastitisi	TT, K	Deri
216.	Egzersize Bağlı Akciğer Kanaması, EIPH	A	Solunum
217.	Egzokrin Pankreatik Yetmezlik	TT	Endokrin
218.	Eklampsia	TT	Multisistemik
219.	Eklem Kırık, Luksasyon, Ligament Ruptur, Avülsiyon, Travmaları	TT	Lokomotor

220.	Eksfoliyatif Dermatit, Paraneoplastik Alopesi	T	Deri
221.	Ekstremitte Ankilozu, Artrogripozis	T	Lokomotor
222.	Ektopik Kordis	ÖnT	Dolaşım
223.	Ektopik Üreter, Vaginoureteral Fistül	T	Üriner
224.	Embriyonik, Fetal Ölüm, Yanlış Pozitif Gebelik Tanısı	TT, K	Reproduktif
225.	Enamel Hipoplazisi, Amelogenesis Imperfecta	ÖnT	Sindirim
226.	Endokarditis, Perikarditis, Myokarditis, Myokardiyal Apse	T	Dolaşım
227.	Enfeksiyöz Bovine Rhinotracheitis, İbr, Pustular Vulvovaginitis, İpv	ÖnT, K	Multisistemik
228.	Enfeksiyöz Olmayan Abortlar	ÖnT, K	Reproduktif
229.	Enfeksiyöz, Septik, Bakteriyel, Fungal Artrit, Poliartrit, Synovitis, Yabancı Cisim	TT	Lokomotor
230.	Ensefalitozoonozis, Encephalitozoon Cuniculi	ÖnT, K	Sinir
231.	Enterik Kolibasilozis, Buzağı Septisemisi, Escherichia Coli	TT, K	Sindirim
232.	Entropion, Ektropion	TT	Duyu
233.	Enzootik Abortus, <i>Chlamydia Abortus</i>	ÖnT, K	Reproduktif
234.	Enzootik Ataksi, Neonatal Bakır Eksikliği, Swayback	TT, K	Sinir
235.	Enzootik Hematuri, Eğrelti Otu Zehirlenmesi	ÖnT, K	Üriner
236.	Enzootik Sığır Löykozu	ÖnT, K	Multisistemik
237.	Eozinofilik Bronkopnömati, Pulmoner Granulomatozis	TT	Solunum
238.	Eozinofilik Keratit, Keratokonjonktivitis	TT	Duyu
239.	Eozinofilik, Epitelyotropik, Mastositik Konjonktivitis	TT	Duyu
240.	Epidermolizis Bullosa	TT	Deri
241.	Epididimitis, Orşitis, Periorşitis	TT	Reproduktif
242.	Epifora	T	Duyu
243.	Epiglottik Entrapment	TT	Solunum
244.	Epiglottisin Retroversiyonu	TT	Solunum
245.	Epiglottitis, Epiglottik Kondritis, Granulom, Apse	TT	Solunum
246.	Epilepsi, Nöbet	TT	Sinir
247.	Epitliogenezis İmperfekta, Aplasia Cutis	ÖnT	Deri
248.	Epizootik Hemorajik Hastalık Virus Enfeksiyonu	A, ÖnT, K	Multisistemik
249.	Ergot Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
250.	Erizipeloid, Erysipelothrix Rhusiopathiae	T, K	Multisistemik
251.	Erkek -Genital Organların -Polip, Kist, Tümörleri	TT	Reproduktif
252.	Erkek -Genital Organların Travma, Ruptur, Nekroz, Yırtık, Yabancı Cisimleri	TT	Reproduktif
253.	Erkek Genital Organların Polip, Kist, Tümörleri	TT	Reproduktif
254.	Erkek Genital Organların Segmental Aplazileri	T	Reproduktif
255.	Erlışıyozis	TT, K	Multisistemik
256.	Etanol, Methanol, İzopropanol Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sindirim
257.	Etilen, Propilen Glikol Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Üriner
258.	Fallot Tetralojisi	ÖnT	Dolaşım
259.	Fankoni Sendromu	TT	Üriner
260.	Farinks, Epiglottis, Subepiglottik, Yumuşak Damak Kistleri	T	Solunum
261.	Fasiolozis	TT, K	Sindirim
262.	Femoral Kemik Dejenerasyonu, Kaput Femoris Ayrılması, Nekrozu	T	Lokomotor
263.	Femoral Sinir Parazisi, Paralizisi	TT	Sinir
264.	Femur Kırıkları	T	Lokomotor
265.	Feokromasitoma	ÖnT	Endokrin
266.	Feskü, Lolium Arundinaceum Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
267.	Fırsatçı Mikozyalar	T	Multisistemik
268.	Fibroma, Fibrosarkoma, Fibromatozis	T	Lokomotor
269.	Fibular, Peroneal Sinir Parazisi, Paralizisi	TT	Sinir
270.	Fimozis, Parafimozis	TT	Reproduktif
271.	Fleksör Tendon Zayıflık, Gevşeklik, Hiperekstensiyonu	T	Lokomotor
272.	Fleksural Deformite, Konrakte Tendolar	TT	Lokomotor
273.	Florid Zehirlenmesi, Florozis	TT, K	Lokomotor

274.	Florokinolon Zehirlenmesi	A, K	Multisistemik
275.	Foliküler, Lenfoid, Plazmositik Konjonktivitis	TT	Duyu
276.	Fosfor Zehirlenmesi	A, K	Multisistemik
277.	Fotosensitizasyon, Fotosensitivite	TT, K	Deri
278.	Fötal Retensiyon, Mumifikasyon, Maserasyon	TT	Reproduktif
279.	Galaktore	T	Deri
280.	Gangrenöz Dermatit	TT	Deri
281.	Gastrik Dilatasyon	T	Sindirim
282.	Gastrik Dilatasyon Volvulus	T	Sindirim
283.	Gastrik Nematodiazis, Ollulanus, Gnathostoma, Physaloptera	TT, K	Sindirim
284.	Gastrik Ülser Sendromu, Glandular, Skuamoz Gastrik Hastalık	TT	Sindirim
285.	Gastrinoma	T	Sindirim
286.	Gastrofilus Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
287.	Gastrointestinal Neoplazi, Hamartom, Polip, Kist-, Apseler	T	Sindirim
288.	Gastrointestinal Parazitismus	TT, K	Sindirim
289.	Gastrointestinal Ülser, Perforasyon	T	Sindirim
290.	Gastrointestinal Yabancı Cisimler	T	Sindirim
291.	Gastrokinemius ve Digital Fleksör Ruptur, Avülziyon, Myopatisi	T	Lokomotor
292.	Gaz Şişkinliği	TT	Sindirim
293.	Gebeliğin Uzaması	TT	Reproduktif
294.	Gebelik Hipoglisemisi, Ketonemisi	TT, K	Multisistemik
295.	Gebelik Toksemisi	TT, K	Multisistemik
296.	Genital Trikomoniazis, Tritrichomonas Foetus	TT, K	Reproduktif
297.	Gıda Alerjisi, İntoleransı	A, T, K	Multisistemik
298.	Giardiazis	TT	Sindirim
299.	Gingivitis, Stomatitis	TT	Sindirim
300.	Glokom	T	Duyu
301.	Gossipol Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Lokomotor
302.	Gömülü Dişler	T	Sindirim
303.	Granulomatöz Hemorajik Sendrom	T	Multisistemik
304.	Granulomatöz, Histiyositik, Ülseratif Kolitis, Kronik Enteropati	TT	Sindirim
305.	Granulopapular Vulvovaginitis, Ureaplasma, Mycoplasma	TT, K	Reproduktif
306.	Guatr	T	Endokrin
307.	Gurm, Streptococcus Equi	ÖnT, K	Solunum
308.	Güç Doğum	TT, K	Reproduktif
309.	Gülibrişim, Albizia Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
310.	Habronemiyazis	TT, K	Multisistemik
311.	Haemonchosis	TT, K	Multisistemik
312.	Haemophilus Parasuis Enfeksiyonu	ÖnT, K	Sinir
313.	Halicephalobus Gingivalis Enfeksiyonu	ÖnT	Sinir
314.	Hanipavirus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Solunum
315.	Hasta Sinus Sendromu	ÖnT	Dolaşım
316.	Hava Embolisi	A, ÖnT	Solunum
317.	Hava Kesesi Divertikül, Empiyem, Yabancı Cisim, Travma, Tümörleri	T	Solunum
318.	Hava Kesesi Timpanisi	ÖnT	Solunum
319.	Hemagglütinasyon Ensefalomyelitis Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
320.	Hematom, Seroma	TT	Multisistemik
321.	Hemoperitoneum, Hemoabdomen, Hemotoraks	A, TT	Multisistemik
322.	Hemorajik Bağırsak Sendromu	T	Sindirim
323.	Hemorajik Septisemi, Pasteurella Multocida	TT, K	Solunum
324.	Hepatik Ensefalopati	TT	Sindirim
325.	Hepatozoonozis	TT, K	Sindirim
326.	Hermafroditizm, Pseudohermafroditizm, İnterseks, Tersine Cinsiyet, Fremartinizm	T, K	Reproduktif
327.	Herpesvirus Enfeksiyonu, Ehv-1, Ehv-4	ÖnT, K	Multisistemik

328.	Heterotopik Poliodonti, Dentigeröz Kistler	T	Sindirim
329.	Hiatal Herni	T	Sindirim
330.	Hidronefroz, Hidroüreter	TT	Üriner
331.	Hidrosefalus, Hidranensefali, Porensefali	T	Sinir
332.	Hidrosel	TT	Reproduktif
333.	Hint Yağı Tohumu, Ricinus Cominus Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
334.	Hiperaldosteronizm	T	Endokrin
335.	Hiperamonyemi	T	Sindirim
336.	Hiperkalemik Periyodik Paraliz	T	Lokomotor
337.	Hiperkalsemi	T	Endokrin
338.	Hiperkortikolizm, Hiperadrenokortisizm, Cushing Hastalığı	TT	Endokrin
339.	Hiperlipidemi, Hipertrigliseridemi, Hepatik Lipidozis, Karaciğer Yağlanması	TT	Sindirim
340.	Hipernatremi	T	Multisistemik
341.	Hiperostozis	T	Lokomotor
342.	Hiperöstrojenemi, Östrojen, Fitoöstrojen Zehirlenmesi	ÖnT, K	Reproduktif
343.	Hiperparatiroidizm	T	Endokrin
344.	Hiperşilomikronemi, Hiperlipoproteinemi	T	Sindirim
345.	Hipertansif Retinopati	T	Duyu
346.	Hipertermi	TT	Multisistemik
347.	Hipertiroidizm	T	Endokrin
348.	Hipertrofik Kardiyomyopati	T	Dolaşım
349.	Hipertrofik Osteodistrofi, Metafizyal Osteopati	T	Lokomotor
350.	Hipoadrenokortisizm, Addison Hastalığı	T	Endokrin
351.	Hipodermozis	TT, K	Deri
352.	Hipofosfatemi	TT, K	Lokomotor
353.	Hipoglisemi	TT	Multisistemik
354.	Hipokalemi	T	Multisistemik
355.	Hipokalsemi, Süt Humması	TT, K	Multisistemik
356.	Hipoluteodizm	ÖnT	Reproduktif
357.	Hipomagnezemi, Hipomagnezemik Tetani,	TT, K	Multisistemik
358.	Hiponatremi	TT	Multisistemik
359.	Hipoparatiroidizm	T	Endokrin
360.	Hipospadias, Epispadias, Ekstrofi	TT	Reproduktif
361.	Hipotermi, Soğuk Stresi	TT, K	Multisistemik
362.	Hipotiroidizm	T	Endokrin
363.	Hipotrikozis	T	Deri
364.	Hipovolemik, Kardiyojenik, Vasodilatör, Septik, Endotoksik, Toksik, Kan Kaybına Bağlı Şok	TT	Multisistemik
365.	Histiositik Sarkoma, Histiositozis, Histiositoma	T	Multisistemik
366.	Histophilus Somni Hastalık Kompleksi, Tromboembolik Meningoensefalitis	TT	Multisistemik
367.	Histoplazmozis	TT	Solunum
368.	Holoprozensefali	T	Sinir
369.	Horner Sendromu	T	Duyu
370.	Interosseus Medius Kas Rupturu	TT	Lokomotor
371.	Isı Stresi, Isı Çarpması, Çevresel Hipertermi	TT, K	Multisistemik
372.	İç Kulak Travma, Kırıkları	T	Duyu
373.	İdrar Kesesi Paralizi, Atonisi	TT	Üriner
374.	İdrar Kesesi Prolapsus, Eversiyon, Hernisi	T	Üriner
375.	İdrar Kesesi, Urakus, Üreter Travma, Yırtık, Nekroz, Torsiyonu, Üroperitoneum, Üroabdomen	TT	Üriner
376.	İdrar Kesesi, Üretra Neoplazi, Polip, Hamartomaları	TT	Üriner
377.	İdrar Kesesinde Ruptur Travma Nekroz Torsiyon Hematom	T	Üriner
378.	İkizlik, Çoğul Gebeliğe Bağlı Abortlar	TT, K	Reproduktif
379.	İktiyozis	T	Deri

380.	İlaç Erüpsiyonu, Eritema Multiforme, Toksik Epidermal Nekrozis	TT, K	Deri
381.	İleus	T	Sindirim
382.	İmmun İlişkili Anemi	T	Hematopoetik
383.	İmmun İlişkili Hemolitik Anemi	T	Hematopoetik
384.	İmmun İlişkili Keratitis	ÖnT	Duyu
385.	İmmun İlişkili Poliartiritis, Poliartropati, Artritis, Synovitis, Polisynovitis	T	Lokomotor
386.	İmmun İlişkili, İdiyopatik, Amegakaryositik, Trombositopeni	T	Hematopoetik
387.	İnce Bağırsak ve Kalın Bağırsakta İnvaginasyon	T	Sindirim
388.	İnfluenza	TT, K	Solunum
389.	İngiliz Çimi, Lolium Perenne Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
390.	İnguinal, Skrotal Herni	T	Reproduktif
391.	İnsülinoma	ÖnT	Endokrin
392.	İnterdigital Dermatit, Nekrobazillozis, Flegmon	TT, K	Lokomotor
393.	İnterdigital Dermatit, Piyeten	TT, K	Lokomotor
394.	İnterdigital Hiperplazi, Fibroma	TT	Lokomotor
395.	İnterdigital Pododermatit, Pyoderma	TT, K	Lokomootr
396.	İntervertebral Disk Hastalığı	T	Sinir
397.	İntestinal Fıtık, İnkanserasyon, Strangülasyon, Entrapman, Obstrüksiyon, Yabancı Cisimler	T	Sindirim
398.	İntestinal İnfarktüs, Tromboembolik Sancı	A, ÖnT	Sindirim
399.	İntestinal Lenfanjektazi	ÖnT	Sindirim
400.	İntraoküler, Oküler Neoplaziler	T	Duyu
401.	İntraoküler, Oküler, Korneal Parazitler, Oftalmomyozis Interna	T	Duyu
402.	İris Atrofisi	ÖnT	Duyu
403.	İrritan Kontakt Dermatit, Alerji	TT	Deri
404.	İskemik Dermatopati	TT	Deri
405.	İskemik Kalp Hastalığı, Arteriosklerozis, Myokardiyal Nekroz, Enfarktüs, Apseler	T	Dolaşım
406.	İskemik Meme Başı Nekrozu	TT, K	Deri
407.	İskemik Myelopati, Spinal Emboli	T	Sinir
408.	İşitsel, Dokusal, Miyoklonik Nöbetler, Myoklonus	T	Sinir
409.	İyonofor Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sindirim
410.	İyot Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
411.	Japanese Encephalitis Virus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Sinir
412.	Juvenil Selülit	TT	Deri
413.	Kaburga, Sternum Kırık, Dislokasyonu	T	Lokomotor
414.	Kalça Dizplazisi, Koksofemoral Eklem Hastalığı, Kaput Femoris Subluksasyonu	T	Lokomotor
415.	Kalıcı Penil Frenulum	T	Reproduktif
416.	Kalıcı Pupillar Membran	T	Duyu
417.	Kalıcı, Hemorajik, Anovülatör Foliküller	TT	Reproduktif
418.	Kallus, Bursitis, Hygroma	TT	Lokomotor
419.	Kalsinozis Sirkumskripta, Osteoma kutis	TT	Deri
420.	Kalsiyum Tetanisi, Akut Hipokalsemi	TT, K	Multisistemik
421.	Kampliobakteriyozis	TT	Sindirim
422.	Kan Transfüzyonu Reaksiyonu	A, T	Multisistemik
423.	Kandidiazis	TT	Multisistemik
424.	Kara Hastalık, Enfeksiyöz Nekrotik Hepatit, Clostridium Novyi	ÖnT, K	Sindirim
425.	Karaciğer Apseleri	T	Sindirim
426.	Karaciğer Hastalığı, Hepatit, Nekrozis, Sirozis	TT	Sindirim
427.	Karaciğer, Safra Kesesi, Dalak Travma, Rupture, Torsiyon, Hematom, Yabancı Cisimleri	A, T	Multisistemik
428.	Karaciğer, Safra Kesesi, Dalak Tümör, Hamartomları	T	Sindirim
429.	Karbon Monoksit Zehirlenmesi	A, TT	Solunum
430.	Kardiotoksik Bitki Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Dolaşım

431.	Kardiyak Hastalık, Kalp Yetmezliği, Kor Pulmonale	T	Dolaşım
432.	Kardiyak, İntrakardiyak, Miyokardiyal, Perikardiyal, Yabancı Cisim, Laserasyon, Neoplazi, Hamartom, Kistler	T	Dolaşım
433.	Kardiyovasküler Anomaliler	ÖnT	Dolaşım
434.	Kartilago Ungularis Kırık, Ossifikasyon, Enfeksiyon, Nekrozu	T	Lokomotor
435.	Kas Kontraktürü	TT	Lokomotor
436.	Kas Neoplazileri, Hamartoma	TT	Lokomotor
437.	Kas Yaralanma, Ağrı, Ezilme, Travma, Ruptur, Kompartmanları	TT	Lokomotor
438.	Katarakt, Nükleer Skleroz	T	Duyu
439.	Kazeöz Lenfadenitis, Corynebacterium Pseudotuberculosis	TT, K	Multisistemik
440.	Keçi Ciğer Ağrısı, Keçilerin Bulaşıcı Plöropnömonisi, Contagious Caprine Pleuropneumonia	TT, K	Solunum
441.	Keçilerin Caprine Arthritis Encephalitis Virus Enfeksiyonu, Caev	ÖnT, K	Multisistemik
442.	Keçilerin Herpesvirus-1 Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
443.	Kedi Alt Üriner Sistem Hastalığı, Intersitisyel, İdiyopatik Sistitis, Kedilerin Ürolojik Sendromu	TT	Üriner
444.	Kedi Uyuzu, Notoedres Cati	TT, K	Deri
445.	Kedilerin Calicivirus Enfeksiyonu, Fcv	TT, K	Multisistemik
446.	Kedilerin Enfeksiyöz Peritonitisi, Fip	TT, K	Multisistemik
447.	Kedilerin Herpes Virus-1 Enfeksiyonu, Viral Rinotraheitis, Keratokonjunktivitisi, Dermatitisi, Fhv-1	T	Multisistemik
448.	Kedilerin İmmün Yetmezlik Virüsü Enfeksiyonu, Fiv, Kedi Aids	T, K	Multisistemik
449.	Kedilerin Lösemi Virus Enfeksiyonu (FeLV)	TT, K	Hematopoetik
450.	Kedilerin Spongiform Ensefalopatisi, Fse	ÖnT	Sinir
451.	Kemik Doğum Yolunun Darlığı	ÖnT	Reprodüktif
452.	Kemik Kistleri	T	Lokomotor
453.	Kemik, Kıkırdak Doku Neoplazileri	T	Lokomotor
454.	Kemodektoma	T	Dolaşım
455.	Kene Enfestasyonları	TT	Multisistemik
456.	Kene Paralizi, Zehirlenmesi	TT	Sinir
457.	Keratitis, Korneal Ülser	TT	Duyu
458.	Keratoglobus	T	Duyu
459.	Keratokonjunktivitisi Sikka	TT	Duyu
460.	Keratoma	T	Lokomotor
461.	Ketozis	TT, K	Multisistemik
462.	Kıl Folikül Tümörleri	TT	Deri
463.	Kış Dizanterisi, Koronavirüs Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
464.	Kifoza, Lordozis, Skolyozis, Tortikollis	T	Lokomotor
465.	Kistik Endometriyal Hiperplazi	TT	Reprodüktif
466.	Klasik Domuz Vebası, Pestivirus C Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
467.	Klorinli Naftalen Zehirlenmesi, Hiperkeratozis	A, ÖnT, K	Deri
468.	Klostridyal Myozitis, Malignant Ödem, Gazlı Gangren, Yanıkara	ÖnT, K	Sindirim
469.	Kobalt Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
470.	Kobalt, Vitamin B12, Kobalamin Eksikliği	TT, K	Sinir
471.	Kognitif Disfonksiyon Sendromu	T	Sinir
472.	Koital Ekzantem, Atların Herpesvirus-3 Enfeksiyonu	ÖnT, K	Reprodüktif
473.	Koksidiozis	TT, K	Sindirim
474.	Koksidiyomikozis	TT, K	Multisistemik
475.	Koksofemoral Dislokasyon, Kalça Luksasyonu, Koksofemoral Eklem Hastalığı	TT	Lokomotor
476.	Kolangitis, Kolangiohepatitis, Kolelitiazis,	TT	Sindirim
477.	Kolibasilloz, Koliseptisemi	TT, K	Sindirim
478.	Kollajen Displazisi, Dermatosparaksis, Kutanoz Asteni, Frajilitesi	TT	Deri
479.	Koloboma	TT	Duyu
480.	Kolon Konstipasyonu	TT	Sindirim
481.	Kolon Obstrüksiyonu, İmpaksiyonu	A, ÖnT	Sindirim

482.	Kolon Yer Değişirmeleri	A, ÖnT	Sindirim
483.	Klostridial Myozitis, Malignant Ödem, Gazlı Gangren, Yanıkara	ÖnT, K	Multisistemik
484.	Kolumna Vetebralis Malformasyon, Anomalileri	T	Lokomotor
485.	Konjenital Folliküler Parakeratozis	TT	Deri
486.	Konjenital Fotosentisizasyon	ÖnT, K	Deri
487.	Konjenital Göz Anomalileri	ÖnT	Duyu
488.	Konjenital Maksiller, Mandibular Deviasyon	T	Sindirim
489.	Konjenital Renal Agenezi	ÖnT	Üriner
490.	Konjenital Vestibüler Hastalık	TT	Sinir
491.	Konjonktivitis	TT	Duyu
492.	Konstipasyon	TT	Sindirim
493.	Kontagiyöz Agalaksiya	TT, K	Multisistemik
494.	Korku, Histeri, Panik, Anksiyete, Stres	T	Davranış
495.	Korneal Distrofi, Lipidozis, Dejenerasyon, Opasite	T	Duyu
496.	Korneal Epitelyal İnküzyon Kistleri	T	Duyu
497.	Korneal Pannus, Kronik Superficial Keratitis	T	Duyu
498.	Korneal Sekester	T	Duyu
499.	Korneal, Stromal, İris Apseler, Keratitis	T	Duyu
500.	Koronavirus, Betakoronavirus Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
501.	Koroner Band Distrofisi	T	Dolaşım
502.	Koryoptik Uyuz	TT, K	Deri
503.	Koyun Keçi Çiçeği	T, K	Multisistemik
504.	Koyunlarda Maedi-Visna Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
505.	Koyunların Ensefalomyelitisi, Louping İll, Flavivirus	ÖnT, K	Sinir
506.	Köpeklerin Enfeksiyöz Hepatitisi, Canine Adenovirus Tip 1	T, K	Multisistemik
507.	Köpeklerin Enfeksiyöz Solunum Hastalığı Kompleksi, Kennel Cough	TT, K	Solunum
508.	Köpeklerin Enterik, Pantropik, Koronavirus Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
509.	Köpeklerin Herpesvirus Tip 1 Enfeksiyonu, CHV-1	TT	Multisistemik
510.	Kriptokokozis	TT	Sinir
511.	Kriptorşidizm	TT	Reproduktif
512.	Kriptosporidiozis	TT, K	Sindirim
513.	Kromozomal, Kongenital, Genetik Malformasyon, Anomaliler	ÖnT, K	Multisistemik
514.	Kronik Bronşitis	TT	Solunum
515.	Kronik Enteropati, Diyare, Kolitis	T	Sindirim
516.	Kronik İdiyopatik Diyare	TT	Sindirim
517.	Ksantomlar	T	Deri
518.	Kuduz	ÖnT, K	Sinir
519.	Kulak Hematomu	TT	Deri
520.	Kulak Uyuzu, Otodectes	TT, K	Duyu
521.	Kulak, Kulak Kanalı, Kulak Boşluğu Atrezisi	T	Duyu
522.	Kulak, Kulak Kanalı, Kulak Boşluğu Polip, Neoplazi, Kist, Yabancı Cisimleri	T	Duyu
523.	Kum Sancısı	TT, K	Sindirim
524.	Kurşun Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
525.	Kuyruk Amputasyonu Nöroması	TT	Sinir
526.	Kuyruk, Vulva, Kulak, Yüz, Göğüs, Boyun, Bacak Isırma, Göbek Emme	T	Davranış
527.	Küçük İrk Köpeklerde Kaudal Oksipital Kemik Malformasyonu, Hipoplazi	T	Sinir
528.	Küçük Ruminant Vebası	TT, K	Multisistemik
529.	Küflü Sarı Yonca Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
530.	Kükürt Eksikliği	TT, K	Deri
531.	Lakrimal Bez, Konjonktiva Kistleri, Dakriyops	T	Duyu
532.	Laminitis, Arpalama	TT, K	Lokomotor
533.	Laringitis, Faringitis, Tonsillitis	TT	Solunum
534.	Larinks Displazisi, Farinks Malformasyonu	T	Solunum

535.	Larinks Paralizi	T	Solunum
536.	Larinks, Farinks, Tonsil Travma, Kırık, Skar Doku, Granulom, Stenoz, Ödem, Apse, Neoplazi, Polipleri	T	Solunum
537.	Lawsonia Intracellularis, Proliferatif Enteropati	ÖnT, K	Sindirim
538.	Leishmaniozis	TT, K	Multisistemik
539.	Lenfangiyoma, Lenfangiyosarcoma, Lenfangiektazi	T	Multisistemik
540.	Lenfoid, Myelojenöz, Myelomonositik Lökemi	T	Hematopoetik
541.	Lenfoma, Lenfosarkoma, Lökemi	T	Hematopoetik
542.	Lenfositik-Plazmasitik Bağırsak Yangısı	T	Sindirim
543.	Lens Luksasyon, Subluksasyon, Deplasman, Dislokasyon, Travmaları	T	Duyu
544.	Leptospirozis	TT, K	Multisistemik
545.	Libido Eksikliği, Psikolojik İmpotans, Aşırı Çiftleşme, Düşük Çiftleşme Oranı	TT, K	Reproduktif
546.	Linguatula Serrata Enfestasyonu	TT	Multisistemik
547.	Lipoma, Lipomatozis, Fibrolipoma, Lipoblastoma	TT	Deri
548.	Listeriozis	TT, K	Multisistemik
549.	Lökoensefalomalazi, Fumasin Zehirlenmesi	ÖnT, K	Sinir
550.	Lumbosakral Pleksus Travma, Avülsiyonu	T	Sinir
551.	Lupin Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
552.	Lupus Erythematosus	TT	Multisistemik
553.	Magnezyum Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
554.	Makrolitik Lakton, Avermektin, Milbemis, İvermektin Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
555.	Malassezia Pachydermatis Enfeksiyonu	ÖnT, K	Deri
556.	Malignant Hipertermi	ÖnT, K	Multisistemik
557.	Malignant Kataral Fever, Koriza Gangrenoza Bovum	T, K	Multisistemik
558.	Malnutrisyon, Açlık, Negative Enerji Dengesi	TT	Multisistemik
559.	Mandibula, Maksilla, Çene Kırıkları	T	Lokomotor
560.	Mannheimia, Pasteurella, Bibersteinia Pnömoni, Septisemisi	TT, K	Solunum
561.	Mannosidozis	T	Multisistemik
562.	Mantar Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
563.	Mast Hücre Tümörü, Mastositoma, Sistemik Mastositozis	T	Multisistemik
564.	Mastikatör Kas Miyozitisi	TT	Lokomotor
565.	Mavidil	TT, K	Multisistemik
566.	Median, Ulnar Sinir Parezis, Paralizisi, Karpal Kanal Sendromu	TT	Sinir
567.	Medulla Spinalis Tümörleri	ÖnT	Sinir
568.	Megakolon	T	Sindirim
569.	Mekonyum Retensiyonu	TT	Sindirim
570.	Melanom	T	Multisistemik
571.	Melioidozis, Burkholderia Pseudomallei	ÖnT, K	Multisistemik
572.	Meme Başı Derisi, Laserasyon, Abrasion, Ülserasyon, Yaralanma, Travmaları	TT	Deri
573.	Meme Başı İnversiyonu	T	Deri
574.	Meme Başı Lezyonları	TT	Deri
575.	Meme Başı Tıkanıklıkları	TT	Deri
576.	Meme Bezi, Laserasyon, Abrasion, Ülserasyon, Yaralanma, Travmaları	TT	Deri
577.	Meme Fibroadenomatozis, Fibroepitelyal Hiperplazi, Hipertrofisi	TT	Deri
578.	Meme Ödemi	TT, K	Deri
579.	Meme Tümörü	TT, K	Deri
580.	Meme, Abdominal, Vulvar Ödem	TT, K	Reproduktif
581.	Meningoensefalitis, Meningitis, Meningoensefalomyelitis, Meningomyelitis, Myelitis, Ensefalomyelitis	T	Sinir
582.	Merkezi Sinir Sistemi Uyarıcıları ile Zehirlenmeler	A, ÖnT, K	Sinir
583.	Merkezi Sinir Sistemini Etkileyen İlaçlar ile Zehirlenmeler	A, ÖnT, K	Sinir

584.	Meşe Palamudu, Meşe Ağacı Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
585.	Metakarpal, Metatarsal Kemik Kırıkları	T	Lokomotor
586.	Metakarpofalangial Synovial Yastık Prolifereasyonu	T	Lokomotor
587.	Metal Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
588.	Metaldehit Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
589.	Metatarsal, Metakarpal Sinus Fistülü	T	Lokomootr
590.	Methemoglobinemi	TT	Multisistemik
591.	Metritis, Endometiris, Servisitits, Vaginitis	TT	Reproduktif
592.	Mevsimsel Alopesi	T	Deri
593.	Mevsimsel İnfertilite Sendromu	ÖnT	Reproduktif
594.	Mezenteryum, Bağırsak, Omentum Volvulus, Torsiyon, Strangülasyon, İskemisi	A, ÖnT	Sindirim
595.	Mezotelyoma	ÖnT	Solunum
596.	Mide Dilatasyonu Rupturu	T	Sindirim
597.	Mikoplazma Arthritis ve Septisemisi, M. Hyorhinitis, M. Hyosynoviae	TT	Multisistemik
598.	Mikoplazma Suis Enfeksiyonu	T, K	Solunum
599.	Mikotik Keratitis, Keratomikozis	TT	Deri
600.	Mikotik Rumenitis, Omasitis	T	Sindirim
601.	Mikotoksikozis	A, ÖnT, K	Multisistemik
602.	Miyazis	TT, K	Deri
603.	Molibden Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
604.	Moneziosis	TT, K	Sindirim
605.	Motor Nöron Hastalıkları	T	Sinir
606.	Mukometra, Hidrometra, Yalancı Gebelik	TT	Reproduktif
607.	Multifokal Osteopati, İdiyopatik Osteolizis	T	Lokomotor
608.	Multifokal Subakut Nekrotizan Ensefalopati, Ensefalomyelopati	ÖnT	Sinir
609.	Multipl Miyelom, Plazma Hücreli Tümör, Plazmasitom	T	Multisistemik
610.	Muskuler Distrofi, Konenital Myopati	TT	Lokomotor
611.	Myasthenia Gravis	TT	Multisistemik
612.	Mycoplasma Bovis Enfeksiyonu	TT	Multisistemik
613.	Mycoplasma Conjunctivae Keratokonjonktivitisi	TT	Duyu
614.	Mycoplasma Felis Konjonktivitisi	T	Duyu
615.	Mycoplasma Hyopneumoniae Enfeksiyonu, Domuzların Enzoitik Pnömonisi	T, K	Solunum
616.	Myelomalasi	ÖnT	Sinir
617.	Myiazis	TT, K	Multisistemik
618.	Myofibriler Myopati	T	Lokomotor
619.	Myokimi, Nöromyotoni	T	Sinir
620.	Myozitis, Polimyozitis, Yangısal Myopati, Polimyopati	T	Lokomootr
621.	Nairobi Koyun Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
622.	Narkolepsi, Katapleksi	A, ÖnT, K	Sinir
623.	Nasal Parakeratosis	T	Deri
624.	Naviküler Hastalık, Podotroklozis	T	Lokomotor
625.	Naviküler Kemik, Distal Sesamoid Kırık, Travma, Avülziyon, Yer Değiştirmesi	T	Lokomotor
626.	Nazal Konkal Bulla Empiyemi	ÖnT	Solunum
627.	Nazodigital Hiperkeratozis	TT	Deri
628.	Nazofaringeal Sikatriks, Stenoz, Kollaps	TT	Solunum
629.	Nazofarinks Imperforasyonu, Nazal, Koanal Atrezi	T	Solunum
630.	Nazolakrimal Kanal Bozuklukları	TT	Solunum
631.	Nekrobasillozis, Nekrotik Rinitis, Stomatitis	T	Solunum
632.	Nekrotik Vulvovaginitis	TT	Genital
633.	Nekrotizan Enterokolitis, Clostridium Difficile, Perfringens	TT, K	Sindirim
634.	Nekrotizan Fasiit, Gangren	TT	Deri
635.	Neonatal Ensefalopati	T	Sinir
636.	Neonatal İzoterolizis	TT, K	Hematopoetik

637.	Neospora Caninum, Neosporozis	TT, K	Multisistemik
638.	Nikotin Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
639.	Nipah Virüsü Enfeksiyonu	ÖnT, K	Solunum
640.	Nitrit, Nitrat Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
641.	Noduler Granulatoz Episkleritis	T	Duyu
642.	Nodüler Ekzantem Hastalığı	TT, K	Deri
643.	Nokardiozis	TT	Multisistemik
644.	Non-Steroid Anti-İnflamatuvar İlaç Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sindirim
645.	Nörokardiyojenik Senkop, Vasovagal Sendrom	A, T	Sinir
646.	Nöropati, Polinöropati, Poliradikülopati	T	Sinir
647.	Nutrisyonel Myopati, Beyaz Kas Hastalığı	TT, K	Lokomotor
648.	Obezite	T	Multisistemik
649.	Obturatör Sinir Parezis, Paralizisi	TT	Sinir
650.	Odontogenik, Dentigeröz Kistler	T	Sindirim
651.	Oestrus Ovis, Oestrozis	TT, K	Solunum
652.	Oksalat Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
653.	Oküler Travma, Yaralanma, Proptozis	T	Duyu
654.	Oküler, İntraoküler Yabancı Cisim	T	Duyu
655.	Omazum Dilatasyon, Deplasmanı	T	Sindirim
656.	Omfalitis, Omfaloflebitis	TT	Dolaşım
657.	Onikomikoz	T	Lokomotor
658.	Onkoserkiyazis, Onchocerca Lupi	T	Duyu
659.	Ooforitis, Ovaryum Apsesi, Bursitis	T	Reproduktif
660.	Opioid Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Sinir
661.	Optik Nöropati, Nöritis	ÖnT	Duyu
662.	Optik Sinir Hipoplazi, Aplazi, Atrofisi	ÖnT	Duyu
663.	Orbital, Retrobulbar, Periorbital, Periorbital Selülitis, Apse, Yabancı Cisim, Amfizem, Neoplazi, Kistler	T	Duyu
664.	Orf, Ektima Kontagiozum, Kontagiyöz Püstüler Dermatit	TT, K	Deri
665.	Organik Fosfat Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
666.	Organik Klorlu Pestisit Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
667.	Organofosfat, Karbamat Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
668.	Oronasal Fistül	T	Sindirim
669.	Ossifikan Fibrodisplazi, Myozitis Ossifikans, Fibrotik, Ossifikan Myopati	T	Lokomotor
670.	Osteoartrit, Dejeneratif Eklem Hastalığı	T	Lokomotor
671.	Osteogenezis İmperfekta	ÖnT	Lokomotor
672.	Osteokondrozis, Osteokondritis dissekans, okd	T	Lokomotor
673.	Osteomyelitis, Septik Osteitis, Sekester, Kemik Apsesi, Osteonekrozis, Fizitis	T	Lokomotor
674.	Osteopetrozis, Osteosklerozis	T	Lokomotor
675.	Osteosarkoma, Osteojenik Sarkoma, Osteoma	T	Lokomotor
676.	Ostertagiosis	TT, K	Sindirim
677.	Otitis Media, Eksterna, İnterna	TT	Duyu
678.	Ovaryum Hematomları	TT	Reproduktif
679.	Ovaryum Kalıntısı Sendromu	T	Reproduktif
680.	Ovaryum Kistleri, Kistik Ovaryum, Foliküler, Luteal Kist	TT	Reproduktif
681.	Ovaryum Tümörleri	TT	Reproduktif
682.	Ovaryum, Bursa, Uterus Adezyonları	ÖnT, K	Reproduktif
683.	Ovidukt Tıkanıklığı, Salpingitis, Hidrosalpingis	TT	Reproduktif
684.	Oxyuris Equi Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
685.	Ödem Hastalığı	TT, K	Sindirim
686.	Ökçe Altına İlerleyen Toynakların Erozyonu, Ökçe Çatlakları	T	Lokomotor
687.	Önceki Sterilizasyon	ÖnT	Reproduktif
688.	Östrus İlişkili Davranış Sorunları	T	Reproduktif

689.	Özefagal Divertikül, Dismotilite, Ektazi, Disfonksiyon, Megaözefagus	T	Sindirim
690.	Özefagal Obstrksiyon, Striktür, Stenoz, Skatriks, Yabancı Cisim, Apse, Neoplazi	T	Sindirim
691.	Özefagitis, Gastroözefagal Reflü	T	Sindirim
692.	Özefagus Travma, Laserasyon, Ülserasyon, Perforasyonu	ÖnT	Sindirim
693.	Palatal İnstabilite	T	Sindirim
694.	Pankreas Tümörleri	T	Sindirim
695.	Pankreatitis, Pankreas Apse, Kist, Torsiyonu	T	Sindirim
696.	Panlökopeni	TT, K	Multisistemik
697.	Panosteitis, Panostozis, Enostozis	T	Lokomotor
698.	Papillomatozis	TT	Deri
699.	Papuller Stomatitis	ÖnT, K	Sindirim
700.	Parafilariasis	TT, K	Deri
701.	Paramfistomosis	TT, K	Sindirim
702.	Parainfluenza Virus Enfeksiyonu	T	Solunum
703.	Paraneoplastik Sendrom	T	Multisistemik
704.	Paratüberkülozis, Mycobacterium avium subsp. paratuberculosis	T, K	Sindirim
705.	Parazitik Kolitit, Küçük Strongylidae	A, T	Sindirim
706.	Paroksimal Hareket Bozuklukları	T	Sinir
707.	Parotis Travma Fiistül, Yabancı Cisimleri	T	Sindirim
708.	Parvoviral Enteritis	TT, K	Multisistemik
709.	Parvovirus Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
710.	Patella Kilitlenmesi	T	Lokomotor
711.	Patella Luksasyonu	T	Lokomotor
712.	Patellar Travma, Kırık, Ligament, Tendon Yaralanma, Rupturları	T	Lokomotor
713.	Patent Duktus Arteriozus	ÖnT	Dolaşım
714.	Patent Urakus, Urakal Kist	T	Üriner
715.	Patolojik Anöstrus	TT, K	Reproduktif
716.	Patolojik Vulvavaginal Akıntılar	TT	Reproduktif
717.	Pektus Ekskavatum	T	Solunum
718.	Pelvik Fleksürün Kraniyale Deplasmanı	ÖnT	Sindirim
719.	Pelvik, Sacral, Koksigeal Kırık, Luksasyon, Ayrılma, Yumuşak Doku Yaralanması	T	Lokomotor
720.	Pemfigus Grubu Hastalıklar	TT	Multisistemik
721.	Penis Deviasyonu	TT	Reproduktif
722.	Penis Hipoplazisi	ÖnT	Reproduktif
723.	Penis, Prepisyum Travma, Hematom, Kırık, Apse, Adezyon, Fistül, Prolapsusu	TT	Reproduktif
724.	Penis, Prepusyum Tümörleri	T	Reproduktif
725.	Perianal Fistüller, Anal Furunkulozis	T	Sindirim
726.	Periferel Nöropati	ÖnT	Sinir
727.	Periferel Vestibuler tümörler	ÖnT	Sinir
728.	Perikarditis, Kalp Tamponadı, Perikardiyal Efüzyon, Pnömooperikardiyum, Hemoparikardiyum	T	Dolaşım
729.	Perineal Fıtık	T	Multisistemik
730.	Periodontal Hastalıklar	T	Sindirim
731.	Periparturient, Postpartum Kanama, Arter Rupturları	T	Reproduktif
732.	Peritoneoperikardiyal Diyaframatik Herni	T	Solunum
733.	Peritonitis	TT	Multisistemik
734.	Phalaris, Kanyaş Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
735.	Pika	TT, K	Sindirim
736.	Pire Enfestasyonu	TT, K	Deri
737.	Piretrin, Piretroid -Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
738.	Piroplazmozis	TT, K	Multisistemik
739.	Plasental Bölgelerin Subinvolyasyonu	TT	Reproduktif

740.	Plasental Retensiyon	TT	Reproduktif
741.	Plörik Stenoz, Obstrüksiyon	T	Sindirim
742.	Pnömoni, Plöropnömoni, Bronkopnömoni, Akciğer, Mediastinum Apseleri, Bronşiektazi	TT, K	Solunum
743.	Pnömooperitoneum	T	Solunum
744.	Pnömothoraks	T	Solunum
745.	Pnömovagina, Pnömouterus	T	Reproduktif
746.	Pododermatitis Aseptica Diffusa	TT, K	Lokomotor
747.	Polidaktili, Polimeli, Dimeli	ÖnT	Lokomotr
748.	Polidonti	T	Sindirim
749.	Polikistik, Glomerulokistik Böbrek Hastalığı, Böbrek Kistleri	T	Üriner
750.	Polinöritis Equi	T	Sinir
751.	Polioensefalomalasi, Serebrokortikal Nekroz	ÖnT, K	Sinir
752.	Poliozis, Vitiligo, Lökoderma	TT	Deri
753.	Pontmedüller Bölge, Beyin Sapı, Hipofiz Patolojileri	ÖnT	Sinir
754.	Porfiri	ÖnT	Hematopoetik
755.	Portal Hipertansiyon, Vena Hipoplazisi	T	Dolaşım
756.	Portal Vena Trombozu	T	Dolaşım
757.	Postpartum Uterus	T	Reproduktif
758.	Postparturient Disgalaksi Sendromu	T	Multisistemik
759.	Postparturient Hemoglobinuri	TT, K	Multisistemik
760.	Prematüre Plasental Ayrılma	TT, K	Reproduktif
761.	Prematürelilik, İmmaturelik	T	Multisistemik
762.	Prepisyum Divertikülü	T	Reproduktif
763.	Prepubik Tendon Rupturu	T	Lokomotor
764.	Prepusyumun Travma, Yabancı Cisim, Apse, Prolapsusu	TT	Reproduktif
765.	Priapizm, Penis Prolapsusu	T	Reproduktif
766.	Primer Fotosensitizasyon, Fitofotodermatitis	T	Deri
767.	Primer Korneal Endotelyal Dejenerasyon, Distrofi	T	Duyu
768.	Primer Polisitemi, Eritrositozis	ÖnT	Hematopoetik
769.	Primer Silyer Diskinezi, Situs İnversus	ÖnT	Duyu
770.	Primer, Psikojenik Polidipsi	T	Sinir
771.	Primetamin Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
772.	Prognathia, Brachygnathia, Malokluzyon, Çene Malformasyonları	ÖnT	Sindirim
773.	Proksimal Falanks Kırıkları	T	Lokomotor
774.	Proksimal Sesamoiditis, Kırıklar, Desmitis, Osteitis	T	Lokomotor
775.	Prostat Kist, Lezyon, Apse, Tümörleri	T	Reproduktif
776.	Prostatitis	T	Reproduktif
777.	Protosistemik Şant	T	Dolaşım
778.	Prototekozis	T, K	Multisistemik
779.	Protozoa Keratitis ve Konjonktivitisi	T	Duyu
780.	Psikojenik Dermatozlar	TT	Deri
781.	Psoroptik Uyuz	TT, K	Deri
782.	Psödotüberkülozis	TT	Hematopoetik
783.	Pubertanın Gecikmesi	TT, K	Reproduktif
784.	Pulmoner Adenokarsinom, Pulmoner Adenomatosis, Jaagsiekte	ÖnT, K	Solunum
785.	Pulmoner Emboli, Tromboz, Tromboemboli,	T	Solunum
786.	Pulmoner Hipertansiyon, Brisket Hastalığı	ÖnT, K	Solunum
787.	Pulmoner Stenoz	ÖnT	Dolaşım
788.	Pulmoner Yetmezlik	ÖnT	Solunum
789.	Purpura Hemorajika	T	Hematopoetik
790.	Pyoderma, Follikulitis, Furunkulozis, Selülitis, Dermatitis, Akne, İmpetigo, Bakteriyel Üreme	TT	Deri
791.	Pyometra	TT	Reproduktif
792.	Pyotoraks, Plöritis, Plöral Efüzyon, Empiyem, Mediastinal Apse	TT	Solunum
793.	Q Fever, Koksiellozis	TT, K	Multisistemik

794.	Rabdomiyolizis, Myopati	TT	Lokomotor
795.	Radial Sinir Parazisi, Paralizisi	TT	Sinir
796.	Raşitizm, Osteomalazi, Osteodistrofi	TT, K	Lokomotor
797.	Rektal, Anal Prolapsus, Eversiyon	TT	Sindirim
798.	Rektal, Kolorektal Divertikulum	TT	Sindirim
799.	Rektal, Rektovaginal, Perineal Yırtık, Rupture, Laserasyon, Perforasyon, Yabancı Cisim	TT	Sindirim
800.	Rekürrent Üveitis	T	Duyu
801.	Renal Tubuler Asidoz	T	Üriner
802.	Repeat Breeder	TT	Reproduktif
803.	Restriktif Kardiyomyopati	T	Dolaşım
804.	Retikuloperitonitis Travmatika, Rpt	TT, K	Sindirim
805.	Retina Dejenerasyon, Displazi, Atrofisi	T	Duyu
806.	Retina Dekolmanı, Retinopatiler	T	Duyu
807.	Rhodococcus, Prescottella equi Enfeksiyonu	TT, K	Multisistemik
808.	Rift Vadisi Humması	ÖnT, K	Multisistemik
809.	Riketsiyozis	T, K	Hematopoetik
810.	Rinitis	TT	Solunum
811.	Rotavirus İshali	TT, K	Sindirim
812.	Ruam, <i>Burkholderia mallei</i>	ÖnT, K	Multisistemik
813.	Rumen Kollapsı	T	Sindirim
814.	Rumen Timpanisi	TT, K	Sindirim
815.	Ruminal Asidozis	TT, K	Sindirim
816.	Safra Kanalı Obstrüksiyon, Atrezi, Agenez, Rupturu, Mukosel	T	Sindirim
817.	Sakin Kızgınlık, Östrus ve Ovulasyonun Belirlenememesi	TT	Reproduktif
818.	Sakroilyak, Lumbosakral Gerilme, Luksasyon, Subluksasyon, Kırık, Ayrılmalar	TT	Lokomotor
819.	Salmon Zehirlenmesi Hastalığı, <i>Neorickettsia helminthoeca</i>	ÖnT, K	Sindirim
820.	Salmonellozis	TT, K	Sindirim
821.	Sarı Yağ Hastalığı, Steatitis, Pannikülitis	TT	Deri
822.	Sarkoidozis, Sistemik Granulomatöz Hastalık	T	Deri
823.	Sarkoptik Uyuz	TT, K	Deri
824.	Sarkosistozis, Sarkosistis	T, K	Lokomotor
825.	Scottish Fold Kedilerin Osteokondrodizplazisi, Osteodistrofisi	T, K	Lokomotor
826.	Sebaseöz Adenitis	TT	Deri
827.	Sebaseöz Bez Tümörleri	TT	Deri
828.	Segmental İskemik Nekroz, Mezokolik Ruptur, Mesenterik Yırtık	A, ÖnT	Sindirim
829.	Sekonder Fotosensitizasyon	TT	Multisistemik
830.	Sekum Dilatasyon, İmpaksiyon, Ruptur, Perforasyon, Timpani, Deplasmanı	T	Sindirim
831.	Selenyum Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
832.	Sensorik Nöropati, Ganglioradikülönöritis	ÖnT	Sinir
833.	Serebral, Serebellar Patolojiler	T	Sinir
834.	Serebrospinal Nematodiyazisi, Verminöz, Paraziter Ensefalomyelitis, Ensefalitis, Myelitis	ÖnT, K	Sinir
835.	Serviks Spazmı, Ringwomb	TT	Reproduktif
836.	Serviks Travma, Laserasyon, Yırtık, Adezyonları	TT	Reproduktif
837.	Sesamoid Kırık, Fragmantasyon	TT	Lokomotor
838.	Sığır Çiçeği, Viral Papuler Dermatit	ÖnT, K	Deri
839.	Sığır Lökosit Adhezyon Eksikliği, Blad	ÖnT, K	Hematopoetik
840.	Sığır Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
841.	Sığırların Enfeksiyöz Keratokonjonktivitisi, <i>Moraxella bovis</i>	TT, K	Duyu
842.	Sığırların Herpesvirus-2 Enfeksiyonu, Herpes Mammillitis	ÖnT, K	Deri
843.	Sığırların Solunum Sistemi Hastalığı Kompleksi, Brd	TT, K	Solunum
844.	Sığırların Spongiform Ensefalopatisi, Bovine Spongiform Encephalopathy, BSE	ÖnT, K	Sinir

845.	Simbu Serogrubu Enfeksiyonları, Schmallenberg, Akabane, Aino, Shuni, Shamonda, Peaton Virus	ÖnT, K	Multisistemik
846.	Sindaktili	ÖnT	Lokomotor
847.	Sinir Kılıfı Tümörleri	T	Sinir
848.	Sinüzitis	TT	Solunum
849.	Sistemik Alg Enfeksiyonları	A, ÖnT	Multisistemik
850.	Sistitis, Pyelonephritis, Pyonefrozis, Böbrek Apseleri	TT	Üriner
851.	Sitoksozoonozis, <i>Cytauxzoon felis</i>	TT, K	Hematopoetik
852.	Sitomegalovirus Enfeksiyonu	TT, K	Solunum
853.	Sitruinemi	ÖnT, K	Multisistemik
854.	Siyanür, Sinayojenik Bitki Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Sinir
855.	Siyatik Sinir Parezis, Paralizisi	TT	Sinir
856.	Skapulohumeral, Skapular Kırık, Luksasyon, Subluksasyon	T	Lokomotor
857.	Skleromiksödem	ÖnT	Deri
858.	Skrapi	ÖnT	Sinir
859.	Soenurozis, Ekinokokkozis, Sistiserkozis, Sestodiazis, Hidatidozis	TT, K	Multisistemik
860.	Sol Atrioventriküler Kapak, Mitral Stenoz	ÖnT	Dolaşım
861.	Sol Atrioventriküler Kapak, Mitral Yetmezlik, Regürgitasyon, Displazi	Önt	Dolaşım
862.	Sol Ventriküler Obstrüksiyon, Aort, Subaortik, Subvalvular Stenoz	ÖnT	Dolaşım
863.	Solanum Zehirlenmesi	A, ÖnT	Multisistemik
864.	Sorgum, Sudan Otu Zehirlenmesi	A, ÖnT	Multisistemik
865.	Spastik Parezis	ÖnT	Sinir
866.	Spazmotik, İdiyopatik Kolik, Gaz Sancısı	A, ÖnT	Sindirim
867.	Sperm Granulomu, Spermatozel	T	Reproduktif
868.	Spinal, Perinöral, Vertebral, Meningeal, Araknoid, Subaraknoid, Kist, Psödokist, Divertikül	T	Sinir
869.	Spiroserkosis, Spirocerca Lupi	ÖnT	Multisistemik
870.	Splenitis, Dalak Enfeksiyonu, Apse, Splenomegali	T	Hematopoetik
871.	Spongiform Lökoensefalopati, Lökoensefalomyelopati	ÖnT	Sinir
872.	Sporotrikosis	TT	Deri
873.	Stafilokokal Dermatit, Follikülitis, Furunkülozis, Impetigo, Pyoderma	TT	Deri
874.	Stereotipik Davranış Bozuklukları	ÖnT	Davranış
875.	Steril Nötrofilik Dermatozis, Akut Eozinofilik Dermatit, Pyoderma Gangrenozum	TT	Deri
876.	Steril Pyogranüloamatöz Dermatit ve Pannikülitis	TT	Deri
877.	Steril Steroide Yanıt Veren Lenfadenitis	TT	Hematopoetik
878.	Striknin Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
879.	Strongyloidyazis, Strongyloides Stercoralis Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
880.	Strongyloidyazis, Strongylus Vulgaris Enfeksiyonu	TT, K	Sindirim
881.	Stump Pyometra, Granulom, Hematom	TT	Reproduktif
882.	Su Zehirlenmesi	ÖnT	Sinir
883.	Subakut Nekrotizan Ensefalopati, Poliensefalopati	ÖnT	Sinir
884.	Subkutanöz, Kutanöz Apse, Selülitis, Fistül, Yabancı Cisim	TT	Deri
885.	Sulu Kalp Hastalığı, <i>Ehrlichia ruminantium</i>	ÖnT, K	Hematopoetik
886.	Supraskapular Sinir Parezis, Paralizisi	T	Sinir
887.	Supravetriküler, Atrial Premature Atım	ÖnT	Dolaşım
888.	Supravetriküler, Atrial Taşikardi	T	Dolaşım
889.	Sülfür, Sülfat Zehirlenmesi	A, ÖnT	Multisistemik
890.	Süperfisyal Nekrotik Dermatit, Hepatokutanöz Sendrom	ÖnT	Deri
891.	Süspansör Ligament Desmitis, Desmopati	T	Lokomotor
892.	Şap Hastalığı	TT, K	Sindirim
893.	Şeyletieloz, Cheyletiella Akarları	TT	Deri
894.	Şilotoraks, Şiloabdomen	T	Multisistemik
895.	Şistozomiazis	ÖnT, K	Multisistemik

896.	Taban İncelme, Ülser, Travma, Hematom, Kanaması	TT, K	Lokomotor
897.	Taban Yastığı Hiperkeratozu	TT	Lokomotor
898.	Taban, Ayak, Ökçe, Tırnak, Travma, Kırık, Ülser, Apse, Granulom, Seroma, Yabancı Cisim, Tümörü	TT	Lokomotor
899.	Talyum Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
900.	Telaziazis	TT	Duyu
901.	Temizlik Maddesi Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sindirim
902.	Temporomadibular Eklem Dislokasyon, Luksasyon, Displazi, Malformasyon, Osteoartriti	T	Lokomotor
903.	Tendinitis, Tenosynovitis, Tendinopati, Tendon Laserasyon, Rupturu	TT	Lokomotor
904.	Tenya, Sestod Enfestasyonu	TT, K	Sindirim
905.	Ter Bezi Tümörleri	T	Deri
906.	Terleme Hastalığı, Hyalomma Toksikitesi	TT	Multisistemik
907.	Testiküler Dejenerasyon, Hipoplazi, Atrofi	T	Reproduktif
908.	Testis Tümör, kist, teratomu	T	Reproduktif
909.	Testis, Skrotum Travma, Hematom, Hematoseli	TT	Reproduktif
910.	Testis, Skrotum, Spermatik Kord Torsiyon, Tomboz, Hernisi	TT	Reproduktif
911.	Tetanoz, <i>Clostridium tetani</i>	T, A, K	Multisistemik
912.	Tetratoksin Zehirlenmesi	A, ÖnT	Multisistemik
913.	Theileriozis	TT, K	Multisistemik
914.	Tırnak Ayrılması Hastalığı	TT, K	Lokomotor
915.	Tiamin, B1 vitamini Eksikliği	TT	Sinir
916.	Tibial Sinir Parezis, Paralizisi	TT	Sinir
917.	Timoma, Timik Tümörler	T	Hematopoetik
918.	Tiroid Bezi Tümörleri	TT	Endokrin
919.	Toksoplazmozis	TT, K	Multisistemik
920.	Toynak Enfeksiyonları	T	Lokomotor
921.	Trakea, Bronşial Hava Yolu Stenoz, Hipoplazi, Displazi, Kollaps, Daralma, Nekroz, Ruptur Laserasyon, Travması	A, T	Solunum
922.	Trakeal, İntratrakeal Tümör, Granülom, Polip	T	Solunum
923.	Transmissible Gastroenteritis Virus Enfeksiyonu	ÖnT	Sindirim
924.	Trigeminal Nöronopati, Nöritis	ÖnT	Sinir
925.	Trikuriyazis	TT, K	Sindirim
926.	Triküspid, Yetmezlik, Regürgitasyon	ÖnT	Dolaşım
927.	Tripanozomiazis	ÖnT, K	Hematopoetik
928.	Trombopati	T	Hematopoetik
929.	Tularemisi	ÖnT, K	Hematopoetik
930.	Tuz Zehirlenmesi	TT, K	Multisistemik
931.	Tuz, Sodyum Klorit Eksikliği	TT, K	Multisistemik
932.	Tüberkülozis	T, K	Multisistemik
933.	Tükruk Bezi Patolojileri	TT	Sindirim
934.	Tyzzer Hastalığı, <i>Clostridium piliforme</i>	TT, K	Sindirim
935.	Umblikal Herni, Omfalosel	TT	Sindirim
936.	Uterus Prolapsus, Eversiyon, İnvaginasyonu	TT	Reproduktif
937.	Uterus Tembelliği, Atonisi	TT, K	Reproduktif
938.	Uterus Torsiyon, Ruptur, Perforasyon, Laserasyonu	TT	Reproduktif
939.	Uterus Tümörleri	ÖnT	Reproduktif
940.	Uygunsuz Eliminasyon, Defekasyon, Ürinyasyon, İdrar Püskürtme, İşaretleme	TT	Multisistemik
941.	Üçüncü Göz Kapağı Prolapses, Eversiyon, Hipertrofisi	T	Duyu
942.	Ülseratif Keratitis, Keratokonjonktivitis	TT	Duyu
943.	Ülseratif Meme Yangısı, Nekrotik Dermatitis, İntertrigo	TT	Reproduktif
944.	Ülseratif Vulvitis, Balanitis, Vulvovaginitis	TT, K	Reproduktif
945.	Ülseratis Keratitis, Keratokonjonktivitis	TT	Duyu
946.	Ülseratis Postitis, Vulvitis	TT, K	Reproduktif
947.	Üre Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik

948.	Üretritis, Üretra Stenoz, Spazm, Yabancı Cisim, Travma, Parazit, Daralmaları	T	Üriner
949.	Ürolitiazis, Nefrolitiazis, Üretral Kalkulus, Plak, Obstrüksiyon	TT	Üriner
950.	Ürtiker	TT	Deri
951.	Üveitis, Panüveitis, Endoftalmitis, Panoftalmitis	T	Duyu
952.	Üveodermatolojik Sendrom	ÖnT	Duyu, Deri
953.	Vagina, Vulva, Vestibulovagina Septum, Himen, Striktür, Bant, Stenoza	T	Reproduktif
954.	Vaginitis, Vulvitis, Pyovajina	TT	Reproduktif
955.	Vagus İndigesyonu	ÖnT	Sindirim
956.	Varikosel	T	Reproduktif
957.	Variköz Venler	T	Reproduktif
958.	Vebe, <i>Yersinia Pestis</i>	Önt, T, K	Multisistemik
959.	Vena Kava Trombozu	T	Dolaşım
960.	Venezüela At Ensefalomyelitisi	ÖnT, K	Sinir
961.	Venöz Tromboz, Tromboflebitis, Flebitis, Venöz Yaralanma	T	Dolaşım
962.	Ventriküler Premature Atım	ÖnT	Dolaşım
963.	Ventriküler Taşikardi, Fibrilasyon	ÖnT	Dolaşım
964.	Ventriküler, İnterventriküler Septal Defect, Vsd	ÖnT	Dolaşım
965.	Veratrum Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
966.	Vertebra, Medulla Spinaliste Tümör, Apse, Granulom, Yabancı Cisim, Diskospondilitis, empiyem	T	Lokomotor
967.	Vertebral Kırık, Dislokasyon, Medulla Spinalis Hematom, Yaralanması, Hematomyeli	T	Lokomotor
968.	Vertikal Tırnak Çatlakları	T	Lokomotor
969.	Vesikovaginal Reflü, Ürovajina, Ürometra	ÖnT	Reproduktif
970.	Veziküler Adenitis	T	Reproduktif
971.	Veziküler Eksantem	ÖnT	Multisistemik
972.	Veziküler Stomatitis	TT	Multisistemik
973.	Vibriozis, <i>Campylobacter fetus Subspecies venerealis</i>	TT, K	Reproduktif
974.	Viral Diyare-Mukozal Hastalık, VD-MD	ÖnT, K	Multisistemik
975.	Vitamin B12, Kobalamin Eksikliği	TT, K	Sinir
976.	Von Willebrand Hastalığı	ÖnT	Dolaşım
977.	Wesselsbron Hastalığı	ÖnT	Multisistemik
978.	Wobbler Sendromu	T	Sinir
979.	Yalancı Gebelik	TT	Reproduktif
980.	Yalancı Kuduz, Aujesky	ÖnT, K	Multisistemik
981.	Yangılı Bağırsak Hastalığı	TT	Sindirim
982.	Yanıklar, Termal Nekroz	A, TT	Deri
983.	Yapağı Çürüğü, Nekrotik Dermatitis	TT	Deri
984.	Yassı Hücreli Karsinom	TT	Deri
985.	Yatalak İnek Sendromu	TT, K	Multisistemik
986.	Yavru Zarlarının Hidropsu	TT	Reproduktif
987.	Yavrunun Prezantasyon, Pozisyon, Postür Bozuklukları	TT	Reproduktif
988.	Yem Akarları	TT	Deri
989.	Yersiniozis	TT	Multisistemik
990.	Yılan Sokması	A, ÖnT	Multisistemik
991.	Yıldırım, Elektrik Çarpması	A, ÖnT	Multisistemik
992.	Yırtıcı Hayvan Saldırıları, Isırıkları	TT, K	Multisistemik
993.	Yorgunluk	T, K	Lokomotor
994.	Yumuşak Damağın Dorsale Yer Değiştirmesi	T	Sindirim
995.	Yumuşak Doğum Yolunun Darlığı	T	Reproduktif
996.	Yumuşak Doku Tümörleri	T	Multisistemik
997.	Yüz Siniri Travma, Hasar, Parezis, Parelizisi	TT	Sinir
998.	Yüzeysel Benekli Keratitis	TT	Duyu
999.	Zakkum Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir

1000.	Zeranol Zehirlenmesi	ÖnT	Reproduktif
1001.	Zigomikozis, Mukormikozis, Fikomikozis	TT	Deri

Tablo 8. Kümes Hayvanları ve Kafes Kuşlarında Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Durumlar Listesi

	Çekirdek Hastalık ve Klinik Problem	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1.	Adenovirus Enfeksiyonları (Egg Drop Sendrom)	TT, K	Multisistemik
2.	Aflatoksikozis	TT	Solunum
3.	Ağır Metal Zehirlenmesi	ÖnT	Multisistemik
4.	Ağız ve Dil Yaralanma, Travma ve Enfeksiyonları	TT	Sindirim
5.	Akar Enfestasyonu	TT, K	Deri
6.	Apse, Selülit, Granulomatöz Hastalık, Bursitis	TT	Deri
7.	Askaridiosis	TT, K	Sindirim
8.	Aspergillozis	TT	Solunum
9.	Astrovirus, Avian Nefritis Virus 3	ÖnT, K	Üriner
10.	Ayak Parmağı Deformiteleri	TT	Lokomotor
11.	Bakır Zehirlenmesi	ÖnT, K	Multisistemik
12.	Baş Travmaları	TT	Duyu Sistemi
13.	Beyin Malfarmasyonları	T	Sinir
14.	Bıldırcın Bronşitisi	TT, K	Solunum
15.	Bit Enfestasyonu	TT, K	Deri
16.	Bitki Zehirlenmeleri	A	Multisistemik
17.	Bordetellozis	ÖnT, K	Solunum
18.	Bornavirus Enfeksiyonu	ÖnT	Multisistemik
19.	Botulizm	ÖnT, K	Sinir
20.	Dejeneratif Eklem Hastalıkları	TT	Lokomotor
21.	Demir Depolama Hastalığı, Hemokromatozis	ÖnT, K	Multisistemik
22.	Deri Yaralanmaları	TT	Deri
23.	Deri, Kas, İskelet Neoplazileri, Kemik Kistleri	TT	Multisistemik
24.	<i>Dermanyssus Gallinae</i>	TT, K	Deri
25.	Diskspanilitis	TT	Deri
26.	Donma	TT, K	Multisistemik
27.	Endoftalmis	TT	Duyu
28.	Enfeksiyöz Larengeitris	TT, K	Solunum
29.	Enfeksiyöz Bronşitis	ÖnT, K	Solunum
30.	Ensefalitis	TT	Sinir
31.	Erisipelas	TT, K	Kardiyovasküler
32.	Ethanol Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
33.	Etilen Glikol Zehirlenmesi	TT	Multisistemik
34.	Fallus Hastalıkları	TT	Reproduktif
35.	Fosfin, Çinko Fosfit Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
36.	Fotosensitizasyon	TT	Multisistemik
37.	Fungal Dermatit	TT	Deri
38.	Gaga Anomalileri	TT	Multisistemik
39.	Gaga ve Ağız Boşluğunun Travma ve Enfeksiyonları	TT	Multisistemik
40.	Gaga ve Tüy Hastalığı, Circovirus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
41.	Gangranöz Dermatit	TT	Deri
42.	Gastrointestinal Yabancı Cisimler	TT	Sindirim
43.	Giardiazis	TT, K	Sindirim
44.	Göz Kapağı ve Konjunktivanın Tümöral Hastalıkları	TT	Duyu
45.	Gumboro	TT, K	Multisistemik
46.	Gut	TT	Lokomotor
47.	Hemorajik Enteritis	ÖnT, K	Sindirim
48.	Hepatitis E Enfeksiyonları	ÖnT, K	Sindirim

49.	Herpesvirus Enfeksiyonu	ÖnT	Multisistemik
50.	Hindilerin <i>Mycoplasma Iowae</i> Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
51.	Hindilerin <i>Mycoplasma Meleagridis</i> Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
52.	Hipertermi	TT, K	Multisistemik
53.	Hipokalsemi, Hipomagnezemi	TT, K	Multisistemik
54.	Hipotermi	TT, K	Multisistemik
55.	Histomoniazis	ÖnT, K	Sindirim
56.	İç Organ Tümörleri	TT	Multisistemik
57.	İnfluenza A	TT, K	Solunum
58.	İnhalasyon Pnömonisi	A, TT	Solunum
59.	İntraokuler ve Okuler Neoplaziler	TT	Duyu
60.	İris Atrofisi	TT	Duyu
61.	İyonofor Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Multisistemik
62.	Kalp Yetmezliği, Cor Pulmonale, Endokarditis	TT	Kardiyovasküler
63.	Kandidiazis	TT	Sindirim
64.	Kanibalizm	TT	Sinir
65.	Kardiyak Hastalıklar	TT	Kardiyovasküler
66.	Katarakt	TT	Duyu
67.	Kemik, Eklem, Kas ve Ligamentlerin Ortopedik Sorunları	TT	Lokomotor
68.	Kene Enfestasyonu	TT, K	Deri
69.	Keratin Bozuklukları	TT	Deri
70.	Keratokonjunktivitis, Keratitis	TT	Duyu
71.	Klamidiyozis	ÖnT, K	Solunum
72.	Klostridial Hepatitis	ÖnT, K	Sindirim
73.	Koksidiozis	TT, K	Sindirim
74.	Koksiellozis	ÖnT, K	Multisistemik
75.	Kolibasillozis	TT, K	Sindirim
76.	Kondronekrozis, Osteomyelitis, Artritis, Poliartiritis	TT	Lokomotor
77.	Konjunktivitis	TT	Duyu
78.	Kontakt Dermatitisi	TT	Deri
79.	Koriza	TT, K	Solunum
80.	Korneal Ülser	TT	Duyu
81.	Kriptokokkozis	TT	Solunum
82.	Kriptosporidiozis	TT, K	Sindirim
83.	Listeriozis	TT, K	Sinir
84.	Marek Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
85.	Metapnömovirus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Solunum
86.	Muhabet Kuşlarının Polyomavirus Enfeksiyonu	ÖnT	Multisistemik
87.	Myazis	TT, K	Deri
88.	<i>Mycoplasma Gallisepticum</i> Enfeksiyonu	TT, K	Multisistemik
89.	Nematodiazis	TT	Sindirim
90.	Newcastle Hastalığı	TT, K	Multisistemik
91.	Nikotin ve Tütün Zehirlenmesi	A, ÖnT	Sinir
92.	Okratoksin Zehirlenmesi	A, ÖnT	Multisistemik
93.	Oküler, Korneal, Skleral, Optik Disk, Göz Kapağı Yaralanmaları	TT	Duyu
94.	Omfalitis	TT, K	Multisistemik
95.	Organik Klorlu Zehirlenmeleri	A, ÖnT	Multisistemik
96.	Organofosforlu ve Karbamat Zehirlenmeleri	A, ÖnT	Multisistemik
97.	<i>Ornithobacterium Rhinotracheale</i> Enfeksiyonu	TT, K	Solunum
98.	Osteomalazi	TT, K	Lokomotor
99.	Ovidukt İmpaksiyonu, Sıkışması	TT	Reprodüktif
100.	Ördek Hepatitis Virus Enfeksiyonu	ÖnT, K	Sindirim
101.	Özefagus Tıkanması	TT	Sindirim
102.	Papillomatozis	TT	Deri
103.	Paramiksovirus Tip 3	ÖnT	Solunum
104.	Pododermatitis	TT	Deri

105.	Prolapsus Kloaka	TT	Reprodüktif
106.	Renal Yetmezlik	TT	Üriner
107.	Reovirus Enfeksiyonları	ÖnT	Multisistemik
108.	Retiküloendoteliozis	ÖnT	Multisistemik
109.	<i>Riemerella Anatipestifer</i> Enfeksiyonu	ÖnT, K	Solunum
110.	Rodentisid Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
111.	Rotavirus Enfeksiyonları	TT, K	Sindirim
112.	Salmonellozis	TT, K	Sindirim
113.	Salpingitis	TT, K	Rekrodüktif
114.	Sarkosistozis	ÖnT, K	Multisistemik
115.	Singamus Trahea Enfeksiyonu	TT	Solunum
116.	Sinuzitis ve Nazal Tümörler	TT	Solunum
117.	Sirkovirus Enfeksiyonu	ÖnT	Multisistemik
118.	Stafilakokkal Enfeksiyonlar	TT	Multisistemik
119.	Şok	TT	Kardiyovasküler
120.	Taban Yastığı Nekrozu	TT	Lokomotor
121.	Tavuk Çiçeği	ÖnT, K	Deri
122.	Tavuk Enfeksiyöz Anemisi	ÖnT, K	Multisistemik
123.	Tavuk Kolerası	TT, K	Solunum
124.	Tavuk ve Hindilerin <i>Mycoplasma Synoviae</i> Enfeksiyonu	ÖnT, K	Lokomotor
125.	Tavukların Riboflavin Eksikliği	TT, K	Multisistemik
126.	Tekrarlayan Anormal Davranış Bozuklukları	TT	Sinir
127.	Thelaziasis, Oxysipurosis	TT	Duyu
128.	Tibial Diskondroplazi	TT	Lokomotor
129.	Trakeal Akarlar	TT	Solunum
130.	Trakeal Yaralanmaları	TT	Solunum
131.	Travma ve Isırık Yaraları	TT	Deri
132.	Trikomoniazis	TT, K	Sindirim
133.	Tüberkülozis	ÖnT, K	Multisistemik
134.	Tüy Yolma	TT	Deri
135.	Vitamin A Eksikliği	TT, K	Multisistemik
136.	Vitamin E, Selenyum Eksikliği	TT, K	Multisistemik
137.	White Chick Syndrome, Astrovirus	ÖnT, K	Üriner
138.	Yağlı Karaciğer ve Böbrek Sendromu	TT, K	Multisistemik
139.	Yaş İlişkili İnfertilite	T	Reprodüktif
140.	Yumurta Retensiyonu	TT	Reprodüktif

Tablo 9. Su Hayvanlarında Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Durumlar Listesi

	Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1.	Furunkulozis Gökkuşığı Alabalığı Yavru Sendromu	ÖnT, K	Deri-septisemik
2.	Bakteriyel Böbrek Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
3.	Bakteriyel Soğuk Su Hastalığı, Gökkuşığı Alabalığı Yavru Sendromu	ÖnT, K	Deri-sistemik
4.	Bakteriyel Solungaç Hastalığı	ÖnT, K	Solungaç
5.	Balıkların -Myxosporean Enfeksiyonlar (<i>Myxobolus cerebralis</i>)	ÖnT, K	Multisistemik
6.	Balıkların Arthropod Hastalıkları (Argulus, Ergasilus, Lernaea, Lernanthropus, Caligus)	ÖnT, K	Deri
7.	Balıkların Digenik Trematod Enfeksiyonları	ÖnT, K	Multisistemik
8.	Balıkların Mantar Enfeksiyonları (Fungal Solungaç Çürüğü Hastalığı)	ÖnT, K	Multisistemik
9.	Balıkların Mantar Enfeksiyonları (İhtiyosporidiasis)	ÖnT, K	Multisistemik
10.	Balıkların Mantar Enfeksiyonları (Saprolegniasis)	ÖnT, K	Deri- sindirim

11.	Balıkların Monogenik Trematod Enfeksiyonları (<i>Dactylogyrus, Gyrodactylus, Diplectanum</i>)	TT, K	Deri, yüzgeç, solungaç
12.	Balıkların Protozoal Hastalıkları (<i>Costia</i>)	ÖnT, K	Deri
13.	Balıkların Protozoal Hastalıkları (<i>Piscinoodinium, Amyloodinium</i>)	ÖnT, K	Multisistemik
14.	<i>Edwardsiella tarda</i> Enfeksiyonu, Edwardiolozis	ÖnT, K	Multisistemik
15.	Enfeksiyöz Hematopoetik Nekrozis (IHN)	ÖnT, K	Multisistemik
16.	Enfeksiyöz Pankreatik Nekrozis (IPN)	ÖnT, K	Multisistemik
17.	Enfeksiyöz Somon Anemisi	ÖnT, K	Multisistemik
18.	Epizootik Hematopoetik Nekrozis	ÖnT, K	Multisistemik
19.	Epizootik Ülseratif Sendrom	ÖnT, K	Deri
20.	Furunkulozis	ÖnT, K	Deri-septisemik
21.	Karides Sarıbaş Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
22.	Kerevit Vebası	ÖnT, K	Deri-Eklem
23.	Koi Herpes Virus Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
24.	Kolumnaris Enfeksiyonu	ÖnT, K	Deri-Sistemik
25.	Lenfokist hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
26.	Saprolegniasis	ÖnT, K	Deri-sindirim
27.	Sazanların Bahar Viremisi	ÖnT, K	Multisistemik
28.	Taura Sendromu	ÖnT, K	Multisistemik
29.	Tüberkülozis	ÖnT, K	Sistemik
30.	Ülser Hastalığı	ÖnT, K	Deri
31.	Vibriozis-Kızıl Hastalığı	ÖnT, K	Deri-sistemik
32.	Viral Hemorajik Septisemi	ÖnT, K	Sistemik
33.	Yersiniozis (Enterik Kızıl Ağız Hastalığı)	ÖnT, K	Multisistemik

Tablo 10. Bal Arılarında Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Durumlar Listesi

	Çekirdek hastalıklar/Klinik problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1.	Akut Arı Felci	ÖnT, K	Multisistemik
2.	Amerikan Yavru Çürüklüğü	ÖnT, K	Multisistemik
3.	Amoebiasis	ÖnT, K	Multisistemik
4.	Arı Septisemisi	ÖnT, K	Multisistemik
5.	Avrupa Yavru Çürüklüğü	ÖnT, K	Multisistemik
6.	<i>Braula coeca</i> Enfestasyonu	TT, K	Harici etki
7.	Deforme Kanat Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
8.	İsrail Akut Arı Felci	ÖnT, K	Multisistemik
9.	Kaşmir Arı Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
10.	Kireç Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
11.	Kronik Arı Felci	ÖnT, K	Multisistemik
12.	Küçük Kovan Kurdu	ÖnT, K	Harici etki
13.	Nosemosis	ÖnT, K	Multisistemik
14.	Petek güveleri	TT, K	Harici etki
15.	Siyah Kraliçe Hücre Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
16.	Taş Hastalığı	ÖnT, K	Multisistemik
17.	Trake Akarı	ÖnT, K	Solunum
18.	Tropilaelapsosis	ÖnT, K	Multisistemik
19.	Tulumsu Yavru Çürüklüğü	ÖnT, K	Multisistemik
20.	Varroosis	TT, K	Multisistemik

Tablo 11. Yaban Hayvanlarında Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Durumlar Listesi

	Çekirdek Hastalıklar ve Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi	Organ Sistemi
1.	Organik Klorlu Pestisit Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
2.	Adenovirus enfeksiyonları	ÖnT, K	Multisistemik
3.	Afrika At Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
4.	Anaplazmozis	TT, K	Multisistemik
5.	Antikoagulant, Rodentisit Zehirlenmesi	A, TT, K	Multisistemik
6.	Antraks	ÖnT, K	Multisistemik
7.	Aspergillozis	TT	Solunum
8.	Babesiozis	TT, K	Hematopoetik
9.	Beyin Apse Sendromu	ÖnT, K	Sinir
10.	Borreliozis, Lyme Hastalığı	TT, K	Multisistemik
11.	Botulismus	ÖnT, K	Multisistemik
12.	Brusellozis	TT, K	Multisistemik
13.	<i>Clostridium perfringens</i> Enfeksiyonları	TT, K	Sindirim
14.	Dermatofilozis	TT	Deri
15.	Distemper	TT, K	Multisistemik
16.	Doğu At Ensefalomyelitis Virus Enfeksiyonu, Madariaga Virus	ÖnT, K	Sinir
17.	Enfeksiyöz Bovine Rhinotracheitis, Ibr, Pustular Vulvovaginitis, Ipv	ÖnT, K	Multisistemik
18.	Epizootik Hemorajik Hastalık Virus Enfeksiyonu	A, K	Multisistemik
19.	Erizipeloid, Erysipelothrix Rhusiopathiae	T, K	Multisistemik
20.	Fasiolozis	TT, K	Sindirim
21.	Fibroma, Fibrosarkoma, Fibromatozis	T	Lokomotor
22.	Hantavirus enfeksiyonları	ÖnT, K	Multisistemik
23.	Herpes Mammillitis	ÖnT, K	Deri
24.	Histomoniazis	ÖnT, K	Sindirim
25.	Kanatlı Çiçeği	ÖnT, K	Multisistemik
26.	Kanatlı Kolerası	ÖnT, K	Multisistemik
27.	Klamdiyozis	ÖnT, K	Solunum
28.	Klasik Domuz Vebası, Pestivirus C Enfeksiyonu	ÖnT, K	Multisistemik
29.	Kronik zayıflama hastalığı	ÖnT, K	Sinir
30.	Kuduz	ÖnT, K	Sinir
31.	Kurşun Zehirlenmesi	A, ÖnT, K	Sinir
32.	Kuş Gribi	ÖnT, K	Multisistemik
33.	Küçük Ruminant Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
34.	Leptospirozis	TT, K	Multisistemik
35.	Listeriozis	TT, K	Multisistemik
36.	Malignant Kataral Fever	TT, K	Multisistemik
37.	Malnutrisyon, Açlık, Negative Enerji Dengesi	TT	Multisistemik
38.	Mikoplazmozis	T, K	Multisistemik
39.	Myiazis	TT, K	Multisistemik
40.	Newcastle Hastalığı	TT, K	Multisistemik
41.	Orf, Ektima Kontagiozum, Kontagiyöz Püstüler Dermatitis	TT, K	Deri
42.	Organik Klorlu Pestisit Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
43.	Organofosfat, Karbamat Zehirlenmeleri	A, ÖnT, K	Multisistemik
44.	Ördek enteritis virus enfeksiyonu	ÖnT, K	Sindirim
45.	Ördek Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
46.	Parvoviral Enteritis	TT, K	Multisistemik
47.	Q Fever, Koksiellozis	TT, K	Multisistemik
48.	Rift Vadisi Humması	ÖnT, K	Multisistemik
49.	Ruminal Asidozis	TT, K	Sindirim

50.	Salmonellozis	TT, K	Sindirim
51.	Sarkosistozis, Sarkosistis	T, K	Lokomotor
52.	Sığır Vebası	ÖnT, K	Multisistemik
53.	Soenurozis, Ekinokokkozis, Sistiserkozis, Sestodiazis, Hidatidozis	TT, K	Multisistemik
54.	Şap Hastalığı	TT, K	Sindirim
55.	Toksoplazmozis	TT, K	Multisistemik
56.	Trikomoniazis	TT, K	Sindirim
57.	Trişinelozis	T, K	Multisistemik
58.	Tularemi	ÖnT, K	Hematopoetik
59.	Tüberkülozis	ÖnT, K	Multisistemik
60.	Tyzzer Hastalığı, <i>Clostridium piliforme</i>	TT, K	Sindirim
61.	Uyuz	TT, K	Deri
62.	Venezüela At Ensefalomyelitisi	ÖnT, K	Sinir
63.	Veziküler Stomatitis	TT	Multisistemik
64.	Yalancı Kuduz, Aujesky	ÖnT, K	Multisistemik

6.4. Semptom/Durumlar ile Çekirdek Hastalıklar Eşleştirme Tablosu

Semptomlar ve durumlar ile çekirdek hastalıklar ve klinik problemler eşleştirilirken şu noktalar dikkate alınmıştır:

- Eşleştirme bir hastalığın / klinik problemin daha çok hangi ana semptomla / durumla veteriner hekime geldiği düşünülerek; hastalığın ilk evresinde görülen ana semptom (lar) dikkate alınarak yapılmıştır. Bu sırada şu sorular yöneltilmiştir:

- Hastalık genellikle hangi iki-üç ana semptomla gelir?
- Semptomun değerlendirilmesi sonucunda tanıda, ayırıcı tanıda ilk elden akla gelen 3-4 hastalık hangisidir?
- Daha çok hangi semptom (lar) ile hastalıktan şüphelenilir?
- Semptomun görülmesi durumunda ayırıcı tanıda mutlaka düşünülmesi gereken hastalıklar hangisi (leri) dir?
- Yine kronik hastalıklarda hastanın izlemi sırasında, hastalık seyrinde, zaman içinde ortaya çıkan semptomlar düşünülerek eşleştirme yapılmıştır.

Bu listeleme, ayırıcı tanıda düşünülebilecek tüm hastalıkları sıralamak değil, daha çok ana semptomu olan hastalıkları ve klinik problemleri sıralamaktır. Aşağıda sıralanan bu eşleştirmeler, veteriner hekimlik alanında ulusal ve kurumsal ölçekte yapılan eğitim süreçlerinde kişi ve kurumlara çok önemli yönlendirmeler sunabilecek niteliktedir. Örneğin;

- Veteriner fakültelerinin eğitim programlarını geliştirme sırasında eğitim içeriklerini oluşturulmasında ve konu ağırlıklarının belirlenmesinde, anabilim dalları ve öğretim üyeleri ders ve sınav içeriklerini oluştururken bu eşleştirme tablosunu esas almaları önemlidir.

- Öğrenme düzeyleri ile bu eşleştirme tabloları, öğrencilere kendi çalışmalarını planlama aşamasında rehberlik edecektir.
- Yine bu tablo, çeşitli kurum ve kuruluşların (YÖK, ÖSYM, Veteriner hekimlikle ilgili dernekler) Veteriner hekimlik eğitimi ile ilgili ulusal ölçekli planlama ve uygulamalarında esas dayanaklardan birisi olacaktır.

Bir veteriner fakültesi hangi eğitim sistemini benimserse benimsesin, eğitim programlarını aşırı bilgi yükü (içerik) ile boğmamaları için, programlarını geliştirme sürecinde, kalkış noktaları yeterliklerle birlikte bu eşleştirme tablosu olmalıdır. Bu durum özellikle olgu / problem üzerinden gerçekleştirilen öğrenme ve değerlendirme etkinliklerinin belirlenmesi ve düzenlenmesi için çok daha önemlidir.

Bu eşleştirmeler kullanılarak;

- Veteriner fakülteleri probleme dayalı öğrenme oturumlarını, olgu tartışmalarını, yapılandırılmış hastabaşı pratik eğitimlerini söz konu semptom / durum için daha çok hangi hastalıklar üzerinden planlayacaklarına karar verebilirler.
- Gerek veteriner fakültelerinde yapılan sınavlarda gerekse mesleki merkezi yeterlik sınavlarında merkezler, olgular/ durumlar üzerinden yaptıkları değerlendirmeleri, söz konusu semptom / durum için daha çok hangi hastalıklar üzerinden planlayacaklarını ve sınavın içeriğinin ve düzeyinin ne olacağını belirleyebilirler.

Evcil memeli hayvanlarda semptom/durumlar ve çekirdek hastalıklar eşleştirmeleri; lokomotor sistem, sindirim sistemi, solunum sistemi, üriner sistem, reproduktif sistem, kardiyovasküler sistem, sinir sistemi, oftalmolojik sistem, kulak ile ilgili, deri ile ilgili, ağrı ile ilgili ve generalize Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalıklar listeleri olmak üzere toplam 12 farklı Tablo (Tablo 12-23) halinde ve ayrıca, kümes hayvanları ve kafes kuşları, su hayvanları, bal arıları ve yabani hayvanlar için de semptom/durumlar ve çekirdek hastalıklar eşleştirme listeleri 4 farklı Tablo (Tablo 24-27) halinde olmak üzere EK-1'de sunulmuştur.

6.5. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi

Veteriner hekimlik uygulamaları listesi, diğer üç ana bileşenle (yeterlikler, semptomlar / durumlar, çekirdek hastalıklar / klinik problemler) birlikte ülkemizde veteriner hekimlik eğitimi uygulamalarının dört ana dayanağından birisidir. Veteriner fakültelerinde yürütülen eğitim sırasında verilen teorik, uygulama, klinik eğitimleri ve intörn rotasyonu içerikleri bu liste kullanılarak oluşturulur.

Tanım ve Kapsam

Veteriner fakültesinden mezun olan hekimin yapması ve yönetmesi gereken temel veteriner hekimlik uygulamalarını içerir. Aşağıda Ulusal ÇEP Veteriner Hekimlik Uygulamaları, altı altı başlık altında gruplandırılarak sıralanmış ve düzeylendirilmiştir:

1. Profesyonel Uygulamalar
2. Hayvanların Muayenesi
3. Klinik ve Postmortem Tanı
4. Bakım ve Tedavi
5. Hayvan Yetiştiriciliği, Besleme ve Refahı ile Koruyucu Hekimlik Uygulamaları
6. Gıda Hijyeni, Teknolojisi ve Veteriner Halk Sağlığı Uygulamaları

Veteriner Hekimlik Uygulamalarında Öğrenme Düzeyleri

Veteriner fakültesinden mezun olan hekimin, temel hekimlik uygulamaları sırasında sergilemesi gereken performansın **asgari düzeyini** belirtir. Asgari düzey her bir uygulama için ayrı ayrı belirlenir. Fakülteler uyguladıkları eğitim süresi içinde, her bir öğrencinin söz konusu hekimlik uygulamasını belirlenen asgari düzeyde yapabilir duruma gelmesini sağlar. Veteriner hekimlik uygulamaları öğrenme düzeyleri tanım ve açıklamaları Tablo 28’de, Veteriner hekimlik uygulamaları listesi ve öğrenim düzeyleri Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 28. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyleri Tanım ve Açıklamaları

Öğrenme Düzeyi	Açıklama
1	Uygulamayı bilir
2	Uygulamayı bilir ve sonuçlarını hasta sahiplerine ve/veya ilgililere açıklar*
3	Uygulamayı bilir ve yapar**
4	Uygulamayı mutlaka bilir ve ustaca*** yapar**

*Ön değerlendirmeyi/değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta sahiplerini/toplumu bilgilendirir.

Bu düzeyde bir eğitim için, her öğrenci gerçek ortamda eğitici eşliğinde bu etkinliği doğru olarak **en az bir kez yapmış olmalıdır.

*** Bir kişinin bir işi en az zaman ve en az enerji harcayarak doğru biçimde yapabilmesidir.

Tablo 29. Veteriner Hekimlik Uygulamaları Listesi ve Öğrenim Düzeyleri

Sıra No	Mesleki Uygulamalar	Öğrenme Düzeyi
1.	PROFESYONEL UYGULAMALAR	

A-	İletişim	
1.	Hayvan sahipleri, diğer veteriner hekim ve/veya meslek mensupları ile mesleki konularda yazılı ve sözlü iletişim kurma	4
2.	Hasta kayıt ve raporları, tavsiye mektupları, yasal ibraz, sigorta raporları gibi resmi yazıları yazma	3
3.	Uygun bilişim teknolojilerini kullanarak verileri kayıt altına alma	4
4.	Teşhis ve tedavi süreçlerine ilişkin hasta sahiplerinden yazılı ve sözlü onam alma	4
B.	Etik/Yasal Uygulama	
1.	Ahlaki ve etik değerler ile uyumlu tutum ve davranış sergileme	4
2.	Hayvan refahı, ihbarı zorunlu ve zoonotik hastalıklar, reçete yazımı gibi profesyonel uygulamalarda mevzuata uyma	4
C.	Yaşam boyu öğrenme	
1.	Meslek hayatı boyunca, kendi kendine öğrenme, öğrendiklerini hayata geçirme ve bilgiyi paylaşma	3
2.	Bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmeleri takip etme, uygulama ve mesleki yeterliliği geliştirme	3
3.	Mesleki uygulamalarda gerektiğinde yardım, tavsiye ve destek alma/verme	4
D.	Veteriner Hekimlik Saha Uygulamaları Yönetimi	
1.	Mesleki uygulamalarda gerekli iş güvenliği ve biyogüvenlik tedbirlerini alma	4
2.	Hayvan barınma, nakil ve kesimlerinde hayvan refahına uygun koşulları sağlama	4
3.	Uygun antiseptik ve dezenfektanları seçme, etkili ve uygun çözeltilerini hesaplama ve hazırlama	4
4.	Tehlikeli olan ve olmayan atıkların güvenli ve doğru bir şekilde toplanması ve uzaklaştırılmasını sağlama	4
5.	Ani kaza ve yaralanma durumlarında gerekli uygulamaları yapma/tedbirleri alma	4
6.	Saha koşullarında cerrahi uygulamalar, tedavi, hospitalizasyon ve ötanazi gibi hekimlik uygulamaları için güvenli çalışma ortamı oluşturma	3
2.	HAYVANLARIN MUAYENESİ	
A.	Zapturapt	
1.	Muayene için hayvanlara nasıl yaklaşılacağını bilme	4
2.	Hayvanların zapturaptı için uygun teknikleri ve aletleri (Travay, padan, sıkıştırma kafesleri, yular, tasma, ağız maskesi, gem vb) kullanma ve gerekli tedbirleri alma	4
B.	Anamnez Alma / Bilgi Toplama	
1.	Uygun sorularla anamnez alma	4
2.	Gerekli durumlarda konsültasyona başvurma	3
3.	Vaka detaylarını özetleyip kayıt altına alma, muayene formu doldurma, zehirlenme vakalarında incelemelerde bulunma ve bilgi toplama	4
C.	Genel Muayene	
1.	Acil vaka ve öncelikleri değerlendirme	4
2.	Genel davranış durumunu değerlendirme	4
3.	Klinik belirtileri tanıma	4
4.	Sıcaklık, nabız ve solunum gibi vital ölçümleri alma, vücut kondüsyon skorunu (VKS) değerlendirme	4
5.	İhbarı zorunlu ve tazminatlı hastalıkları tanıma, gerekli tedbirleri alma ve yasal süreci başlatma	3
D.	Sistemik Muayene	

1.	Lenf sistemi muayenesi yapma (Periferal lenf yumrularının palpasyonu)	4
2.	Oftalmik muayene yapma <ul style="list-style-type: none"> • Genel oftalmik muayene • Dolaylı ve direkt oftalmoskopi • Schirmer gözyaşı testi • Göz içi basıncı ölçme 	3
3.	Genel işitme muayenesi yapma ve otoskop kullanma	3
4.	Kardiyovasküler sistem muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Kalbin oskültasyonu • Torasik duvar palpasyon ve perküsyonu • Arteriel nabız palpasyonu • Mukoza rengini ve kapiller dolum süresini (CRT) değerlendirme 	4
5.	Kas ve iskelet sisteminin muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Yürüyüş muayenesi • Kemik, kas ve tendonpalpasyonu • Eklem muayenesi 	4
6.	Sinir sistemi muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Genel sinir sistemi muayenesi • Kranial sinir muayenesi • Spinal refleks muayenesi 	3
7.	Solunum sistemi muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Solunum hareketlerinin gözlenmesi • Torasik duvarın palpasyon ve perküsyonu • Akciğer oskültasyonu 	4
8.	Sindirim sistemi muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Ağız boşluğu ve diş muayenesi • Abdominalpalpasyon • Rektal muayene • Gastro-intestinal sistem oskültasyonu • Oro/Nazogastrik sonda uygulaması 	3-4
9.	Ürogenital sistem ve meme muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Rektal ve ultrasonografik muayene • Erkek üreme organlarının morfolojik ve fonksiyonel muayeneleri • Vajina, serviks, uterus ve ovaryumun muayenesi • Gebelik ve doğum süreçlerinin takibi • Postpartum sürecin takibi • Meme palpasyonu 	4
10.	Atlarda ayak muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Nal sökmek • Atlarda uygun nal çeşidinin önerilmesi • Tırnak muayenesi ve kesme • Tanı amaçlı lokal anestezi • Tırnak testlerini uygulama • Ayak bakımı ve ayak banyosu prosedürü 	3

11.	Sığırlarda ayak muayenesi <ul style="list-style-type: none"> • Ayak muayene protokolü (Ayak duvarı ve tabanın muayenesi, topallık değerlendirmesi) • Ayak bakımı ve ayak banyosu prosedürü • Tırnak muayenesi ve kesme 	3
12.	Deri muayenesi	4
3.	KLİNİK TANI	
A.	Tanı için örnek alma	
1.	Uygun bir örnekleme stratejisi tasarlama ve uygulama (bireysel ve sürü)	3
2.	Hastada hangi laboratuvar analizlerinin yapılması/istenmesi gerektiğine karar verme	4
2.	Türlere göre uygun bölgeden kan örneği alma (juguler, sefalik, safena, kulak, kuyruk ve meme veni)	4
3.	Uygun tekniklerle idrar örneği alma (sistosentez, idrar kateteri ile, ürinasyon esnasında ve manuel mesane masajı ile)	4
4.	Uygun tekniklerle deri örneği alma <ul style="list-style-type: none"> • Deri kazıma • Pire dışkısı için ıslak kağıt testi • Bant şeritler • MacKenzie Fırçası • Smear • Kulak svabları • Kıl/tüy yolumu • Eksizyon ve biyopsi 	4
5.	Uygun tekniklerle tanı amaçlı doku ve sıvı örnekleri alma <ul style="list-style-type: none"> • Şüpheli kitlelerden biyopsi materyali alma (3) • Vajinal svap (4) • Mikrobiyolojik analizler için svap (4) • Abdominosentez/torakosentez (3) • Dışkı örneği alma (4) • Süt örneği alma (4) • Sperma örneği alma (boğa, teke, koç) (3) • Karkas ve organlardan örnek alma (4) • Zehirlenmelerde klinik materyal, gıda, yem ve su numunesi alma (4) 	3-4
6.	Toplanan örnekleri güvenli ve doğru bir şekilde etiketleme ve nakletme	4
B.	Laboratuvar ekipman kullanımı ve standart testleri uygulama	
1.	Mikroskop, mikropipet, pH metre, hassas terazi gibi temel laboratuvar aletlerini kullanma	4
2.	Kan örneğinde rutin hematolojik ve biyokimyasal test sonuçlarını yorumlama	4
3.	Rumen sıvısı alma ve değerlendirme (koku, renk, pH, dansite, protozoa sayısı, identifikasyonu vb.)	4
4.	Deri örneklerinde mikroskopik (ektoparazit, dermatofit, bakteri) inceleme	4
5.	Bakteriyolojik ve mikolojik incelemeler için preparat hazırlama, boyama ve inceleme	4
6.	Antibiyotik duyarlılık testi yapma ve sonuçları yorumlama	2
7.	Süt örneklerinde California Mastitis Testi (CMT)	4
8.	Kedi ve köpeklerde vajinal sitoloji yapma	4

9.	Mikroskopik sperma analizleri (konsantrasyon, motilite, anomali, ölü canlı, kitle hareketi)	2
C.	Diagnostik görüntüleme ekipmanlarını kullanma	
1.	Radyografik prosedürler sırasında güvenlik önlemlerini alma	4
2.	Radyografi için hayvanı uygun bir şekilde konumlandırma	4
3.	Radyografi görüntüleme ekipmanı kullanma	4
4.	Uygun direkt ve kontrast radyografik teknikler ile kontrast madde seçme, kullanma ve yönetme	3
5.	Radyografi hatalarını tanımlama ve uygun önlemler alma	4
6.	Ultrasonografi için hasta hazırlama,	4
7.	Ultrasonografi cihazı kullanma ve yorumlama	2
8.	EKG cihazını kullanma ve yorumlama	2
E	Tanı koyma ve tedavi sürecini yönetme	
1.	Klinik belirtilere ve analiz sonuçlarına göre tanı koyma ve hayvan sahibinin tercih ve ekonomik durumunu da dikkate alarak uygun bir tedavi uygulama	4
2.	Gerektiğinde hastaları uygun birimlere sevk etme	4
3.	Hayvan davranışlarını bağlı klinik semptomları bilme	2
F.	Postmortem muayene yapma	
1.	Nekropsi için uygun ortam hazırlama, biyogüvenlik koşullarını sağlama	4
2.	Nekropsi yapma; doku ve organlarda anormal değişiklikleri tanıma, numune alma ve ilgili laboratuvarlara gönderme	4
3.	Nekropsi ortamının, alet ve ekipmanların temizlik ve dezenfeksiyonu nekropsi materyalinin uygun şekilde bertaraf edilmesi	4
4.	Nekropsi bulgularını raporlama	4
4.	BAKIM VE TEDAVİ	
A.	Acil Durumlar	
1.	Acil durumlarda hayvanlar için ilk yardım prosedürlerini uygulama	4
2.	Yaşamı tehdit eden, yaygın durumları tanıma ve uygun tedavi başlatma <ul style="list-style-type: none"> • Şok • Akut travma • Donma • Yanık • Boğulma • Yaralanma • Kanama • Oftalmik acil durumlar • Obstetrik acil durumlar • Vajina/uterusprolapsusu • Akut toksikmastitis • Atlarda kolik • Sığırlar ve atlarda timpani • Köpeklerde gastrikdilatasyon • Zehirlenmeler 	3-4
3.	Acil durum prosedürlerini uygulama <ul style="list-style-type: none"> • Temel kardiyopulmonerserebralresüsitasyon, • Oksijen desteği • Parenteral sıvı tedavisi • Kedi ve köpeklerde abdominosentez ve torakosentez • Köpekte orogastrik tüp uygulaması • Sığırlarda torakarizasyon • Atlarda nazogastrik sonda 	4

	• Yeni doğanlarda resüsitasyon	
B	İlaç ve Sıvı Tedavisi	
1.	İlaçların uygun yollarla uygulanması • Oral • Lokal • Subkutan • İntramuskuler • İntravenöz • İntraperitoneal • İntravaginal • İntramamal • İntrauterin • Rektal • Epidural • İntraartiküler(2)	2-4
2.	Bireysel durumları gözeterek ilaç seçme • İlaç etkileşimleri ve ilaç yan etkilerini değerlendirme • İlaçları uygun yol ile uygun doz, sıklık ve sürede verme	4
3.	İlaçların temini, bulundurulması, muhafazası, kullanımı ve imhasında mevzuata uyma	4
4.	İlaç ve kalıntıların; hayvan, insan ve çevre sağlığı üzerindeki istenmeyen etkilerini bilme ve koruyucu önlemler alma • Hayvansal gıdalar için ilaçların vücuttan atılım sürelerini dikkate alma	4
5.	Etiket dışı ilaç kullanımını mevzuata uygun olarak yapma	4
6.	Sıvı tedavisi uygulama • Uygun sıvıyı, uygulama yolunu ve uygulanacak miktarı belirleme • Sıvı tedavi ekipmanı hazırlama ve kullanma • Türe göre uygun damarlara kateter uygulama • Alternatif sıvı uygulama yollarını kullanma (2) • Sıvı tedavisi alan hastanın takibi	2-4
C.	Anestezi	
1.	Hayvanı anesteziye hazırlama • Anestezi öncesi hastayı değerlendirme • İlaç seçme ve hazırlama	3
2.	İnhalasyon anestezisi ve monitorizasyon cihazını hazırlama ve kullanma	2
3.	Anestezi uygulama • Premedikasyon uygulama (4) • Anestezik ilaç uygulama (4) • Endotrakeal entübasyon uygulama (3) • Gaz akış oranlarını hesaplama (3)	3-4
4.	Anestezi esnasında hastanın gözlenmesi • Vücut sıcaklığı, kalp atış hızı, merkezi ve periferik nabız, solunum hız ve derinliğini kontrol etme • Nabız oksimetresi, EKG bulguları, solunum monitörlerini değerlendirme • Anestezinin derinliğini değerlendirme • Anestezideki hayvanın genel durumunu koruma	4
5.	Lokal Anestezi Uygulaması • Lokal infiltrasyon (4) • Topikal uygulamalar (3) • Çiftlik hayvanlarında kastrasyon ve boynuz kesimi için sinir blokajı (2) • Atlarda lokal cerrahi için sinir blokajı (2)	2-4

	<ul style="list-style-type: none"> • Sığırlarda tırnak hastalıklarında lokal blokaj uygulaması (2) • Laparoskopik operasyonlar için epidural anestezi uygulaması (2) 	
6.	Anestezi sürecinde ortaya çıkan komplikasyon ve acil durumları yönetme	4
D.	Cerrahi	
1.	Ameliyat için hazırlık <ul style="list-style-type: none"> • Cerrahi alet ve ekipmanları hazırlayıp sterilize etme • Elleri / kolları uygun şekilde yıkama • Uygun önlük ve eldiven giyme • Operasyon bölgesini hazırlama • Hastayı konumlandırma 	4
2.	Cerrahi teknikleri uygulama <ul style="list-style-type: none"> • Yara debridasyonu (nekroze alanları ve yabancı cisimleri uzaklaştırma) • Apse drenajı yapma • Deri kesiti yapma • Cerrahi dren yerleştirme • Yüzeysel kanama durumunda hemostaz yapma, • Koterizasyon yapma • Kulaktaki yabancı cismi çıkarma 	4
3.	Dokuları birleştirip dikme <ul style="list-style-type: none"> • Uygun dikiş materyallerini seçme ve kullanma • Basit kesitli deri dikişleri uygulama • Yatay ve dikey dikişleri uygulama • Boşluklu organ dikişi uygulama (Schmiden ve Lembert) 	4
4.	Cerrahi uygulamalar <ul style="list-style-type: none"> • Yüzeysel dokulardan insizyonel /eksizyonel biyopsi yapma (2) • Kedi ve köpekte ovariohisterektomi uygulama (3) • At, çiftlik hayvanı, köpek ve kedide kastrasyon yapma (2) • Uygun şartlarda externalsplint ve alçı kullanma (3) • Kırıklarda temel tedavi prensipleri (kırık yerini belirleme, tespitini yapma, temel tedavi prosedürlerini uygulama) (2) • Ruminantlarda temel tırnak operasyonları (beyaz çizgi, tırnak ülseri, ökçe ezikleri) (2) • Kedi ve köpeklere laparotomi uygulamaları (2) • Ruminantlardarumenetomi yapma (3) • Ruminant, at, kedi ve köpekte sezeryan yapma (3) • Çiftlik hayvanlarında vajinal prolapsus tedavisi (2) • Köpek, kedi, çiftlik hayvanlarında umbilikalherni operasyonu (2) 	2-3
5.	Diş bakımı ve tedavisi <ul style="list-style-type: none"> • Diş ekipmanlarını hazırlama ve kullanma • Diş tedavisi için hastayı hazırlama ve konumlandırma • At, kedi ve köpekte diş bakımı yapma 	2
6.	Cerrahi sonrası bakım sürecini yönetme <ul style="list-style-type: none"> • İyileşme sürecinin takibi, bakım ve beslenme tavsiyeleri • Egzersiz ve rehabilitasyon uygulamaları 	4
E	Bakım	
1.	Bandaj uygulama	4
2.	Pansuman ve dren uygulama	4
3.	Türlere uygun bakım yapma <ul style="list-style-type: none"> • Kulak temizleme • Tırnak bakımı • Gaga düzeltme (egzotik kuşlar) 	4

	• Dış parazitlerden arındırma	
4.	Yardımla besleme • Evcil pet ve çiftlik hayvanlarında nazogastrik besleme tüpü yerleştirme • Yeni doğanlarda orogastrik besleme tüpü yerleştirme	2
5.	Fizyoterapi uygulamaları (Masaj, petrisaj, pasif hareket, hidroterapi, sıcak ve soğuk uygulama)	2
F.	Ötenazi	
1	Klinik faktörleri ve etik değerleri gözeterek ötenazinin gerekliliğine karar verme	4
2.	Uygun ötenazi teknik ve ekipmanlarını seçme ve uygulama	2
3.	Kadavranın uygun şekilde imhası	4
G.	Diğer Tanı ve Tedavi Uygulamaları	
1.	Arı hastalıklarının teşhisi • Arı hastalıklarında genel muayene • Teşhis için örnek toplama ve laboratuvarlara gönderme • Hastalıkların teşhisini koyma ve tedaviyi planlama	2
2	Balık hastalıklarının teşhisi • Teşhis için örnek toplama ve laboratuvarlara gönderme • Hastalıkların teşhisini koyma ve tedaviyi planlama	2
5.	HAYVAN YETİŞTİRİCİLİĞİ, BESLEME VE REFAHI	
1.	Türleri ve ırkları tanıma ve özelliklerine uygun yetiştiricilik koşullarını (aydınlatma, havalandırma, altlık kontrolü vb) sağlama	4
2.	Hayvansal üretimde planlama	2
3.	Sürü yönetiminde kayıt sistemleri oluşturma ve kayıtları analiz etme	2
4.	Yetiştiricilikte teknik işleri (kırkım, numaralama, banyo, tırnak kesimi vb) yapma/takip etme	3
5.	Tip puantaj yapma	3
6.	Atlarda yürüyüş kusurlarını belirleme	1
7.	Ruminant ve atlarda yaş tayini yapma	3
8.	Canlı hayvan ve karkas değerlendirme	3
9.	Çiftlik hayvanlarında verimleri takip etme/ optimum şekilde sürdürülmesini sağlama	3
10.	Yumurta iç/dış kalitesini değerlendirme	2
11.	Kuluçkahane yönetme	2
12.	Yapağı/ tiftik kalitesini değerlendirme	1
13.	Yeni doğan bakımı yapma/ takip etme	3
14.	Ruminantlarda süttten kesime kadar olan bakım prosedürünü uygulama	3
15.	Ruminantlarda süttten kesim prosedürünü uygulama	3
16.	Tür ve ırklara göre büyüme takibi yapma/ büyüme performansını değerlendirme	2
17.	Sürüde seleksiyon ve ayıklama yapma	2
18.	Sağım sistemlerini kullanma	2
19.	İyi yetiştiricilik uygulamaları ve hayvan refahına ilişkin konularda hayvan sahipleriyle birlikte çalışma ve tavsiyelerde bulunma	3
20.	Hayvan nakillerinin hayvan refahına uygun şekilde yapılmasını sağlama	3
21.	Koruyucu hekimlik uygulamaları kapsamında türlere uygun koruma prosedürlerini uygulama	4

22.	Yem ve yem katkı maddelerini maddelerini tanıma	3
23.	Yemlerin besin madde bileşimlerini bilme ve analiz sonuçlarını yorumlama	3
24.	Hayvan türlerine ve fizyolojik durumlarına uygun rasyon ve besleme programları hazırlama ve uygulama	4
25.	Hayvancılık işletmelerinde ekonomik analiz yapma, hayvan yetiştiriciliğinin üretim ekonomisi kurallarını uygulama, hayvan hastalıklarının kontrol ve tedavisinde ekonomik optimum düzeyi belirleme	2
26.	Beslenme hastalıklarını tanıma ve bu hastalıklardan korunmayı bilme	3
27.	Türlere göre süt verimini izleme	4
28.	Farklı tür ve ırklardaki kalıtsal bozuklukları engelleme	4
29.	Hayvanlardaki bireysel özellikleri tespit etme ve uygun damızlığı seçme	4
30.	Sağımhane yönetimi ve süt üretim koşullarını bilme	4
6.	GIDA HİJYENİ, TEKNOLOJİSİ, VETERİNER ve HALK SAĞLIĞI UYGULAMALARI	
1	Gıda zincirinde; • Uygun koşullarda numune alma, saklama ve gönderme • Gıdalarda mikrobiyolojik muayeneye katılma • Mikrobiyolojik sonuçları değerlendirme	3
2	Gıdalarda bozulma ve kaliteyi tespit etme ve ilgili mevzuata göre karar verme • Et ve et ürünlerinin muayenesi • Süt ve süt ürünlerinin muayenesi • Su hayvanlarının muayenesi • Yumurta muayenesi • Bal muayenesi • Konserve muayenesi • Su güvenliği ve kalitesini değerlendirme	4
3	Gıdalardaki temel biyolojik tehlikeleri bilme, önleyici tedbirler alma ve gıda üreticilerine tavsiyede bulunma	3
4	Gıdaların veteriner ilaç kalıntılarıyla ve diğer kimyasal tehlikelerle kontaminasyonunun önlenmesinde gerekli tedbirleri alma ve diğer meslek gruplarıyla iş birliği yapma	3
5	Çeşitli gıda muhafaza ve işleme teknolojilerinde gıda güvenliği risklerini tespit etme, risk-azaltıcı tedbirleri alma	3
6	Hayvan refahı koşulları da dahil olmak üzere kesim öncesi ve sonrası et kalite ve güvenliğine etki eden koşul ve uygulamaları doğru bir şekilde tespit etme, değerlendirme, tedbirler alma ve tavsiyelerde bulunma	4
7	Antemortem muayene yapma • Nakil, kayıt ve kesim için gerekli belgeleri inceleme • Hayvan sağlığı ve refahı, hayvan hareketleri ve ihbari zorunlu hastalıklara ilişkin mevzuatı bilme • Kesimi yasak hastalık ve durumları belirleme • Hayvanın kesime uygun olup olmadığına karar verme	4
8	Kesimin uygun tekniklerle ve hijyenik koşullar altında yapılmasını sağlama	4
9	Postmortem muayene yapma • Sistemik et muayenesi yapma • Kayıt tutma ve gerektiğinde örnek alıp gönderme • Muayene bulguları ışığında yasal hükümler kapsamında karar verme.	4
10	Kesimhanelerin, hayvansal gıda işletmelerinin, gıda çalışanlarının ve gıda	4

	üretim süreçlerinin hijyenik statüsünü değerlendirme	
11	Gıda analizleri yapma	2
12	Gıda işletmelerinde gıdaların kalite ve güvenliğini etkileyen durumları tespit etme	3
13	Gıda zincirinin çeşitli noktalarında GMP/GHP ve HACCP 'e dayanan bir gıda güvenliği sistemi dizayn etme ve uygulamaya koyma	3
14	Temel et ve süt ürünleri üretim teknolojilerini bilme, uygulama, denetleme	3
15	Et ve süt üretim işletmelerinde temizlik ve dezenfeksiyon programı oluşturma ve uygulama	4
16	Ulusal ve uluslararası canlı hayvan ve hayvansal gıda ticaretinde belgelendirme ve sertifikasyon süreçlerini bilme	1
17	Veteriner halk sağlığına ilişkin; epidemiyoloji, sınır bölgelerinde önem arzeden epizootik hastalıklar, zoonoz ve gıda kaynaklı hastalıklar, yeni ve tekrarlayan hastalıklar ve gıda hijyeni ve teknolojisine ilişkin temel konuları bilme	3

7. VETERİNER FAKÜLTELERİNİN EĞİTİM İÇERİĞİNİN OLUŞTURULMASI

Veteriner hekimlik eğitiminde, daha önce VUÇEP içerisinde, mezun yeterlikleri kapsamında belirtilmiş olan tüm içerikler göz önüne alınmalıdır. Eğitim içeriğinin etkin ve kapsayıcı bir şekilde oluşturulabilmesi, sonrasında düzenli bir şekilde iyileştirilmesi- geliştirilmesi faaliyetlerinde bu içeriklerin tamamının dikkate alınması, kapsayıcı olunması büyük önem taşımaktadır.

Eğitimin Temel Bileşenleri

1. Veteriner hekimlik bilgisi ve uygulanması

Çekirdek hastalıklar ve durumların yanı sıra koruyucu hekimlik ve tüm bu bileşenlerin uygulamaları konusunda tanımlanmış olan yeterliklerin kazandırılmasına yönelik bir müfredat oluşturulmalıdır.

2. Mesleki beceriler ve uygulanması

Veteriner hekimlik uygulamaları ve her türlü mesleki girişimler için gerekli mesleki becerilere yönelik olarak; öğrenme düzeyleri dikkate alınarak müfredat oluşturulmalıdır. VUÇEP'te tanımları ve sınırları net bir şekilde belirtilen düzeyde eğitimin verilebilmesi için tüm eğitim kaynakları yeterli olacak şekilde düzenlenmelidir.

3. Bilgi ve becerinin uygulanması sürecinin profesyonel tutum ve davranışlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi

Veteriner hekimlerin mesleklerini profesyonel bir şekilde icra etmeleri için teknik bilgi ve beceri ile donanmalarının yanı sıra; olmazsa olmaz bir bileşen olarak hekimliğin gerektirdiği tutumlar ile etik davranışları göstermeleri, bu konuda eğitim almaları önemlidir. Bunlara ek

olarak; veteriner hekimlerin VUÇEP ile belirlenmiş olan yeterlik düzeyinde mezun oldukları mutlaka doğrulanmalıdır. Bu nedenle tüm veteriner fakülteleri program çıktılarında, mesleki bilgi ve becerilerin yanı sıra mezun yeterliklerini içeren temel bir eğitim programını tanımlamalı ve bu konulardaki yeterliklerini uygun ölçme değerlendirme yöntemleriyle değerlendirdikten sonra mezun etmelidirler.

8. VETERİNER HEKİMLİK EĞİTİMİNDE SOSYAL-BEŞERİ, TEMEL, KLİNİK ÖNCESİ, KLİNİK, ZOOTEKNİ VE HAYVAN BESLEME, GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ BİLİMLERİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Hayvan sağlığı ve refahının korunması ve sağlanması, güvenilir hayvansal gıda üretimini gerçekleştirme, çevre kirliliğini önleme gibi halk sağlığı alanında önemli hizmetleri yürütmekle yükümlü veteriner hekimler, gıda hijyeni ve teknolojisi, epidemiyoloji, veteriner ilaçları ve aşılarda başta olmak üzere, biyolojik maddelerin kullanımı, kontrolü gibi hayati öneme sahip hizmetleri başarıyla yürütmektedirler.

Bununla beraber, değişen ve gelişen dünyada, veteriner hekimlik mesleğinin vizyonu da değişmiştir. Antimikrobiyal direnç, klonlama, genetiği değiştirilmiş organizmalar, kültür balıkçılığı, hayvan refahı, yaban hayatı gibi alanlar veteriner hekimlik açısından ön plana çıkmıştır. Eğitim kurumları, meslek örgütleri ve veteriner hekimler, değişmekte olan bu rol modeli çerçevesinde kendilerini yenilemeli; stratejilerini ve çalışmalarını oluşan yeni durumlara göre yapılandırmalıdır. Veteriner bilimlerinde ve hayvansal üretim modellerinde ekonomik ve sosyal alanlarda meydana gelen değişimler, veteriner hekimlerin mesleki rollerini yeniden tanımlamalarını ve mesleki bilgi ve becerilerini yeniden inşa etmelerini gerektirmektedir.

Veteriner hizmetlerinde son 15-20 yıldır yaşanan dünya ile bütünleşme çabaları, ev ve süs hayvanları klinisyenliği alanında gözlemlenen olağanüstü gelişmeler, mesleki imajı geniş ve etkili çevreler nezdinde önemli noktalara getirmiştir. Toplumun hayvanlara daha fazla değer vermesi ile başlayan süreçte, veteriner hekimlik daha yüksek bir sosyal statüye ulaştığı gibi verilen hizmetlerin de ekonomik değeri artmıştır. Bununla beraber Türkiye’de gelişme ve dönüşüm tam gerçekleştirilememiş, son yıllarda toplumda gittikçe daha çok filizlenen “*çevre bilinci, hayvan refahı ve hayvan hakları*” gibi evrensel konularda hakkı olan liderlik rolünü veteriner hekimlik mesleği ve üyeleri yeteri kadar üstlenememiştir. Yaşanan gelişmelere paralel olarak gelecekte veteriner hekimlik mesleğinde biyoteknoloji, biyomühendislik, biyosensörler, epidemiyoloji, ekonomi, sosyoloji, bilgi yönetimi, risk değerlendirmesi, toplumsal politikalar,

hukuki kavramlar ve diğer tıbbi, biyolojik ve sosyal bilim dallarına veteriner hekimler tarafından daha fazla ihtiyaç duyulacağı da önemli bir gerçekliktir.

Veteriner Hekimliği Eğitiminde Sosyal ve Beşeri Bilimlerin Yeri ve Önemi

Her ne kadar veteriner hekimlik eğitimi mesleğine yukarıda belirtilen temel, klinik öncesi, klinik, zootekni ve hayvan besleme, gıda hijyeni ve teknolojisi bölümleri temel teşkil etse de eğitimin içinde sosyal ve beşeri bilimlerden yararlanılması; veteriner hekimlik sadece sağlık ve fen bilimleri ile sınırlı bir meslek haline getirilmemesi için, 5 yıllık eğitim sürecinde öğrencilere sosyal, beşeri ve eğitim bilimine ait konuların verilmesi ve ilgili becerilerin kazandırılması önem arz etmektedir. Veteriner hekimler görev ve sorumluluklarının fazlalığı, kamu ve özel sektörde çalışma alanlarının genişliği nedeniyle toplumun her kesiminden birey ve toplumla, pek çok kamu ve özel kuruluşla yakın ilişki içinde olmak durumundadırlar. Bu nedenle öğrencilerin eğitimleri boyunca hayvan sahipleri, meslektaşları ve diğer meslek mensupları ve toplumla iletişim kurabilme, kişisel tutum ve davranışlarında profesyonel, ahlaki ve etik kurallara uygun davranma becerilerini kazanması gerekmektedir. Bu becerilerin kazanılması için sosyal ve beşeri bilimlerin eğitimin içinde önemli bir yerinin olması beklenir. Bu kapsamda öğrencilere psikoloji, sosyoloji, mesleki iletişim, etik, deontoloji ve mevzuat gibi konuların teorik ve özellikle de pratik uygulamalarla verilmesi büyük önem taşımaktadır. Sosyal ve beşeri bilimlerin yukarıda belirtilen kazanımları sağlaması için, bu alanla ilgili temel derslerin verilmesi yanında, eğitim programında bu içeriklerin entegre bir şekilde (yatay ve dikey entegrasyon) ve mantık çerçevesinde temel, klinik öncesi, klinik, zootekni ve hayvan besleme, gıda hijyeni ve teknolojisi bölümleriyle ilişkilendirilerek sunulması, yani sosyal ve beşeri bilim konularının diğer bölüm konuları içine yedirilerek verilmesi büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak veteriner hekimlik eğitiminde, temel alan konularının kendi başlarına, izole ve parçalı bir şekilde verilmesi yerine, konuların kendi aralarında entegre (yatay ve dikey entegrasyon) bir şekilde verilmesi, eğitimin sosyal ve beşeri bilimlerle de desteklenmesi yaklaşımının olması gerekmektedir. Bu şekilde verilen bir eğitim bilgi ve kazanımların derinlikli bir şekilde öğrenilmesi, bunların etkin bir şekilde kullanılması ve farklı alanlara transfer edebilmesi, problem çözme becerisinin sağlanmasını da beraberinde getirecektir. Belirtilen eğitim modeli/yaklaşımı Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi ve Mezun Yeterliliklerinde belirtilen bilgi ve kazanımların elde edilmesini de sağlayacaktır.

Veteriner Hekimlik Eğitiminde Temel Bilimlerin Yeri ve Önemi

Sağlık eğitiminde temel bilimlerin, sebep sonuç ilişkisi kurma ve karar verme becerilerinin geliştirilmesi, uygulamaların kanıta dayalı ve eleştirel analizle yapılması (kanıta dayalı tıp), eğitim süreçlerinin analizi ve geliştirilmesine yönelik rolleri bulunmaktadır. Veteriner hekimlik kapsamında verilen temel bilim dersleri (medikal fizik, medikal kimya, medikal biyoloji, veteriner hekimliği tarihi, mesleki etik ve deontoloji, veteriner hekimliği mevzuatı, mesleki iletişim, veteriner hekimliği eğitimi kapsamında genetik biyoistatistik, hayvan türlerinin anatomisi, histoloji ve embriyoloji, fizyoloji, biyokimya vb) öğrencileri klinik öncesi bilimler, klinik bilimler, zootekni ve hayvan besleme, gıda hijyeni ve teknolojisi bölüm derslerine hazırlamaları yanında, insan ve memeli hayvanların biyolojilerini tanıma, bilimsel bir altyapı oluşturma, bilim geleneğinin yerleşmesini sağlama, mesleklerini bilimsel esaslara göre yapma, uygulamalarını eleştirel analiz yaparak ve bunların bilgi, değer ve teknik boyutu üzerinde karşılaştırmalı düşünme ve karar verme yeteneği geliştirme; sağlık, yönetim ve diğer mesleki süreçlerin analizi ve geliştirilmesi; tüm mesleki süreçlerin insani ve etik değerler doğrultusunda yapılması gibi önemli kazanımlar edinmelerini sağlamaktadır. Eğitimde temel bilim konuları ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılmasında bu alanlarla ilgili konuların erken dönemde (1-4 yarıyıl) verilmesi ve bu konuların klinik öncesi, klinik, zootekni ve hayvan besleme, gıda hijyeni ve teknolojisi bölümlerindeki bilgi ve kazanımlarla ilişkilendirilerek, entegre bir şekilde verilmesi gerekmektedir.

Veteriner Hekimlik Eğitiminde Klinik Öncesi Bilimlerin Yeri ve Önemi

Veteriner hekimlik eğitiminde klinik öncesi bilimler kapsamında verilen dersler (mikrobiyoloji, parazitoloji, viroloji, immünoloji, epidemiyoloji, farmakoloji ve toksikoloji, patoloji vb) de özellikle klinik bilim derslerinin iyi kavranmasını sağlamanın yanı sıra hastalıkların teşhisi ve tedavilerinin bilimsel esaslara göre yapılmasına temel teşkil etmekte, hastalıklardan korunma, zoonozlarla mücadele, çevre sağlığının korunması ve sonuç olarak insan sağlığının korunmasına yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılmasını sağlamakta, öğrencilerin bilimsel altyapılarının daha da gelişmesine önemli katkılar vermektedir. Bu alanlarla ilgili konuların orta dönemde (5. – 7. yarıyıl) verilmesi ve konuların da klinik, zootekni ve hayvan besleme, gıda hijyeni ve teknolojisi bölümlerindeki bilgi ve kazanımlarla ilişkilendirilerek, entegre bir şekilde verilmesi gerekmektedir.

Veteriner Hekimlik Eğitiminde Klinik Bilimlerin Yeri ve Önemi

Veteriner hekimlik eğitimin önemli bir kısmını kapsayan klinik bilimler derslerinde (iç hastalıkları, cerrahi, anestezi, doğum-jinekoloji, dölerme ve suni tohumlama, radyodiagnostik vb) temel ve klinik öncesi bilim derslerinde kazanılan temel bilgi ve becerilere ek olarak evcil hayvanların hastalıklarının teşhis, tedavi ve prognozlarına yönelik kapsamlı bilgiler verilmekte, pratik ve diyagnostik uygulamalar ile klinik beceriler kazandırılmaktadır. Bu alanlarla ilgili konuların eğitimin son üçte birlik kısmında (7.-10. yarıyıl) verilmesi beklenmektedir.

Veteriner Hekimlik Eğitiminde Zootekni ve Hayvan Besleme Bilimlerinin Yeri ve Önemi

Zootekni ve hayvan besleme bölüm dersleri (zootekni, hayvan davranışları, hayvancılık işletme ekonomisi, hayvan sağlığı ekonomisi, hayvan refahı, hayvan ıslahı, hayvan besleme, yem ve yem katkı maddeleri, zehirli bitkiler, koruyucu hekimlik, sürü sağlığı yönetimi vb) hayvan sağlığının korunması ve sağlıklı hayvansal gıdalar üretilmesinde uygun bakım ve besleme koşullarının temel rol oynadığı gerçeğinden hareketle öğrencilere pet hayvanları, çiftlik hayvanları ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği ve beslenmesi alanlarında temel bilgileri kazandırması bakımından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, çiftlik hayvanları ve kanatlı hayvan yetiştiriciliğinde ekonomik kaynakların doğru kullanımı ve hayvan hastalıklarından kaynaklanan ekonomik kaybın azaltılması noktasında öğrencilerin yeterli bilgiyle donatılması elzemdir

Veteriner Hekimlik Eğitiminde Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Bilimlerinin Yeri ve Önemi

Veteriner hekimlik mesleğinin önemli görev ve sorumluluklarından biri de sağlıklı hayvansal gıdaların çiftlikten sofraya tüm üretim süreçlerinin kontrolü ile halk sağlığının korunmasıdır. Bu kapsamda verilen konularla (et hijyeni, muayenesi ve teknolojisi, süt hijyeni ve teknolojisi, gıda hijyeni ve teknolojisi, halk sağlığı) öğrencilerin ilgili alanlarda bilgilerini pekiştirmeleri sağlanmaktadır. Dolayısıyla insan tüketimine sunulan hayvansal gıdalara ve/veya bileşiminde hayvansal ürün bulunan gıdalara ilişkin yeterli hijyen ve teknoloji bilgisine sahip olmaları beklenmektedir.

9. VUÇEP NASIL KULLANILMALI

Veteriner Hekimlik eğitiminde mesleki yeterlilikleri ve yetkinlikleri sağlayacak bir eğitim sisteminin veteriner fakültelerinde uygulanması, veteriner hekimlik hizmetlerinin ulusal ve uluslararası standartlar çerçevesinde verilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Hayvansal

üretimin ülkelerin ekonomisinde ve uluslararası ticarete önemli bir değer olması, ülkemizde eğitim alan veteriner hekimlerin sadece ülkemizde değil uluslararası sistemlerde de geçerli diplomaya sahip olabilmesi için öncelikli olarak temel mesleki yeterliklere sahip veteriner hekimlerin yetiştirilmesi kaçınılmaz bir gereksinimdir. Bu amaçla VEDEK, OIE, EAEVE standartları göz önüne alınarak hazırlanan VUÇEP, veteriner fakültelerinin kuruluş, öğrenci alma, eğitim-öğretim müfredatlarının hazırlanması süreçleri ve mesleğin icrası aşamalarında yol gösterici olacaktır. Aşağıda bahsi geçen paydaşların hazırlanan bu çekirdek eğitim programı esaslarını göz önünde bulundurarak veteriner hekimlik eğitimi, mesleğin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için çaba sarf etmeleri beklenmektedir.

Öğrenciler

- Veteriner hekimlik eğitiminde mesleki yeterliliklerini tanıma, eğitim sürecinde bireysel ve mesleki gelişimlerini izleme, planlama ve değerlendirme sürecinde,
- Teorik ve uygulamalı derslerde,
- Staj uygulamalarında,
- Proje hazırlamada,
- Fakültede yapılan eğitim etkinliklerine ve sınavlara hazırlanmada, bireysel çalışmaları planlamada,
- Veteriner hekimlikte uzmanlık sınavına yönelik çalışmaları planlamada.
- Mezuniyet sonrası hayat boyu öğrenme

Anabilim Dalları ve Eğiticiler

- Alanlarıyla ilgili programların hazırlanması sırasında kullanma,
- Yürüttükleri teorik ve uygulamalı derslerin amaç ve öğrenim hedeflerini, içeriklerini ve yöntemlerini belirleme, planlama, geliştirme,
- Sınavları, sınav içeriğini belirleme, soru / değerlendirme türlerine karar verme ve soruları hazırlama.

Veteriner Hekimliği Fakülteleri

- VUÇEP temel alınarak fakülte ÇEP hazırlanması aşamasında,
- Veteriner temel bilimler, veteriner klinik öncesi bilimleri, veteriner klinik bilimleri, veteriner zootekni ve hayvan besleme, veteriner gıda hijyeni ve teknolojisi bölümleri eğitim programlarının hazırlanması,

- Eğitim süreci ve sonuçlarının değerlendirilmesi,
- Öğretim üyelerine yönelik eğitimcilerin eğitimi ve gelişimi programlarının planlanması, geliştirilmesi ve uygulanması,
- Fakülte ölçeğinde eğitimle ilgili stratejik planlamaların ve hedeflerin belirlenmesi, eğitim / klinik altyapılarının ve insan gücünün planlanması, öğrenci ve eğitici sayılarının, niteliklerinin planlanması,
- Veteriner fakültelerinin kalite kontrol (QC) ve kalite güvence (QA) çalışmalarında.

İlgili Dernekler ve Meslek Örgütleri ile Diğer Sivil Toplum Kuruluşları

- Alana özel yeterlikler ve öğrenim çıktılarının değerlendirilmesinde,
- Eğitim içeriklerinin belirlenmesinde,
- Öğrenme ve değerlendirme yöntemlerinin önerilmesinde,
- Dernek ve kuruluşların kendi bünyelerinde planladıkları ve yürüttükleri belirli bir temaya odaklanan programların geliştirilmesinde,
- Veteriner fakültelerinin ulusal ve uluslararası akreditasyonuna yönelik süreçlerinde.

ÖSYM

- Veteriner Hekimlikte Uzmanlık Sınavının (VUS) kapsamının, içeriğinin ve soruların seçiminde ve hazırlanmasında,
- VUS'un iyileştirilmesi süreçlerinde,
- Ulusal ölçekli yeni yeterlik sınavlarının planlanması ve geliştirilmesi sürecinde.

Yükseköğretim Kurulu

- Mezuniyet öncesi veteriner hekimlik eğitime yönelik tüm süreçlerin ulusal ölçekte planlanması, iyileştirilmesi, yeniden yapılandırılması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde,
- Mezuniyet öncesi veteriner hekimlik eğitime yönelik politikaların oluşturulması, yeni veteriner fakültelerinin açılması, veteriner fakültelerine alınacak öğrenci sayısı ve niteliklerinin belirlenmesinde.

10. EĞİTİM YÖNTEMLERİ

Ülkemizde veteriner hekimliği eğitime yönelik temel standartlar VUÇEP-2021 ile belirlenmiştir. Veteriner fakültesinden mezun olan bir hekimin; bilgiye ulaşma ve yönetme,

öğrenme ve tanı-teşhis-tedavi, bakım süreçlerinde bilgi ve sağlık teknolojilerini kullanma, bilimsel yaklaşım sergileme, hekimlik süreçlerini kanıta dayalı olarak yürütme, bilimsel ilke, yöntem ve becerileri kullanarak alanıyla ilgili kanıtları değerlendirme; araştırma planlama ve yürütme, toplumun sağlık göstergelerine yönelik veri toplama, toplanmış veriyi yorumlama ve hizmet sunumunda kullanma yeterliklerine de sahip olması gerekir.

Mezuniyet Öncesi Veteriner Hekimliği Eğitiminin Ana İçerikleri

Veteriner fakültelerinde, belirlenen yeterliklere sahip hekimlerin yetişebilmesi için, eğitim programlarını geliştirirken eğitim içeriğini aşağıda sıralanan ana alanları kapsayacak şekilde belirlemeleri ve entegre bir şekilde düzenlemeleri önemlidir.

a) Hekimlik uygulamalarına, mesleki becerilere yönelik eğitim içeriği:

Fakülteler bu eğitim içeriğini, VUÇEP-209'a göre hazırlayacakları ve ÇEP çerçevesinde belirlenen “temel hekimlik uygulamalarını ve “öğrenme düzeylerini” dikkate alarak oluştururlar.

b) Hekimlik alanına temel bilgileri ve buna yönelik eğitim içeriği:

Genel olarak veteriner hekimlik eğitiminin bilimsel temelleri ve bilgi içerikleri şu beş başlık altında toplanır. Fakültelerin geliştirdikleri eğitim programlarının bu beş alanın tümünü kapsamaması gerekir:

Gıda hijyeni ve teknolojisi bölümünün amaç ve tanımları aşağıdaki gibidir.

- Hayvansal gıdaların, çiftlikten sofraya tüm aşamalarda kaliteli ve güvenli olarak üretilmesi ve tüketiciye ulaştırılması konusunda gerekli eğitimin verilmesinde ve araştırmaların yapılmasında etkin bir rol oynamak,
- Et ve süt ürünlerinde mikrobiyal kontaminasyon kaynaklarının incelenmesi, farklı gıdalarda üretim aşamalarında mikroorganizmaların izolasyonlarını yapmak,
- Et, süt ürünleri ve kanatlı etlerinde insan sağlığı için potansiyel bir tehlike oluşturan patojen mikroorganizmaların aranması, gıdaların fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve organoleptik kalitesini incelemek,
- Süt ve et ürünleri üretim teknolojileri geliştirmek ve kalitelerini iyileştirmek.

Klinik Bilimler bölümünün amaç ve tanımları aşağıdaki gibidir.

- Hayvan sahiplerinden anamnez alınması, hastalığa ilişkin bilgi ve verilerin saklanması, gerek duyulduğunda meslektaşlar ile değerlendirilmesi, hasta sahipleri ile etkili iletişim kurulmasına yönelik bilgi sahibi olmak
- Küçük ve büyük hayvan cerrahisi, anestezi ve diagnostik görüntüleme alanlarında klinik eğitim vermek,
- Evcil hayvanlarda genital organların muayeneleri yanında, fertilitate ve gebelik ile ilgili sorunların tanısı ve tedavileri gerçekleştirmek,
- Büyükbaş (at, sığır), küçükbaş (koyun, keçi) ve pet (kedi, köpek) hayvanlarında deri, dolaşım, lenfatik, solunum, sindirim, sinir sistemleri vb ile ilgili hastalıkların teşhis ve tedavisini yapmak,
- Hayvanlara koruyucu aşıları uygulamak,
- Hayvanlarda androlojik muayene, genital organların muayenesi, sperma muayenesi, suni tohumlama ve infertilite ile ilgili sorunların tanı ve tedavilerini gerçekleştirmek,
- Dondurulmuş spermaların muayenesi yapmak.

Klinik Öncesi Bilimler bölümünün temel amaç ve tanımları aşağıdaki gibidir.

- Balık ve arı hastalıklarının teşhisi ve tedavisini yapmak, yeni ilaç ve ilaç uygulama yöntemleri belirlemek, geliştirmek ve değerlendirmek,
- Hayvan ve halk sağlığı açısından önemli parazitlerin identifikasyonu gerçekleştirmek,
- Hastalık modeli üzerinde nekropsi tekniklerinden de destek alarak makroskopik ve patomorfolojik yaklaşımla çalışma ve sonuçları, virus izolasyonu, identifikasyon ve karakterizasyonu, patogenez ve immün yanıtların ölçülmesini sağlamak.

Temel Bilimler bölümünün amaç ve tanımları aşağıdaki gibidir.

- Veteriner hekimliği tarihini ve meslek etiği kurallarını değerlendirmek,
- Hayvan türlerinin anatomisini karşılaştırmalı olarak bilmek,
- Organların fonksiyonları ve fizyolojisi, hücre, doku, organ ve sistemlerin gelişimi, yapısı, görevleri, işleyişi bilmek,
- Hücre, doku, organ ve sistemlerin embriyonal gelişimlerini ve histolojik yapılarını bilmek,

- Hücre ve organizmanın hangi kimyasal reaksiyon prensibine göre kurulduğunu, hücre ve organizmanın yapı taşlarını, metabolik olayların normal ve anormal işleyiş mekanizmalarını bilmek,
- Evcil hayvanlarda görülen davranışları ve bunların fizyolojisini, evcil hayvanlara yaklaşma yöntemlerini bilmek.

Zootekni ve Hayvan Besleme bölümünün amaç ve tanımları aşağıdaki gibidir.

- Hayvan tür ve ırklarını bilmek.
- Yetiştiricilikte bölgelere göre en uygun ırk seçimini yapabilmek.
- Türe özgü en uygun barınak ve koşulları bilmek.
- Yaş tayini ve pratik yetiştiricilik uygulamalarını yapabilmek.
- Hayvan refahı kurallarını uygulamak.
- Sürü yönetimi ve sağlığı konularını bilmek.
- Yetiştirme hastalıklarını bilmek.
- Hayvan refahı konularıyla mesleğe ait bilinç, araştırma ve yayın etiği konusunda bilgi oluşturmak.
- Gen kaynaklarının korunmasını bilmek.
- Yem bitkileri ile hayvansal-bitkisel yem ham maddeleri ve yemleri değerlendirebilmek
- Hayvan türlerinin besin madde ihtiyaçlarını belirlemek.
- Sağlıklı hayvan besleme programını bilmek.
- Beslemeye bağlı problemleri ve hastalıkları bilmek ve çözümlenmek.
- Hayvan türlerine ve ihtiyaçlarına göre rasyon ve besleme programı hazırlamak.
- Çevreye duyarlı olarak hayvan yetiştiriciliğinin nasıl yapılacağını bilmek.
- Organik hayvan yetiştiriciliğinin nasıl yapılacağını bilmek.
- Kanıta dayalı uygulamalar yapabilmek
- Hayvan yetiştiriciliği ve üretiminde hayvancılık ekonomisi kurallarını uygulayabilmek.
- Hayvan hastalıklarının kontrol ve tedavisinde hayvan sağlığı ekonomisi ilkelerine uygun kararlar almak.

Yukarıda belirtildiği gibi sağlık süreçleri ve veteriner hekimlik uygulamalarına esas teşkil eden temel bilimler ve klinik bilimlerin yanı sıra sosyal ve beşeri bilimlerdir. Veteriner hekimliğin, sadece teknik anlamda ele alınan ve yaşanan bir meslek haline gelmemesi için, ilk üç yılda daha fazla olmak üzere beş yıllık veteriner hekimliği eğitiminin tüm yıllarında, mesleki konuların

yanı sıra sosyal ve beşeri bilimlere de yer verilmesi önemlidir. Veteriner fakültelerinin en temel amacı, hayvan hastalıklarını tedavi eden, hayvan ve insan sağlığını koruyan, hayvanların üretilmesi, uygun şartlarda bakımı ve beslenmesini temin eden, hayvansal gıdaların uygun şartlarda üretim kontrolünü “bilen” (temel mesleki bilgiler ve kanıta dayalı uygulamalar), “yapan” (hekimlik uygulamaları), deneyimlediği sağlık süreçleri / klinik süreçler üzerinde eleştirel bir şekilde düşünen (reflektif düşünme ve uygulama), sürekli bireysel ve mesleki gelişim ile hekimlik ve sağlık süreçlerini gelişmeler doğrultusunda daima yenileyen mezunlar yetiştirmektir.

Bu doğrultuda aşağıdaki şekilde önerilen eğitim modeli belirlenmiştir:

Yatay ve dikey koridorlarla belirtilen eğitim modeli, kanıta dayalı uygulamalar yapan ve günceli takip edebilen, günümüz dünyasına uygun bir eğitim sürecinin göstergesi olacaktır.

Veteriner hekimlik eğitimi; bilgi kazanımı – kullanımı ile tutum ve beceri alanlarındaki bileşenleri içerir. Şekilde özetlenen alanlarda görüldüğü gibi farklı düzeylerde kazanımların olması, farklı eğitim yöntemlerinin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu alanlarda kullanımı önerilen eğitim yöntemleri ve düzeyleri aşağıda sıralanmaktadır:

1. Hatırlama Düzeyinde Bilgi

Bu düzeyde bilgi; tanıma, kavrama düzeyinde bir öğrenimi ifade etmektedir. Bu öğrenme süreci bilgiyi tanımayı ve hatırlamayı içerdiği gibi bilginin anlam kaybına uğramadan tekrar ifade edilebilmesini de kapsamaktadır. Bu nedenle öğrencinin bilgiyi yorumlayarak öğrenmesi gereksinimi, diğer düzeylere göre daha az olmaktadır.

Bu düzeyde bir öğrenme için aşağıdaki yöntemlerin kullanılması önerilebilir:

- a. Sunum/sınıf dersi
- b. Bağımsız öğrenme (okuma, araştırma, tartışma)
- c. Küçük grup çalışmaları/probleme dayalı öğrenme
- d. Laboratuvar dersi

2. Bilginin Kullanımı

Bu düzey öğrenme; bilginin sadece hatırlanması ve ifade edilmesi düzeyinden öte, bilginin kullanılması ile bir sorunun çözülmesini, konunun farklı açıları ile açıklanarak farklı durumlar için nasıl uygulanabileceğinin değerlendirilmesini içerir. Bu nedenle öğrencinin bilgiyi farklı durumlarda kullanabileceği eğitim yöntemlerinin tercih edilmesi daha uygun olacaktır. Bu düzeyde bir öğrenme için aşağıdaki yöntemlerin kullanılması önerilebilir.

- a. Küçük grup çalışmaları/olgu çözümlenmeleri/akran eğitimleri
- b. Ödeve/göreve dayalı öğrenme

- c. Laboratuvar uygulaması
- d. Klinik öğrenme
- e. Öğretme
- f. Refleksiyon oturumları/etkileşim grupları

3. Tutum

Tutum, farklı düzeylerde kazanılabilecek, bir bilginin veya becerinin gerçek hayatta kullanımına doğrudan etki edebilen önemli bir öğrenme bileşenidir. Bir konuda bilgi sahibi olmak, beceri ve tutum kazanmış olmak beklenen bir davranışın sergilenmesini sağlar.

Bu düzeylerde öğrenme için aşağıdaki yöntemlerin kullanılması önerilebilir:

- a. Sunum/sınıf dersi
- b. Küçük grup çalışmaları/tartışma
- c. Oyunlaştırma/küçük grup çalışmaları
- d. Drama
- e. Refleksiyon oturumları/etkileşim grupları

4. Beceri (motor, entelektüel, iletişim)

Motor beceri öğrenme alanı, veteriner hekimlik eğitiminde en geniş hacme sahip bileşenlerden biridir. Bu alanda ve diğer beceri alanlarında, eğitim rol modellerinin gözlenmesi, kılavuz eşliğinde yapılarak gerçekleştirilmesi ve uygulamalar ile öğrencinin deneyim kazanması sağlanır. Tüm beceriler 4 ardışık düzeyde öğrenilebilir.

Ardışık beceri düzeylerinde aşağıdaki eğitim yöntemlerinin kullanılması önerilebilir:

- a. Ders/sunum (Düzyey 1)
- b. Demonstrasyon (Düzyey 1)
- c. Mesleki beceri laboratuvarı / yetiştiricilik / uygulama (Düzyey 2)
- d. Oyunlaştırma/küçük grup çalışmaları (Düzyey 2, 3, 4)
- e. Drama (Düzyey 3, 4)
- f. Yetiştiricilik / klinik uygulama (Düzyey 3, 4)
- g. Sosyal öğrenme (Düzyey 3, 4)
- h. Alan çalışmaları (Düzyey 1, 2, 3, 4)

11. ÖLÇME DEĞERLENDİRME ÖNERİLERİ

Lisans eğitimin amacı; ulusal ve uluslararası kültürü bütünleyen bir temelle, bilgiye erişim, bilimsel yaklaşım ve becerilerle donatılmış; alanındaki derinliğin yanı sıra çeşitli yan dallarda zenginlik kazanmış, grup ve/veya bireysel olarak düşünebilme, ortak çalışabilme ve üretebilme

yetileri kazanmış; analiz ve sentez yeteneklerine sahip; yaşam boyu öğrenme, yaratıcı ve üretici olma içgüdüğü ve alışkanlığı sergileyebilen; gelecek çağın değişim ve gelişimlerine uyum sağlayabilen bilgi çağının insanını yetiştirmek şeklinde ifade edilebilir.

Veteriner hekimlik eğitiminde hedef öğrencilerin bilgide, hekimlik uygulamalarında, uzmanlık gerektiren değer ve davranışlarda, kanıta dayalı öğrenme tekniklerinde yeterlik kazanmalarıdır.

Bu nedenle veteriner hekimlik eğitiminde, yukarıda sıralanan dört alanın da kapsam altında olması, bu alanların her biri için aşağıda genel olarak sıralanan öğrenme yöntem ve araçlarından uygun olanların seçilmesi ve bunların birbirlerini kendi içerisinde destekleyecek şekilde, iç içe entegrasyon olarak uygulanması önemlidir (Tablo 30).

Tablo 30. Eğitim çeşitleri ve bu eğitim çeşitlerine uygun öğrenme yöntemleri

	Öğrenme Yöntemleri
Veteriner hekimlik uygulamalarına yönelik eğitim	Klinik beceri laboratuvarları ve simüle klinik merkezlerinde gerçekleştirilen yapılandırılmış öğrenme etkinlikleri
	Multidisipliner laboratuvar uygulamaları
	Vaka başı eğitimler, poliklinik deneyimleri
	Sahaya dayalı gözlemsel öğrenme etkinlikleri (Çiftliklerde yada kliniklerde risklerinin antemortem ve postmortem gözlenmesi, sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi, vb)
	İş başında öğrenme ve değerlendirme
	Yapılandırılmış olgu tartışması
Bilgiye yönelik eğitim	Sınıf dersi / sunum: Düz anlatım, eğitici sunumu, etkileşimli amfi / sınıf dersleri
	Disiplinlerarası öğrenme etkinlikleri (toplantılar, paneller, grup tartışmaları)
	Küçük gruplarla yürütülen olguya / probleme dayalı etkileşimli öğrenme etkinlikleri (probleme dayalı öğrenme, olgu tartışması vb)
	Bağımsız öğrenme
	Multidisipliner laboratuvar uygulamaları, laboratuvar uygulamaları
	Projeye / araştırmaya dayalı öğrenme
Profesyonelliğe yönelik eğitim	Disiplinlerarası öğrenme etkinlikleri (toplantılar, paneller, forumlar, grup tartışmaları)

	Kritik durum tartışmaları (Acil vs.)
	İletişim becerileri
	Yazılı, görsel metin / eser okumaları, yorumlamalar
	Öğrenci gelişim dosyası (portfolyo) uygulaması
	İş başında öğrenme ve değerlendirme (staj vb)
Kanıtı dayalı eğitim	Veteriner hekimlik eğitiminde klasik ve elektronik bilgi kaynaklarını kullanarak doğru bilgiye ulaşma yöntemleri
	Bilimsel araştırma proje önerisi hazırlama ve sunma uygulamaları
	Bilimsel araştırmanın aşamalarını planlama, yürütücülüğünde bulunma ve sonuçlarını sunma uygulamaları
	Olguya dayalı olarak yayınlanmış verileri değerlendirme
	Basılı süreli yayınlara ulaşma, analiz etme ve okuma becerisi
	Güncel enformasyon sistemlerini takip edebilme

Eğitim sürecinde değerlendirme genellikle iki amaca yönelik olarak yapılır:

- 1) Öğrencilerin başarısını değerlendirerek bir dersin hangi öğrenciler tarafından tekrar edilmesi gerektiğine karar vermek,
- 2) Eğitim programlarının etkililiği hakkında çıkarımda bulunmak ve programdaki aksaklıkların tespiti ile programın hangi öge ya da öğelerinden kaynaklandığını belirleyerek gerekli düzeltmelerin yapılmasına olanak sağlamak.

Bunlardan birincisinde öğrenciler, ikincisinde ise eğitim programı değerlendirilmektedir. Değerlendirme sadece, programdaki öğrencilerin başarı düzeylerini belirlemek için değil, aynı zamanda hizmet içi eğitimle personeli yetiştirmek ve eğitimcilerin toplumla nasıl iletişim kurabileceği hakkında kararlar verebilmek için de kullanılır.

Ölçme- değerlendirmeye genel anlamda iki farklı açıdan yaklaşılmaktadır. Bunlar

1. Düzey belirleme değerlendirmesi (Summative Evaluation)
2. İzleme değerlendirmesi (Formative Evaluation)

Düzey belirleme değerlendirmesi öğrenme düzeyini belirlemek, dönem sonlarında; not vermek, sertifika ve programın etkililiği üzerinde araştırma yapmak, öğrenci başarısını ve öğrenme düzeyini belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Düzey belirleme amacıyla yapılan değerlendirmenin en önemli özelliği; öğretim ya da öğrenme bittikten sonra, öğretim ya da öğrenmenin etkisi konusunda eğitici ve öğrenci hakkında yargılara ulaşılmasıdır. İzleme değerlendirmesi ise, programın değerlendirilmesi, öğretimin etkinliğinin ve öğrenme güçlüklerinin saptanması gibi amaçlarla kullanılmaktadır. İzleme değerlendirmesinde amaç;

süreci geliştirmek, öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirlemek ve daha fazla öğrenmelerinin gerektiğinin farkına varmalarını sağlamaktır. İzleme değerlendirmesi amacı doğrultusunda herhangi bir zamanda kullanılırken; düzey belirleme değerlendirmesi yapabilmek için belirli dönemlerin beklenmesi gerekmektedir.

Mesleki yetkinlik “iletişim, bilgi, teknik beceriler, klinik akıl yürütme, duygular, sağduyulu olarak bireyler ve toplum yararına kullanmak” olarak tarif edilirken, mesleki yetkinliğin klinik beceriler, bilimsel bilgi ve ahlaki gelişim zemininde oluştuğu belirtilmektedir. Mesleki yetkinlik öğrenme alanları taksonomisinden hareketle, öğrenenin bilmesi, öğrendiğini kullanması şeklinde de özetlenebilir. Profesyonel işlevlere yönelik üç temel alanda öğrenci performansı değerlendirilir: İletişim becerileri (tutum, davranış alanı), bilgi ve entelektüel beceriler (bilişsel alan) ve pratik beceriler (motor alan). Davranış üzerinde pratik, bilişsel ya da iletişimsel keskin ayrımlar yapmak çok zor olduğu için; böyle bir sınıflandırmanın yegâne amacı, ancak öğrenme sürecinin analizine izin vermek ve eğitimcilerle eğitime yönelik karar verme konusunda yardımcı olmaktır. İletişim becerileri; veteriner hekim ve hasta sahibi arasındaki ilişki olarak tanımlanır. Bilgi ve entelektüel beceriler; Bloom sınıflamasından uyarlanan Buckwalter-McGuie sınıflandırmasına göre bilgilerin hatırlanması, verilerin yorumlanması ve problem çözme olarak üç farklı seviyede ele alınabilir. Pratik beceriler ise; veteriner hekimlerin, hastayı entübe etmek ya da bir tedaviye başlamak gibi mesleki hayatlarında rutin olarak yaptıkları işlevlerde sahip oldukları yeterliklerdir. Günümüzde veteriner hekimlik eğitimi, büyük bir değişim içindedir. Veteriner hekimlik öğrencilerinin toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde yetiştirilmesi amaçlanmış; bu doğrultuda veteriner fakültelerinde yeni birimler kurulmaya ve müfredatta değişiklikler yapılmaya başlanmıştır. Son yıllarda dünyadaki hemen hemen tüm veteriner fakültelerinde öğretim alanında “beceri eğitimi” yeni bir bölüm olarak ortaya çıkmıştır.

Mesleki yeterlik temelde yer alan bilginin üzerine kurgulanmış becerileri ve tutumları içeren bir bütündür. Bu bütünün her bileşeninin ayrı ayrı ölçülmesi ve değerlendirilebilmesi için çıktıların net olarak belirlenmiş, duyurulmuş ve öğrenciye öğretilmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle ölçme değerlendirme hedef-soru (belirtke) tablolarına dayandırılmalı ve her öğrenme alanı göz önüne alınarak ölçme yapılmalı ve değerlendirilmelidir. Hedef-soru tabloları ölçme ve değerlendirmeyi kolaylaştıran, soru bankasına temel oluşturan yapılardır. Bu yapıya dayandırılarak oluşturulan ölçme araçlarının öğrenme alanlarına dağılımı açısından aşağıdaki bileşenler önerilmiştir (Tablo 31).

Tablo 31. Yeterlik ve eğitim alanları ile bu alanlara yönelik kullanılacak ölçme – değerlendirme yöntemleri

Yeterlik /Eğitim Alanları	Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri
Hekimlik uygulamalarına yönelik eğitim	Klinik beceri laboratuvarları ve simule ortamlarda yapılan uygulamalı sınavlar: Standart hasta uygulaması, objektif yapılandırılmış klinik sınav
	Multidisipliner laboratuvar uygulamalarında yapılan pratik değerlendirmeler.
	Sahaya dayalı öğrenme etkinliklerinde gözlem ve değerlendirme (Hastalıklardan koruma yöntemlerinin değerlendirilmesi ve hastalıklardan kurtarılması, yerinde uygulama ve müdahale)
	Mini klinik sınav
	Uygulamaya yönelik / girişimsel becerilerin doğrudan gözlenmesi ve değerlendirilmesi
	Olguya dayalı tartışma
	Mini akran değerlendirmesi
Bilgiye yönelik eğitim	Yazılı sınavlar:
	Çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavlar, eşleştirme sorularından oluşan sınavlar.
	Olgulara dayalı çoktan seçmeli ve modifiye yazılı sınavlar, klinik mantık yürütme sınavı
	Uzun ve kısa cevaplı klasik yazılı sınavlar, doğru-yanlış tipi soru sınavları, boşluk doldurma sorularıyla yapılan sınavlar.
	Sözlü sınavlar, yapılandırılmış sözlü sınavlar.
	Laboratuvar ve uygulama alanlarında yapılan pratik değerlendirmeler.
	Projeye dayalı değerlendirme
	Küçük gruplarla yürütülen olguya / probleme dayalı etkileşimli öğrenme etkinliklerinde ve projeye dayalı öğrenme etkinliklerinde yapılan bireysel ve grup değerlendirmeleri (probleme dayalı öğrenme, olgu tartışması, vb).
Profesyonelliğe yönelik eğitim	Yapılandırılmış sözlü sınavlar
	Kritik durum tartışmaları ve refleksiyon oturumlarında bireysel ve grup değerlendirmeleri.
	İş başında gözlem ve değerlendirme
	Öğrenci gelişim dosyası (portfolio) dayalı değerlendirme

	Projeye dayalı değerlendirme
Kanıt dayalı eğitim	Bilimsel araştırma raporu ve sunumu değerlendirme
	Bilimsel olgu tartışma ve sunum değerlendirme
	Bilgisayar destekli uygulamalar ve küçük gruplarda danışman öğretim üyesi eşliğinde bir araştırma projesi geliştirme, uygulama ve sonuçlarını sunma etkinlikleri

12. VETERİNER FAKÜLTELERİNİN MEZUNİYET ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINI GELİŞTİRME SÜRECİ

Yeni açılan veteriner fakültelerinin eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamadan önce, mevcut fakültelerin ise müfredat revizyonu/değişikliği yapma aşamasında, müfredatlarını, Ulusal VUÇEP-2021’de belirlenen ana çerçeve doğrultusunda oluşturmaları/geliştirmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı tarafından hazırlanan ve 2 Şubat 2008 tarih ve 26775 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veteriner Hekimliği, Eczacılık Ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmeliğin aşağıda da verilen EK-4 Sayılı Cetveli ile Veteriner Hekimliği Eğitimi Avrupa Koordinasyon Komitesi (ECCVT) 26-03-2015 Direktifi; Avrupa Birliği Direktifleri (EU 2005/36/EC ve 2012); Avrupa Veteriner Hekimliği Eğitimi Sistemi (ESEVT) Uppsala 2016 Kriterlerde yer alan ve aşağıda belirtilen derslerin/konuların okutulması zorunlu olarak dikkate alınmalıdır.

Veteriner Hekimlik Programında Okutulması Gereken Konular:

1) Temel Konular

- Medikal Fizik
- Kimya (İnorganik ve Organik)
- Hayvan Biyolojisi, Zooloji, Hücre Biyolojisi
- Yem Bitkileri Biyolojisi ve Toksik Bitkiler
- Biyostatistik

2) Mesleki Konular

-Temel Bilimler:

- Anatomi, Histoloji ve Embriyoloji
- Fizyoloji
- Biyokimya
- Genel ve Moleküler Genetik
- Farmakoloji, İlaç Bilgisi ve Farmakoterapi
- Patoloji
- Toksikoloji
- Parazitoloji
- Mikrobiyoloji
- İmmunoloji
- Epidemiyoloji
- Mesleki iletişim
- Mesleki Etik
- Etooloji
- Hayvan Refahı
- Hayvan Besleme

Klinik Bilimler:

- Doğum, Reprodüksiyon ve Reprodüktif Hastalıklar
- Diyagnostik Patoloji
- İç Hastalıkları ve Cerrahi, Anestezi
- Koruyucu Hekimlik
- Diyagnostik Görüntüleme
- Kamu Veteriner Hekimliği ve Halk Sağlığı
- Veteriner Hekimlik Kanunları, Adli Veteriner Hekimlik ve Sertifikalandırma
- Tüm Yaygın Evcil Hayvan Türlerinde Tedavi
- Tüm Yaygın Evcil Hayvan Türlerinde Propedötik

Hayvansal Üretimi:

- Hayvansal Üretim ve Üreme
- Yemlerin Muayenesi ve Kontrolü
- Ekonomi
- Zootečni
- Sürü Sağlığı Yönetimi

Gıda Güvenliği ve Kalitesi:

- Hayvansal gıdaların ve bileşimde hayvansal gıda bulunan ürünlerin muayene ve kontrolü
- Gıda Hijyeni ve Gıda Mikrobiyolojisi
- Kesimhane ve Gıda İşletme Tesislerinde Uygulama
- Gıda Teknolojisi (Analitik Kimya dahil)

Bir veteriner eğitim kurumu için müfredat oluşturma/geliştirme aşamasında dikkat edilecek noktalar aşağıda sıralanmıştır:

1. Fakülte bünyesinde program geliştirme çalışma grubunun/gruplarının (eğitim komisyonu, eğitim komitesi vb.) oluşturulması.
2. Uygulanacak eğitim-öğretim sisteminin (kredili sistem, entegre sistem, karma sistem vs) kararlaştırılması.
3. Müfredat oluşturulmadan önce, Ulusal VUÇEP'e dayandırılmak koşuluyla, ilgili veteriner fakültesine özel Yerel Çekirdek Eğitim Programının (YEÇEP) oluşturulması. (Oluşturulacak YEÇEP'in en az yüzde70'i Ulusal VUÇEP-2021'e dayandırılmalıdır. Geriye kalan yüzde 30'a kadar olan kısmı ise bölgesel farklılıklar/gereklikler göz önünde tutularak şekillendirilebilir). YEÇEP'in oluşturulmasında izlenecek yol ise aşağıda belirtilen şekilde olabilir:

- Fakülte eğitim-öğretim programının amacının ve mezun yeterliklerinin belirlenmesi.
- Semptomlar ve durumlar listesinin oluşturulması.
- Çekirdek hastalıklar/klinik problemler listesinin ve bunların öğrenme düzeylerinin belirlenmesi.
- Temel hekimlik uygulamaları listesinin oluşturulması ve öğrenme düzeylerinin belirlenmesi.
- Eşleştirme tablolarının oluşturulması (Semptom/durumlar ile hastalıkların eşleştirilmesi)

4. Eşleştirme tabloları esas alınmak koşuluyla ders içeriklerinin belirlenmesi (Tablo 32)

Tablo 32. Eğitim içeriğinin ve yöntemlerinin belirlenmesi için örnek tablo formatı

Semptom/Durum	Hastalık/Klinik Problem	Öğrenme Düzeyi	Öğrenme Yöntemi	Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi
İshal

5. Mezun yeterlikleri, semptomlar/durumlar listesi ve temel hekimlik uygulamaları listesindeki kazanımların niteliklerinden yola çıkılarak öğretim yöntemlerinin (ders, staj programı, laboratuvar çalışması, intörn uygulamaları, seminer, çalıştay vd.) belirlenmesi:

6. Her bir yeterlik için kullanılacak ölçme yönteminin kararlaştırılması

- Programda ölçme-değerlendirme amacıyla yapılacak etkinliklerin, sınavların ve notlandırmanın belirlenmesi,
- Kazanım değerlendirme yöntem araçların geliştirilmesi.

7. Eğitim-öğretim programının ana yapısının, bileşenlerinin ve beş yıllık akışının planlanması:

- Beş yıllık (10 yarıyıl) eğitim-öğretim süresinin, fakülte'deki bölüm yapılandırılmaları göz önüne alınarak planlanması.
- Mezun yeterliklerinin eğitim-öğretim dönemlerine göre düzeylendirilmesi.
- Her bir yarıyılın eğitim çıktılarının belirlenmesi.
- Program çıktıları ve bölgesel gereksinimler göz önünde tutularak, teorik ve uygulamalı dersler ile zorunlu ve seçmeli derslerin müfredat içerisindeki ağırlıklarının belirlenmesi.
- Uygulanacak öğretim yöntemlerinin (ders, ders kurulu, staj programı ve seçmeli programlar) eğitim-öğretim dönemlerine göre düzenlenmesi.

8. Yönetim ve organizasyon sürecinin planlanması.

- Programın uygulanışı ile ilgili süreçlerin planlanması ve yönetmelik ve/veya yönergelerin oluşturulması.
- Danışmanların belirlenmesi (entegre sistemleri için kurulların ve çalışma hiyerarşisinin şekillendirilmesi)

9. Program değerlendirme ve iyileştirme sürecinin ve koordinasyonunun planlanması.

- Uygulanan öğretim programına ait geri bildirim süreçlerinin oluşturulması

- Program değerlendirme etkinliklerinin belirlenmesi, değerlendirme yöntem araçların geliştirilmesi.
- Geri bildirimlerin değerlendirilmesi

13. PROGRAM DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

Program Değerlendirme Yöntemi, tüm veteriner hekimliği eğitim kurumlarının program değerlendirme ve geliştirme yöntemlerini tanımlamaları ve uygulamalarını içeren bir süreçtir.

Veteriner hekimlik eğitiminde amaç, öğrencilerin;

- 1- Bilgi
- 2- Veteriner hekimlik uygulamaları
- 3- Tutum, davranış ve beceride yeterlik kazanmasıdır.

Bu kazanım, yukarıdaki üç bileşeni de kapsamalıdır. Bileşenlerin tamamını ölçüp, değerlendirmek için, çıktılar net olarak belirlenmeli, duyurulmalı ve öğrenciye öğretilmelidir. Yukarıdaki kazanımların program değerlendirme sürecinde; toplanan verilerin işlenerek programa uygulanması temel aşamalarıdır. Süreç içerisinde program yeterlilikleri, eğitim yöntem ve süreci, eğitim kaynakları ve öğrenci başarısı yer almalıdır.

Veri Alanları

1. Verilerin Toplanması

A- Yeterlik Eğitim Alanları

- Temel bilimler öğrenme etkinlikleri
- Klinik öncesi ve klinik bilimler öğrenme etkinlikleri
- Klinik beceri ve laboratuvar öğrenme etkinlikleri
- Sistemik çalışma deneyimleri
- Karar verme ve değerlendirme
- Topluma dayalı öğrenme etkinlikleri (veteriner hekimlik saha uygulamaları)
- Hayvan yetiştiriciliği, hayvan sağlığı ve hayvan refahı uygulama/etkinlikleri
- Gıda güvenliği ve halk sağlığı uygulama/etkinlikleri

B- Bilgiye Yönelik Eğitim

Eğitim Kaynakları

- Laboratuvar, klinik, araç ve ekipman
- Basılı veya elektronik dökümanlar

- Kendi kendine öğrenme (eğitim materyali içerikli kaynaklar, bilgisayar temelli uygulamalar)

Eğitim yöntemleri ve süreçleri

- Sınıf dersi/Sunum (düz anlatım, amfi ve sınıf dersleri, laboratuvar ve klinik uygulamalı dersler)
- Disiplinlerarası öğrenme etkinlikleri (toplantı, panel, grup tartışmaları)
- Probleme dayalı öğrenme etkinlikleri (probleme dayalı öğrenme, olgu tartışması, klinik eğitsel aktiviteler vb)
- Multidisipliner laboratuvar uygulamaları
- Projeye / araştırmaya dayalı öğrenme
- Bağımsız öğrenme
- Ölçme değerlendirme yöntemleri ve öğrenci başarısı

C- Profesyonelliğe Yönelik Eğitim

- Farklı disiplinler arasındaki öğrenme etkinlikleri (toplantı, panel, forum, grup tartışmaları)
- Veteriner hekim meslektaşlar arasındaki öğrenme etkinlikleri
- Kritik yapma ve durum tartışmaları
- Anlamayı geliştirme ve mantık yürütme oturumları
- Yazılı görsel metin / eser okumaları, yorumlamalar
- İş başında öğrenme ve değerlendirme

2. Veri Toplama Yöntemleri

A. Eğitici Geri Bildirimleri

- Veteriner fakültesi öğrencilerinin neyi öğrendikleri ve öğrendikleri şeyi nasıl değerlendirip, uyguladıklarını
- Öğrenme aktivitelerinin nasıl değişeceği ile ilgili öğrencilerin düşüncelerini
- Eğiticilerin davranışlarına öğrencilerin tepkilerini
- Öğretim tasarımı (organizasyon, yapı, hedefler, aşamalar, konu ile ilgisi, içerik)
- Öğretim teknikleri (sunum teknikleri, öğrenci ile etkileşimler)
- Eğiticinin sunum becerileri (kişisel özellikler, becerileri, derse hazırlık, ilgi ve adanmışlık)

- Öğrenmeye etkisi (öğrenci memnuniyeti, öğrencinin yeterlik algısı, alanda sürekli çalışma talebi) gibi öğretim etkinliklerini geliştirmeye ve biçimlendirmeye yönelik bilgi sağlamaktır.

B. Öğrencilerin Ölçme Değerlendirme Sonuçları

Veteriner fakültesi öğrencilerinin kazanımlarının değerlendirilmesinde:

Bilgi (teorik ve uygulamalı), Beceri (kavramsal/bilişsel ve uygulamalı), Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği, Öğrenme Yetkinliği, İletişim ve Sosyal Yetkinlik, Alana Özgü Yetkinlik gibi basamaklar yer almaktadır.

1.Yazılı ve Sözlü Değerlendirme

- Çoktan seçmeli sorulardan oluşan testler
- Kısa yanıtli sorular
- Açık uçlu sorular
- Boşluk doldurmalı sorular
- Sözlü sınavlar

2. Klinik/Laboratuvar Uygulama Değerlendirme

- Laboratuvar uygulama sınavı
- Klinik sınavı (Klinik akıl yürütme problemleri, Klinik akıl yürütme sınavı)
- Klinik beceri sınavı

C. Mezun Geri Bildirimleri

Dönem sonlarında mezun söyleşileri, mezunlarının VUS, KPSS gibi sınavlardaki başarı düzeylerinin diğer üniversite mezunları ile karşılaştırılması, fakültenin kazandırdığı mesleki sorumluluk bilinci, takım çalışması yürütme becerisi, özgüven bilinci, sözlü ve yazılı iletişim kurma bilinci, kendi kendine öğrenme becerisi, yaşam boyu öğrenme bilinci, çevre koruma bilinci, mesleki sorunlar hakkında bilgi sahibi olma, raporlama ve dökümantasyon yapma, yerel, ulusal ve uluslararası yönetmelikleri takip etme, mezuniyetten sonra iş bulmada sıkıntı yaşayıp yaşamadığı, meslekle ilgili özel sektörün beklentilerini karşılayabilme yetisine sahip olup olmadığı, veteriner hekim mesleğine ait dil ve terminolojiyi yazılı ve sözlü olarak kullanma yeterliliği, fakültede almış olduğu öğrenimin, iş hayatı için kalite bilinci kazandırıp kazandırmadığı, beklentiyi karşılayıp karşılamadığı, almış olduğu mesleki eğitimin, mezuniyet sonrası göreve katkısının olup olmadığı gibi konulardaki geri bildirimleri içeren değerlendirmedir.

3. Verilerin İşlenmesi

a. Verilerin veri alanlarına ayrıştırılmaları

- Verilerin genellenebilirliği açısından, sınıftaki toplam öğrenci sayısına göre geri bildirim veren öğrenci sayısı hesaplanmalıdır.
- Her bir eğitim için veriler ayrı ayrı değerlendirilmelidir.
- Öğrenci başarısının en düşük ve en yüksek olduğu durumlar tespit edilmelidir.

b. Geri bildirimlerin ve öğrenci başarısının düşük olduğu parametrelerin belirlenmesi

c. Bu parametrelerde geliştirme yapılması

4. Sonuçların Uygulanması

- Geliştirilen programın geliştirilen parametreler ile uygulamaya
- Veri toplama basamağına geri dönülmesi
- Program değerlendirme sürecinde kullanılacak veri toplama yöntemlerinin programın tüm alanlarından yaygın ve sürekli veri toplayabilmesi sağlanmalıdır

14. TERMİNOLOJİK AÇIKLAMALAR

Alan: Pratisyen veteriner hekim için aktivitelerin tanımlanmış en geniş ve kritik kategorileridir.

Bilişim: İnsanların teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler vasıtasıyla düzenli bir şekilde işlenmesi bilimidir.

Eleştirel düşünme: Yeni bir bilgiyi veya veriyi özümseme ve var olan bir bilgiye dayanarak analiz etme sürecidir.

Gelişmekte olan teknolojiler: Hastaların bakımı ve tedavisinde kullanılan mevcut ve gelecek teknolojiler, biyomedikal enformasyon depolama ve bilgi alma teknolojilerinin de dahil olduğu teknolojileri kapsar.

Hasta odaklı sağlık hizmeti: Hayvan türlerine göre ve bireysel olarak hayvanların farklılıklarını, değerlerini, bakım ve besleme koşullarını ve hasta sahibini tercih ve ihtiyaçlarını belirlemektir. Ayrıca hayvanlara değer verme, hastayı önemseme, sürekli bakımı koordine etme, hasta sahiplerini dinleme, hasta sahiplerini açıkça bilgilendirme ve hasta sahibi ile ortak karar verme süreçlerini kapsar.

İdame: Bir hastanın genel durumunu planlamada sağlık hizmeti sunan kişi tarafından gerçekleştirilen bütün faaliyetleri kapsar. Bu tür faaliyetler; danışmanlık, pratisyen veteriner hekim tarafından sunulan tedavi alanında uzman bir veteriner hekim ile konsültasyon sonrası

pratisyen veteriner hekimce yapılan tedavi, uzman bir veteriner hekime sevk etme ve sağlanan tedaviyi izleme veya gerektiğinde hiçbir tedavi/gözlem sağlanmamasını kapsar.

Kanıt dayalı veteriner hekimlik: Hastanın genel durumu, tedavi ihtiyaçları, anamnezi, öncelikleri ile veteriner hekimin klinik/saha tecrübesi ve klinik/saha ile alakalı bilimsel kanıtların sistematik değerlendirilmesi ve klinik/saha uygulamaya yansıtılmasıdır.

Özel bakım gerekliliği: Tedavisi gerçekleştirilen ve tedavi sonrasında özel bakıma ihtiyaç duyulan hastalıklarda veya fiziksel yetersizlik bulunan/kendi hayati ihtiyaçlarını karşılayamayan hastalara uygulanan yaklaşımdır. Özel bakım önleyici, tanımlayıcı, tedavi ve tedavi sonrası gerçekleştirilecek bakımın tamamını kapsar.

Pratisyen veteriner hekim: Farklı hayvan türlerine ait hastalıkların sık görülen ve kompleks özellik göstermeyen durumlarında tanı, tedavi, idame ve hayvan sağlığı hizmeti sağlayan veteriner hekimdir.

Problem çözme: Yeni çözümler bulma konusunda istekli olma, eksikliklerin farkında olup, öğrenme konusunda hevesli olma, inanışlar ve varsayımları değerlendirebilme, ayrıca inanış ve varsayımları destekleyecek kanıtlar arayabilme ve kanıt dayalı bilgi ile uzman görüşü arasındaki farkı ayırt edebilme ve çözüme yönelik karar verebilme becerisidir.

Profesyoneller arası sağlık hizmeti sunumu: Tedavi ve bakımın sürekli ve güvenilir olmasını sağlamak için farklı alanlarda sağlık hizmeti sunan klinisyenlerin uyumlu, işbirlikçi ve bütünleştirici tutumla sağlık hizmeti sunmasıdır.

Hayvan sağlığının geliştirilmesi: Hayvanların sağlığını geliştirmek ve korumak için, davranışsal, eğitsel, sosyoekonomik, hukuksal, çevresel, mali ve sosyal ölçütlere olanak sağlayan, hayvan sağlığını teşvik eden toplum hayvan sağlığı eylemleridir. Bu sayede hayvan sahipleri hayvan hastalıkları konusunda eğitilerek hastalıkların önlenmesini sağlar.

Sistemize etmek: Prosedür oluşturma, mevzuat oluşturma, uygulama protokollerini hazırlama, eğitimi verme ve denetimini yapma ve yaptırım uygulama süreçlerini ifade eder.

Süreci yönetmek: Hasta sahiplerinin başvuru anından itibaren tanı, tedavi, rehabilitasyon, idame ve koruyucu hekimlik, hasta sahiplerinin bilgilendirilmesi ve eğitimi dahil olmak üzere, tüm sağlık hizmet yöntemlerini hastanın biyolojik, fizyolojik ve sistemik durumuna uygun olarak kullanarak hasta için elde edilebilecek en etkili sonuca ulaşmaktır.

Yetkinlik: Veteriner hekimin hayvan hastalıklarına ait uygulamaları kendi başına ve danışman olmadan yapabilmesi için gereken karmaşık tutum ve becerilerin birlikte ve uyum içinde kullanımınıdır.

15. KAYNAKLAR

1. Amiroğlu, A. (2007). Veteriner hekimlik ve toplum ilişkileri. *İsimsiz*, 15-18.
2. Avrupa Birliği (2005). 2005/36/EC sayılı yönerge.
3. Avrupa Veteriner Hekimlik Eğitimi Koordinasyon Komitesi (European Coordination Committee for Veterinary Training-ECCVT) (2015). Day One Competences. FVE/ECCVT/comm 2015_2, ECCVT Day One competences – Adopted 26/3/2015.
4. Bachelor of Veterinary Medicine Day One Skills, Royal Veterinary College, University of London, 2016.
5. Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü (OIE) (2012). OIE recommendations on the Competencies of graduating veterinarians (Day 1 graduates) to assure National Veterinary Services of quality, 2012.
6. European System of Evaluation of Veterinary Training (ESEVT) Manual of Standard Operating Procedure, ESEVT ‘Uppsala’ SOP May 2016.
7. Grande JP. Training of physicians for the twenty-first century: Role of the basic sciences. *Medical Teacher*, 2009; 31: 802–80.
8. <https://www.rvc.ac.uk/study/undergraduate>
9. <https://www.uu.nl/en/education/veterinary-education>
10. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı - 2014.
11. Norman G. Teaching basics science to optimize transfer. *Medical Teacher*, 2009; 31:9,807- 811.
12. Resmi Gazete (2008). Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veteriner Hekimliği, Eczacılık Ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik 02.02.2008 Tarih ve 26775 Sayılı Resmî Gazete
13. Resmi Gazete (1954) Veteriner Hekimlik Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun. 18.3.1954 tarih ve 8661 sayılı Resmi Gazete
14. Sinmez ÇÇ. (2017). Halk Sağlığı, Gıda Güvenliği ve Yardımcı Sağlık Personeli. Veteriner Hizmetleri ve Etik. Ed. Mustafa Eser. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 187s.
15. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ).
16. Veterinary Education Core Curriculum OIE Guidelines, WHO 2013
17. Wilkerson L, Stevens CM, Krasne S. No content without context: Integrating basic, clinical, and social sciences in a pre-clerkship curriculum. *Medical Teacher*, 2009; 31: 812-821.

EK-1 Tablo Listesi

	Sayfa No
Tablo 12. Evcil Memeli Hayvanlarda Lokomotor Sistem Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	1
Tablo 13. Evcil Memeli Hayvanlarda Sindirim Sistemi Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	48
Tablo 14. Evcil Memeli Hayvanlarda Solunum Sistemi Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	141
Tablo 15. Evcil Memeli Hayvanlarda Üriner Sistem Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	200
Tablo 16. Evcil Memeli Hayvanlarda Reprodüktif Sistem Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	226
Tablo 17. Evcil Memeli Hayvanlarda Kardiyovasküler Sistem Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	250
Tablo 18. Evcil Memeli Hayvanlarda Sinir Sistemi Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	284
Tablo 19. Evcil Memeli Hayvanlarda Oftalmolojik Sistem Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	321
Tablo 20. Evcil Memeli Hayvanlarda Kulak ile İlgili Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	386
Tablo 21. Evcil Memeli Hayvanlarda Deri ile İlgili Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	388
Tablo 22. Evcil Memeli Hayvanlarda Ağrı ile İlgili Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	428
Tablo 23. Evcil Memeli Hayvanlarda Generalize Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	449
Tablo 24. Kümes Hayvanları ve Kafes Kuşlarında Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	640
Tablo 25. Su Hayvanlarında Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	672
Tablo 26. Bal Arılarında Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	675
Tablo 27. Yaban Hayvanlarında Semptom/Durumlar ve Çekirdek Hastalık/Klinik Problemler Eşleştirmesi	678

EK-2 İçindekiler Listesi

	Sayfa No
Ek-2/1 Veteriner Fakültesi Dekanlar Konseyi VUÇEP Çalışma Grubunu Görevlendirme Yazısı	1
Ek-2/2 Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesinde Gerçekleştirilen Veteriner Fakülteleri Müfredat Değerlendirmesi Çalıştayı Tutanağı	2
Ek-2/3 VUÇEP Çalışma Grubunun İlk Toplantı Tutanağı	3
Ek-2/4 VUÇEP Çalışma Grubunun İkinci Toplantı Tutanağı	4
Ek-2/5 Veteriner Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (VUÇEP) Alt Çalışma Grupları	5
Ek-2/6 VUÇEP Çalışma Grubunun Üçüncü Toplantı Tutanağı	6
Ek-2/7 VUÇEP Bölüm Yazımıyla İlgili Görevlendirmeler	10
Ek-2/8 VUÇEP Çalışma Grubunun Dördüncü Toplantı Tutanağı	11
Ek-2/9 VUÇEP Çalışma Grubunun Beşinci Toplantı Tutanağı	13
Ek-2/10 VUÇEP Çalışma Grubunun Altıncı Toplantı Tutanağı	14
Ek-2/11 VUÇEP Çalışma Grubunun Yedinci Toplantı Tutanağı	15
Ek-2/12 VUÇEP Taslağının Veteriner Fakültesi Dekanlıklarının Görüşüne Açıldığı Yazı	17
Ek-2/13 VUÇEP Taslağının Paydaş Görüşlerine Açmak Üzere Türk Veteriner Hekimler Birliğine Yazılan Destek Talep Yazısı	19
Ek-2/14 Veteriner Fakültesi Dekanlıklarından Gelen Görüş Yazıları	20
Ek-2/15 Veteriner Fakülteleri Görüşlerine Göre VUÇEP'in Revize Edilmesi Amacıyla VUÇEP Çalışma Grubunu Toplantıya Davet Etmek Üzere Veteriner Fakültesi Dekanlıklarına Yapılan Yazışma	96
Ek-2/16 VUÇEP Çalışma Grubunun Veteriner Fakülte Görüşlerine Göre VUÇEP'i Revize Toplantı Tutanağı	97
Ek-2/17 VUÇEP'i Dış Paydaşlarla Değerlendirme Toplantı Tutanağı	98
Ek-2/18 Dış Paydaş Görüşleri	103
Ek-2/19 Veteriner Fakültesi Dekanlar Konseyi Dönem Başkanlığına VUÇEP'i Takdim Yazısı	135